

ALEIDA

door
Johanna

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

ALEIDA

EEN OORSPRONKELIJK VERHAAL DOOR

JOHANNA

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

HOOFDSTUK I.

Een storm in de keuken.

Er was een wonder geschied. Niet zulk een, dat een der natuurwetten verbrak; 't was veelmeer een zielkundig wonder te noemen, dat het gansche keukenpersoneel van Villa Rozenlust in rep en roer bracht.

„'t Is zonde,” zeide Betje de schoonmaakster, terwijl zij haar ledig koffiekopje omgekeerd op haar schoteltje zette, als bewijs dat men haar niet meer behoefde in te schenken.

„Is dat een drukte om zoo'n bagatel!”

„Ja, waar maakt een mensch zich al dik om; neen, hoor! als niemand hier in huis grooter kwaad deed, dan zou het wel schikken,” beweerde Mietje de strijkerster.

„En ze was zoo eventjes boos ook,” verzekerde Antje de keukenmeid, die getuige van „het wonder” wás geweest.

„Mensch, mensch! ik kan je zeggen, dat ik al heel wat booze lui gezien heb in mijn leven, maar zóó...”, en Antje schudde het hoofd veelbeteekenend heen en weer, „neen, zóó boos heb ik nog nooit iemand gezien. Ze was compleet half razend.”

„Gunst, en anders kun je over haar lopen, zoo goed is het mensch,” bracht Aaltje de werkmeid in het midden. „Ik heb nog nooit een woord met haar gehad, nog nóóit, zoo waar als ik hier zit. En kwaad heb ik ze nog nooit van mijn leven gezien. Je begrijpt zoo iets niet. Om daar nou zoo van uit je doen te raken!”

„En wat had ik er aan miszegd?” vroeg Teuntje de linnenmeid, die den toorn harer meesteres had opgewekt, en dus de oorzaak was dat alle gemoederen in beweging waren gebracht. „Waartoe behoefde dat praatzieke ding dit ook alles over te brieven? Ik houd vol, dat ik er niets aan heb miszegd; we dienen niet alleen voor ons geld, maar ook voor den kost; dat zeg ik, en als je dan bij de rijkelui dient, wil je toch wel eens wat anders eten, dan wat je ook thuis kan krijgen.” Teuntje wierp haar hoofd in den nek en zag de keuken rond, alsof zij zeggen wilde: „Zeg daar maar eens wat tegen!”

„Hm ja,” mompelde Betje, maar zóó, dat Teuntje het niet verstaan kon, „je mocht willen, dat je het bij je thuis zoo krijgen kon; maar zulken, zoo als jij bent, hebben altijd het meeste in te brengen. Dat gaat vast op.”

„In elk geval,” ging Teuntje voort, „wacht ik voor zoo’n kleinigheid zulke complimenten niet af; ’t is, alsof ik de ergste misdaad heb bedreven. Is je me dat een drukte!”

„Nu ja, zóó erg moet je het je niet aantrekken; een mensch zegt wel eens meer iets, waarop de lommerd geen geld geeft; je moet niet zoo „sikkeneurig” zijn; zoo’n Mevrouw is ook maar een mensch, die net zoo goed haar

gebreken heeft als een ander," zeide Aaltje weer, die een goede vriendin van Teuntje was en haar niet gaarne zou zien vertrekken. „Neen hoor, als dat nu alles is, dan is het nog zoo erg niet. Bij andere menschen moet men nog heel wat meer afwachten dan hier, dat verzeker ik je."

„Ja, volkomen waar," bevestigde Betje. „In mijn andere werkhuizen beleef ik nog wel vreemder dingen, want ik wil en moet het zeggen: Onze Mevrouw hier is altijd de goedheid in eigen persoon, en 't is voor het eerst, zoolang ik hier werk, dat zij ruzie heeft met een van de boeien."

„Hoor eens," viel Jan de huisknecht, die tot nog toe gezwegen had, Betje in de rede, „weet je, wat ik geloof? Ik geloof, dat Mevrouw er wel reden voor had zoo boos te worden, en een geldige reden ook." Jan was iemand op leeftijd, wiens haar reeds begon te grijzen. Hij genoot de algemeene achting, zoowel van zijn meerderen als van zijns gelijken. Jan woonde met zijn vrouw in een lief huisje op de buitenplaats, waar hij de betrekking van huisknecht en tuinman vervulde. Toen bovengenoemd gesprek gevoerd werd, verrichtte hij in de keuken juist eenige werkzaamheden en was daardoor getuige geweest van wat daar gesproken werd. Reeds dikwijls hadden zijn woorden een eind gemaakt aan een of andere oneenigheid en menigen storm onder het personeel tot bedaren gebracht. Ook nu misten zij hun uitwerking niet. Aller oogen richtten zich op hem, terwijl hij voortging: „Ik geloof dat onze mevrouw in haar leven meer heeft ondervonden dan wij met ons allen bij elkaar; dat kan ik klaar en duidelijk merken. Ik geloof dat jij, Teuntje, je zeer bezondigd hebt, niet zoozeer tegen Mevrouw als wel tegen God in den hemel. Mevrouw maakt geen ruzie, en is niet boos, zooals jelui blijft te zeggen, maar ze is diep verontwaardigd; en ik blijf er bij: dat zou ze niet zijn, als ze in haar leven niet

zooveel ondervonden had. Het is voor ons te wenschen, dat we het nooit minder mogen krijgen, dan we het hier in dit huis hebben. Wij mogen allen wel dankbaar zijn en bedenken, dat we door onze zonden alles verbeurd hebben. Als God ons elken dag het noodige geeft, wat zouden we dan nog méér verlangen?"

„Ja, ja,” zeide Betje, „daar heeft Jan gelijk in; en dat Mevrouw in haar jongen tijd veel heeft moeten tobben, dat geloof ik ook, want ze heeft zoo iets anders over zich dan andere menschen. Je kan zien, dat ze heel wat heeft beleefd.”

En inderdaad, Jan de tuinman had gelijk. Mevrouw Van Bergen, wier levensloop ik u in de volgende bladen ga verhalen, had zóóveel ondervonden en zúlke moeilijke wegen bewandeld, dat, wanneer het keukenpersoneel een tipje van haar verleden had kunnen oplichten, het „wonder” voor hen geen wonder meer zou geweest zijn. Doch vóór alle dingen is het noodig mee te deelen, wat er dan wel op Villa Rozenlust had plaats gehad.

Een dag te voren waren mijnheer en mevrouw Van Bergen uit geweest en eerst 's avonds laat thuis gekomen. Keetje het loopmeisje, door Teuntje met den naam van het „praatzieke ding” bestempeld, had zonder kwade bedoelingen Mevrouw een kleine woordenwisseling meege-deeld, die des middags in de keuken had plaats gehad.

Antje, de keukenmeid, had het dienstpersoneel des middags koud gebraden vleesch, aardappelen met jus en versch gestoofde spinazie voorgezet. Teuntje had haar neus opgetrokken en gezegd, dat Antje wel voor iets anders had mogen zorgen dan voor zoo doodgewonen kost. „Kom,” had Betje gezegd, zonder veel op deze opmerking te letten. „laten we maar beginnen, en eerst ordentelijk bidden.” En daarop had Teuntje de woorden

doen hooren, die de verontwaardiging van mevrouw Van Bergen-zoozeer hadden opgewekt.

„Wel-ja, dat kun je denken; het is me de moeite niet waard om voor zulk eten te bidden.”

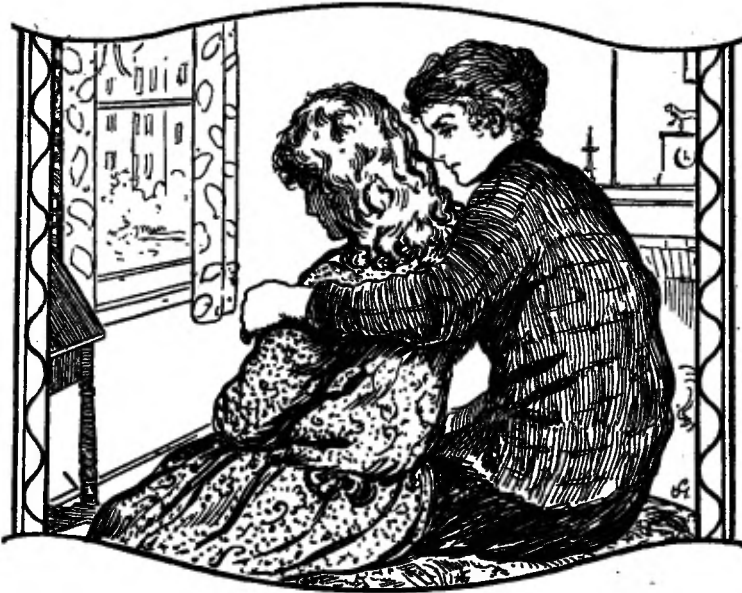
Dat had mevrouw Van Bergen gehoord; en 't was verbazend geweest, wat verandering er plaats gehad had bij de vrouw, die anders zoo zachtmoedig en vriendelijk was en heel wat kon verdragen, eer zij boos werd, toen Keetje haar de woorden van Teuntje letterlijk had overgebracht. Keetje was er van geschrokken en had gewild, dat ze maar niets verteld had. Met fonkelende oogen was Mevrouw op eens van haar stoel opgerezen en regelrecht naar de keuken gegaan, waar de schuldige zich bevond in gezelschap van Antje.

„Goddeloos schepsel!” had zij met trillende stem uitgeroepen, „wat heb je durven zeggen? hoe durf je zoo ondankbaar zijn? Zeg, weet je wat het beteekent: gebrek te hebben, honger te lijden; zeg, weet je dat? en...”, had zij er iets zachter bij gevoegd, als had zij spijt over haar heftigheid, „hoe durf je zeggen, dat het niet de moeite waard is, om voor zulk kostelijk voedsel Gods zegen te vragen? Moet je dan uit Gods hand niet alle dingen ontvangen, die je noodig hebt; en zou het zonder Hem mogelijk zijn de kleinste kruimel brood te verkrijgen? Je verdiende honger te lijden, zooals je vroeger gedaan hebt.”

Teuntje was uit een zeer armoedig gezin gekomen: dikwijls was zij als kind met hongerige maag naar bed gegaan, omdat haar moeder niets in huis had. En 't is merkwaardig, dat zulke menschen later dikwijls nog het meest kieskeurig en ondankbaar zijn, zooals Betje reeds terecht had opgemerkt.

Ziehier wat op Villa Rozenlust had plaats gehad. Ware het onbescheiden geweest, indien een der dienstbaren van

mevrouw Van Bergen de oorzaak had trachten op te sporen, waarom Mevrouw over de handelwijze van Teuntje zich zoo had vertoerd, — òns is het toch wel vergund daarnaar onderzoek te doen. Ik verzoek daarom mijn lezers zich in hun gedachten een twintigtal jaren terug te verplaatsen in de groote koopstad Amsterdam.

HOOFDSTUK II.

Verlaten.

In een rijk gemeubileerde kamer van een der prachtige huizen van de Keizersgracht zaten vroeg in den avond, in het begin van den winter, twee jonge meisjes bij elkaar. Het oudste van de twee scheen niet veel meer dan zestien jaar te zijn. Blijkbaar dachten zij aan iets, dat haar hart smartelijk aandeed. In gedachten verdiept, staarden zij naar buiten, waar echter niet veel te zien was, dat haar aandacht kon trekken. De boomen, de eenzame verlaten straat, het donkere water van de gracht, waarin het licht van een pas aangestoken lantaarn flauw weerkaatste; de gevels van de in halve duisternis gehulde huizen aan den overkant en de grauwe lucht, die zich over dat alles uitspande, boden

een weinig opwekkend schouwspel aan; doch dat somber uitzicht op straat was niet de oorzaak van beider droefgeestigheid. Van tijd tot tijd deed een vraag of opmerking van het twaalfjarig zusje het oudere meisje even opzien. Op vriendelijken toon gaf zij steeds antwoord, maar het was of zij daarna zich nog droeviger gestemd gevoelde; alleen verzachtte een teedere uitdrukking haar somber gelaat, terwijl zij telkens met zusterlijke liefde haar arm sloeg om den hals van de kleine vraagster.

De kamer, waarin zij zaten, was, zooals wij reeds zeiden, rijk gemeubeld; aan alles was te zien, dat zij behoorde tot een der pronkkamers, die zelden gebruikt werden; alleen enkele stoelen, die een weinig verschoven waren, verrieden dat zij tot zitplaats gediend hadden voor een paar bezoekers, die de kamer kort geleden verlaten hadden.

„O, Aleida!” vroeg het jongste meisje, „kunnen dan die knappe dokters Papa niet beter maken? Zou er waarlijk niets meer aan te doen zijn?”

„Nee, er is niets meer aan te doen, Clara!” zuchtte hare zuster, „niets, niets meer.”

„Niets, niets meer aan te doen?” herhaalde Clara zacht, en haar stem klonk even droevig als die van haar zuster; „dan zal er niemand meer zijn, die voor ons zorgt, dan zullen we eenzaam en verlaten op de wereld staan.”

„We hebben toch elkander nog, kindje!” troostte Aleida, „en oom is er ook nog.”

„Ik houd niet van oom,” hernam de kleine weder. „Ik wou liefst, dat we samen hier konden blijven wonen; zou dat niet mogelijk zijn?”

„Stil, lieve! Papa leeft nog, en . . . zoolang er leven is, is er nog hoop, hoorde ik den dokter tot oom zeggen,” maar Aleida's stem klonk toch niet zeer hoopvol.

„Wat is dat alles toch vreeselijk naar,” ging Clara voort;

nadat zij enkele oogenblikken stilzwijgend en nadenkend vóór zich uit had gestaard, terwijl zij dichter tegen haar zuster aandrong. „O, Leida, Leida, Leida! als we maar bij elkander mogen blijven, dan zal ik niet *geheel* ongelukkig worden, wat er ook gebeurt.”

„Och, Clara! laat ons maar bij het oogenblik leven, en den tijd niet vooruitloopen. Wel weet ik, dat alles veranderen moet, als Papa er niet meer zijn zal. Wij zijn beiden nog veel te jong om samen hier te blijven wonen; en ik geloof, dat oom alles over ons te zeggen zal hebben. Al houden wij niet van hem, zoo is hij toch een goed man, die voor alles zorg zal dragen. Sinds hij hier is gekomen, is Papa rustiger geworden.”

Clara gaf haar zuster geen antwoord. Zij was steeds gewoon zich geheel door haar te laten leiden en alzoo geneigd alles goed te vinden, wat Aleida wilde. Ook nu vertrouwde zij zich geheel aan haar toe; maar toch op deze eene voorwaarde, dat zij niet van elkander zouden behoeven te scheiden. Zij trachtte dus niet meer in de toekomst te zien. Zij richtte nu haar gedachten, daar ook het tegenwoordige haar niet veel blijdschap bood, uitsluitend op het verleden.

„Vertel mij iets van vroeger, uit den tijd toen Mama nog leefde,” vleide zij en legde haar hoofd tegen Aleida's schouder.

Clara deed zulk een vraag niet dikwijls. Slechts in oogenblikken, waarin zij zich neerslachtig voelde, kwam de wensch bij haar op, dat haar moeder nog mocht leven; haar moeder, die zij zich wel niet meer herinneren kon, maar die toch in haar gedachten bleef leven door alles wat Aleida van haar verteld had.

Het was nu geheel donker geworden. De lantarens op de gracht en de lichten in de huizen aan de overzijde

waren alle, het een na het ander, aangestoken. In huis was alles stil, en Clara meende, dat, wanneer haar moeder er nog maar was, ook zelfs in deze droeve omstandigheden toch alles licht en vreugdevol zou zijn.

„Ik herinner me van Mama niet zoo héél veel,” hervatte de oudere zuster. „Haar gelaatstreken staan mij zoo duidelijk niet meer voor oogen; alleen weet ik, dat Papa, toen zij nog leefde, veel vroolijker was dan in de laatste jaren. Ik herinner me wel, dat Mama mij mooie verhalen vertelde uit den Bijbel en dikwijls over den hemel sprak; ook dat zij met mij ging wandelen; maar het levendigst staat me nog voor den geest, dat zij mij des avonds naar bed bracht en dan met haar lieve stem een schoon lied voor mij zong.”

„Zong zij even mooi als jij, Aleida?”

„Neen, neen, veel mooier; ik vergeleek Mama's zingen altijd met dat van de engelen in den hemel.”

„Zij is nu in den hemel, nietwaar, Aleida? En ach, Papa zal daar spoedig óók zijn.”

„Ja, dat denk ik ook, Clara! Toen Mama gestorven was, zei iedereen, dat het wel treurig was voor Papa en voor ons, maar niet voor haar zelf, omdat zij naar den hemel was gegaan. Ook zeide tante Betsy, die kort daarop met haar man en kindje naar Oost-Indië vertrok, dat God mij eenmaal met haar in den hemel zou hereenigen, wanneer ik mij aan Hem vasthield, en dat ik dan nimmermeer van haar zou behoeven te scheiden.”

„Wanneer zou tante Betsy weer terugkomen?” vroeg Clara belangstellend, daar zij gevoelde dat zij in deze godvreezende en liefhebbende vrouw meer vertrouwen zou kunnen stellen dan in haar oom en veel liever door haar verzorgd zou worden.

„O, dat zal denk ik zoo heel lang niet meer duren, en

dan zal voor ons weer een gelukkige tijd aanbreken," antwoordde Aleida iets opgewekter. „Je weet, dat tante Betsy Mama's eigen en eenige zuster was; en zij hielden beiden, zooals Papa mij meer dan eens verteld heeft, erg veel van elkander. Het zou haast net eender zijn, alsof wij een moeder terug hadden gekregen, als zij er maar was.”

Terwijl de meisjes in de groote voorkamer zoo spraken, had in het ziekenvertrek een gansch ander tooneel plaats. Slechts twee personen waren daar aanwezig. De een was genaderd aan het eind van zijn leven. Eén blik was genoeg om ieder te doen zien, dat dit zeer nabij was. Op het oogenblik, waarop wij in gedachten binnentreden, lag de kranke met gesloten oogen en gevouwen handen roerloos op zijn legerstede. De laatste zorgen des levens had hij zoeven aan den man toevertrouwd, die zich bij hem bevond; en met de nooden zijner ziel had hij de toevlucht genomen tot Hem, die onze smarten op zich nam en onze krankheden droeg.

De andere persoon, die zich in het vertrek bevond, was iemand, die den middelbaren leeftijd reeds achter den rug had. Hij was de eenige broeder van den stervende, en naar zijn uiterlijk te oordeelen meer dan tien jaren ouder dan deze. De oudste broeder had altijd den jongsten met benijding gadeslagen. In zijn oogen was deze altijd een gelukskind geweest; en, van zijn standpunt gezien, had hij wel reden, hem zulk een naam te geven.

Met korte woorden zij het gezegd, dat volgens den heer Jan van Evelingen het geluk des levens schuilde in het bezit van . . . een groot vermogen. Iemand, die geld bezat, moest vanzelf gelukkig zijn; en omgekeerd: wie daarvan geen groote hoeveelheid bezat, was vanzelf ongelukkig. Nu had zich in het leven der twee broeders het wonderlijke feit voorgedaan, dat den oudsten in dat opzicht alles was

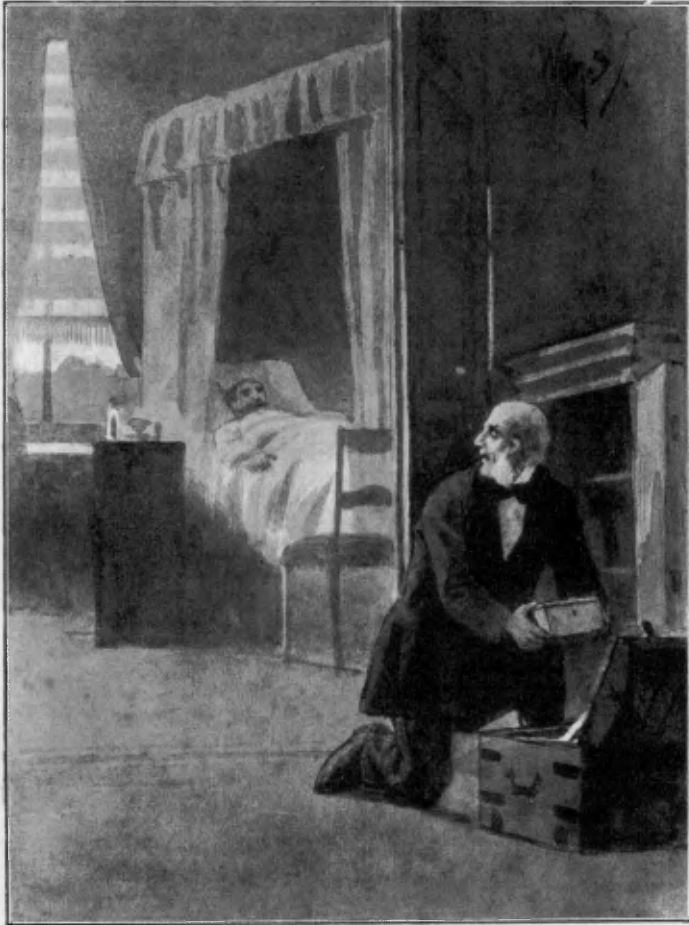
tegegeloopen, terwijl de fortuin den jongsten alles als in den schoot had geworpen. Begaafd met een helder verstand en met een ondernemenden handelsgeest, ging het Willem van Evelingen steeds als vóór den wind. Bovendien vroeg en verkreeg hij de hand der schoone, bevallige Clara van der Zooden, die behalve haar vele goede eigenschappen ook nog een aanzienlijk vermogen ten huwelijk medebracht; zonder dat zou Willem haar evenwel tòch als zijn gade verkozen hebben, want zij had zijn hart geheel veroverd.

Jan daarentegen moest door een samenloop van omstandigheden zich tevreden stellen met een matig inkomen; en daar hij eenmaal door een rijk meisje was afgewezen, dat terecht begreep, dat zij alleen door hem tot vrouw begeerd werd om wat zij *besat*, maar geenszins om wat zij *was*, had hij uit wrevel den ongehuwden staat blijven verkiezen, en zoo woonde hij sinds jaren als vrijgezel te Rotterdam op kamers.

De beide broeders hadden elkander nooit in hun ware gedaante gekend. Hun leeftijd verschilde te veel, dan dat zij ooit als makkers met elkander hadden omgegaan. Daar de jongste edelmoedig en zonder bedrog was, en de oudste een gesloten karakter bezat, waardoor hij zijn gevoelens wist te verbergen, hadden zij elkaar ook in later jaren weinig leeren kennen.

Toen Willem zijn einde voelde naderen, had hij zijn broeder laten weten, dat hij hem gaarne wenschte te spreken. Jan van Evelingen was dadelijk naar Amsterdam gekomen. Eerst had de zieke nog gearzeld, hem den toestand van zaken bloot te leggen, maar eindelijk had hij dat toch gedaan. Daarna was hij rustiger geworden, vertrouwend op de belofte zijns broeders.

Hij had hem medegedeeld, dat hij gespeculeerd had met zijn eigen kapitaal en eveneens met het geld van zijn

... toen had hij zijn eigen reiskoffer genomen en den trommel daarin weggesloten. biz. 19

kinderen, dat hun door zijn overleden vrouw was nage-
laten. Zijn aanzienlijk vermogen had daardoor een gevoelig
verlies ondergaan. Niettegenstaande dat bezat hij echter
nog wel zóóveel, dat de opvoeding van zijn beide kinderen
geheel overeenkomstig hun stand voltooid zou kunnen
worden, en dat zij daarna op eenvoudigen voet onbezorgd
zouden kunnen leven. Maar . . . dan moest het geld met
overleg en verstand beheerd worden.

„En daar ben jij juist de man voor, Jan!” had de kranke
gezegd, terwijl hij het oog met een blik vol vertrouwen
op zijn broeder gericht had.

Dien langdurigen blik van den stervende zou Jan nooit
kunnen vergeten; ja, in dat oogenblik had hij zelfs zijn
geweten voelen kloppen, wat in langen tijd niet had plaats
gehad. Verdiende hij dat vertrouwen?

Neen, hij was niet de eerlijke, vertrouwenswaardige man,
waarvoor zijn broeder hem aanzag. Sinds zijn kinderleeftijd,
toen hij voor de eerste maal zijn hand had uitgestoken
naar wat hem niet toekwam, had de stem daarbinnen niet
zoo luide en met zulk een kracht gesproken als in die
ure. De oogen van den kranke hadden hem aangezien, zoo
smeekend en vol vertrouwen. Hoewel die oogen hem
onrustig maakten, zoo had hij zich toch goed gehouden en
zijn blik afgewend, want het was juist zijn begeerte ge-
weest, dat zijn broeder alle vertrouwen in hem zou stellen.
Met een stem, die slechts een weinig beefde, had hij hem
in alles voor de toekomst gerustgesteld.

„Daar in die kast, die zich in die alkoof bevindt,” had
de stervende gefluisterd, „is mijn gansche bezitting weg-
gesloten. Zal je voor mijn kinderen een vader zijn?” Voor
een oogenblik hadden betere gevoelens de overhand op
Jan van Evelingen verkregen. Hij begreep niet, hoe het
kwam, dat hij zich opeens herinnerde den avond, waarop

hij den eersten diefstal had gepleegd. Deze had in zijn oogen eerst niets te beduiden gehad: het waren slechts enkele centen geweest, die hij had zien liggen en had weggenomen, maar spoedig daarop was het berouw gekomen. Het geld was vermist en een der dienstboden was voor dievegge aangezien. Nog dienzelfden avond was zijn geweten gaan kloppen; groote zielsangsten hadden hem gefolterd, maar de booze had hem weldra weer overwonnen. Als dief bekend te staan voor de huisgenooten, ja zelfs voor de dienstboden, — dat kon, dat wilde hij niet; daarom had hij zijn geweten het zwijgen opgelegd, en dit had gezwegen, vele, vele jaren; maar toen zijn broeder hem zoo zijn gansche vertrouwen schonk — toen voelde hij, hoe weinig hij dat vertrouwen waardig was en dacht hij aan die gebeurtenis lang geleden terug. Zijn hart had hoorbaar geklopt, toen hij de sleutels uit zijns broeders hand aannam.

Zachtkens hadden spoedig daarop zich de vermoede oogleden gesloten, om zich op aarde niet meer te openen.

Toen Jan van Evelingen zich overtuigd had, dat de zieke sliep of althans buiten bewustzijn lag, en dat de deur goed gesloten was, had hij zich met de grootste behoedzaamheid naar de alkoof begeven, waarin zich de groote ijzeren brandkast bevond. Deze alkoof diende hem tijdens zijn verblijf te Amsterdam als slaapvertrek, zoodat zijn koffer en al zijn benodigdheden zich aldaar bevonden. Het was voor het eerst, dat zijn broeder hem den sleutel van zijn brandkast had toevertrouwd. Hij stak hem in het slot, en, zonder moeite en zonder eenig knarsend geluid te geven, was het opengesprongen. „Ziezoo,” had hij gemompeld, „nu is de beurt aan mij gekomen, — hij kan het toch niet meer gebruiken, en er kraait geen haan naar.”

Wel had hij een beving over al zijn leden gevoeld,

maar eindelijk was toch de laatste aarzeling overwonnen. „Als ik het nu niet doe,” had hij gezegd, „dan is de gelegenheid voor altijd verkeken.... hij heeft het zonder moeite verkregen.... en zal het niet missen.... En de kinderen?.... Nu, voor die zal ik zorgen, zoolang ik leef; ik houd ze immers bij mij.... mooier kan het niet.”

Middelerwijl had hij een blikken effectentrommel geopend, waarin een groot gedeelte van het vermogen des zieken zich bevond. Een aantekenboekje lag bovenop. Vluchtig had hij den inhoud nagezien; toen had hij zijn eigen reiskoffer genomen en den trommel daarin weggesloten. Zoo had in weinige oogenblikken de diefstal plaats gehad. „Ziezoo, nu schiet er nog genoeg over,” had hij met koele berekening gesproken. „Als de meubelen en de kostbaarheden verkocht zijn, zal, met hetgeen ik in de brandkast achterlaat, nog een aardig sommetje overblijven, groot genoeg om elke verdenking van mij af te wenden. Het treft goed, dat het praatje de ronde doet, dat zijn geldzaken niet zoo gunstig staan, en dat de speculatiegeest ook mijn broeder leelijke parten heeft gespeeld; ja, die praatjes komen mij nu juist uitstekend te pas.”

Bij het sluiten van de brandkast werd ook het hart toegesloten van den ontrouwen en valschen broeder. Voorzichtig had hij de sleutels onder het hoofdkussen van den bewusteloze gelegd

Nog zaten de beide meisjes in het donkere vertrek.
.

Onder mijn lezers zullen er misschien zijn, die de gewaarwording kennen, welke ik thans wil beschrijven: het schokkend gevoel, het wegvluchten uit ons hart van al wat op eenige hoop gelijkt, wanneer het leven van een onzer liefste bloedverwanten of vrienden wordt afgesneden;

ook al zagen wij het maanden lang aankomen; ook al wisten wij volgens menschelijke berekening, dat de slag vallen moest.

Het is ons dan, of het leven stilstaat; of wij nooit meer vrij zullen ademen; het is ons, of de dierbare, wiens levensdraad werd afgesneden, een stuk van ons eigen leven medeneemt in het graf; en wij verwonderen er ons over, dat alles op de wereld zijn gewonen gang blijft gaan; dat de menschen maar voortwerken, de kinderen maar voortspelen, de bloemen maar voortbloeien, en de vogels maar even vroolijk voortzingen.

Dat alles voelden ook onze twee meisjes, toen zij dienselfden avond, maar eenige uren later, voor haar oom stonden, die haar op vormelijke wijze met het overlijden van haar vader had bekend gemaakt.

„Nichtjes!” zeide hij, „ik had niet gedacht, dat de dood zoo onverwacht zou zijn gekomen. Terwijl jullie in de voorkamer waart, en ik in vaders kamer aan de tafel zat, is hij ongemerkt ingeslapen. Zoo had ik geen tijd om je te roepen. Het spijt me zeer, dat je alzoo in de laatste oogenblikken niet bij je vader zijt geweest; maar niemand kon het ook voorzien, dat het einde zoo nabij was. Hedenmorgen meende je zelf nog, en ik met je, dat je vader zich een weinig beter bevond.” Na kort stilzwijgen ging hij op denzelfden afgemeten deftigen toon voort: „Door den dood van je vader zal veel moeten veranderen. Je kunt nog eenige weken op denzelfden voet in dit huis blijven wonen, en daarna zal je bekend gemaakt worden, wat er verder zal geschieden. Ik heb je vader beloofd voor jullie te zullen zorgen.”

Kalm en rustig bracht hij zijn toespraak ten einde, maar het was hem op dat oogenblik toch niet langer mogelijk de beide zusters aan te zien, die in haar hulpeloosheid en verlatenheid vóór hem stonden, en wien hij zulk een groot

onrecht ging aandoen. „Ik ga heden avond nog naar Rotterdam,” ging hij voort, „om eenige zaken in orde te brengen. Morgen hoop ik terug te keeren en zal dan hier blijven om alles te regelen.”

Daarna stak hij beide meisjes zijn hand toe, keerde zich schielijk om en sloot de deur achter zich toe.

Clara was de eerste, die na het heengaan van haar oom sprak. „O Leida, Leida!” riep zij uit, „wat zullen we beginnen?” Geen antwoord volgde, want het was juist het gevoel, dat er niets te beginnen, niets meer aan te veranderen, niets, niets meer te hopen was, dat Aleida in dat oogenblik zoo diep neerdrukte; doch het droevig snikken van haar zusje noodzaakte haar eindelijk iets te zeggen.

„Toe, Clara! wees niet zoo verschrikkelijk bedroefd. God zal” Zij kon niet voortgaan. God in den hemel, die alleen troosten kon, scheen zoo ver, zoo oneindig ver af te zijn: even ver van haar af als haar gelukkige kind-jaren, toen zij nog door moederliefde omgeven was. O ja, haar moeder had haar als kind geleerd, al haar verdriet en strijd aan de voeten te brengen van Hem, die ons elken last wil helpen dragen, maar de herinnering daaraan was even flauw en onbestendig als die aan haar moeder zelve. Haar vader had met zijn kinderen niet veel over deze dingen gesproken; eerst aan het eind zijns levens had zijn hart zich tot God gekeerd; en op zijn smartelijk ziekbed, waarop het bewustzijn hem zoo dikwijls verliet, had hij slechts weinig met zijn kinderen kunnen spreken.

Treurig gingen de daarop volgende dagen voor de beide meisjes voorbij. Haar oom kwam naar zijn belofte den volgenden dag terug. Hij ontving in haar beider gezelschap de bezoeken van rouwbeklag; liet alles verzegelen, wat verzegeld moest worden, en nam tijdelijk in huis de plaats

in van het hoofd des gezins. Eenige dagen na de begrafenis gingen Aleida en Clara weer naar school en vervolgde het leven weer zijn gewonen gang, alleen met dit verschil, dat de meisjes nimmermeer bij haar thuiskomst begroet werden door den vriendelijken blik van hun liefhebbenden vader; dat het ouderlijk huis haar meer dan ooit verlaten toescheen onder het opperbestuur van haar oom, en dat zij als zusters meer nog dan vroeger zich aan elkaar verbonden voelden.

HOOFDSTUK III.

De Meineed.

„De zegen des Heeren maakt rijk, en Hij voegt er geen smart bij.”

Wanneer wij wat wij bezitten, veel of weinig, uit des Heeren hand ontvingen, dan mogen wij ons over die bezitting verheugen, zonder dat een pijnlijke gedachte of klopping des gewetens ons doet lijden. Op deze wijze bezat Abraham zijn groote rijkdommen, en na hem zijn zoon Izaäk en zijn kleinzoon Jacob. Hun rijkdom nam slechts een klein gedeelte van hun hart in. Hun grootste liefde bezat hun hemelsche Vader. God voegde geen smart bij hun rijkdom, tenminste zij droegen tengevolge van hun rijkdom geen smart. Van allen lezen wij, dat zij hun rijkdom gebruikten voor zichzelf en . . . tot heil voor anderen,

en dat hun schatten geen scheiding maakten tusschen God en hen.

Maar wanneer onze inkomsten vermenigvuldigen, niet door den zegen Gods, maar door handelingen, waarop wij den goddelijken zegen niet durven inroepen, en die wij voor menschen liefst verborgen houden, dan zien wij onzen rijkdom niet toenemen *sonder smart*. Door ons hart te zetten op het kille metaal verdwijnt alle reine vreugde, en de vreeze Gods verdwijnt met haar. Onrust, vroeger nooit gekend, bestormt de ziel. Men zou met het oog op het aangehaalde woord der Heilige Schrift deze tegenstelling kunnen maken: „Als de *Satan* ons zegent met rijkdom, voegt hij er de grootste smart bij.” Hoewel niemand dit vermoedde, ondervond dit ook de heer Van Evelingen.

Toen hij na zijns broeders dood diens plaats in huis had ingenomen en de bezoeken van rouwbeklag ontving, liet hij terstond in elk gesprek duidelijk uitkomen, dat de zaken van den overledene inderdaad zeer, zeer wrak stonden; dat hij nog voor de kinderen zou redden, wat er te redden was; en dat hij in elk geval voor hen zorgen zou, ook al konden de onkosten lang niet gedekt worden door wat zijn broeder hun had nagelaten. Hij raakte zoo gewend aan wat hij verhaalde, dat hij zichzelf zeer menschlievend begon te vinden, vooral toen meer dan één bezoeker hem om die reden begon te prijzen. Ja, toen eens een gevoelig dametje met tranen in de oogen zijn hand drukte en stamelde: „God zal u zegenen voor al het goede, dat gij voor de arme kinderen doet,” werd hij zelf insgelijks ook eenigszins aangedaan.

Ja zeker, het leven vol opoffering, dat hem nu wachtte, zou ruimschoots zijn schuld delgen. Met zulke gedachten schroeide hij zijn geweten toe. Doch het denkbeeld, dat hij in de oogen der menschen gehouden werd voor een

edelmoedig man; en de wetenschap, dat hij zichzelf nu rijk kon noemen, namen het knagend zelfverwijt uit zijn hart toch niet weg. Nog ééns verhief het geweten krachtig zijn stem, toen hij op zekeren morgen — het was eenige weken na de begrafenis — op het punt stond den eed af te leggen, in tegenwoordigheid van den notaris.

De notaris zelf zou geen oogenblik aan de waarheid zijner woorden twijfelen. Het kwam zelfs niet in dezen op, zijn goede trouw een oogenblik te verdenken. Neen, daarvoor behoefde de heer Van Evelingen niet te vreezen. De notaris prees wijlen den heer Van Evelingen als een goed, een veel te goed man, die alleen, volgens hem, wel wat te veel had durven wagen, en daardoor zichzelf en zijn kinderen zeer had benadeeld. „Het was jammer, erg jammer,” sprak de notaris, „maar . . . er was nu eenmaal niets aan te veranderen: men moest de zaak nemen, zooals zij was; en de lichtzijde van de zaak was toch, dat de kinderen zulk een steun in hun oom gevonden hadden.”

Oom Jan aanvaardde alzoo plechtig de beide kinderen met hun klein vermogen; en hij legde schijnbaar kalm den eed af, dat hij, „zoo waarachtig als God hem hoorde” niets had achtergehouden van zijns broeders bezittingen. Schijnbaar kalm sprak hij deze woorden met opgeheven vingers uit; maar in die korte oogenblikken zag hij den levensweg, die achter hem lag, als door een bliksemstraal verlicht; *sijn* levensweg, die meer en meer naar omlaag was gegaan. Reeds toen hij nog een jongeling was, waren eerlijkheid en trouw hem meer en meer vreemd geworden; maar toch . . . als iemand hem *toen* gezegd had, dat hij nog eens een misdadiger, een meinedige zou worden, hoe zou hij die gedachte met alle kracht van zich geworpen hebben. Is het niet wonderlijk, dat wij soms in beslissende oogenblikken ons zelve terugzien, zooals wij

waren lang geleden; dat zich dan dikwijls, zonder dat wij dit willen, gedachten aan ons opdringen aangaande ver achter ons liggende gebeurtenissen? Zou het niet de onzichtbare hand Gods zijn, die ons dan aanraakt, omdat zij ons terug wil houden van een diepen val? Hoe dit zij, — Jan van Evelingen's stem beefde niet; Hij liet zich niet van zijn slecht voornemen afbrengen. Met geweld onderdrukte hij alle betere gevoelens. Nadat hij den eed uitgesproken en zijn opgeheven hand had laten zakken, zette hij het gesprek voort, alsof er niets gebeurd was.

„Natuurlijk kunnen de meisjes niet in den stand blijven leven, waarin zij opgevoed zijn,” verklaarde hij op meewarigen toon. „Ik ben zelf ook geen man van geld; ik zal de jongste nog wat school laten gaan, en de oudste zal de handen uit de mouw moeten steken; ik kan geen meiden of juffrouwen, die haar bedienen, er op na houden.”

„Arme meisjes!” riep de notaris met medelijden uit. De goede man bezat zelf ook meisjes en bedacht, hoe treurig het zou zijn om haar in zulke omstandigheden te moeten achterlaten.

„Arm, arm?” wierp Van Evelingen tegen, „ze zijn jong genoeg om aan het rijkelui's leven te ontnemen: en het is toch beter voor haar om bij een nabestaande onder dak te komen dan in een weeshuis, of om als kinderjuffrouw te moeten gaan dienen.”

Het medelijden werd echter door zulk een beschouwing nog niet weggenomen uit het hart van den notaris.

„Ze moeten maar eens bij mijn meisjes komen logeeren,” zeide hij. Hoewel de heer Van Evelingen verklaarde, dat zoo iets hem zeer aangenaam zou wezen, nam hij zich vast voor de meisjes nooit of te nimmer te laten gaan. Zij moesten met het oude leven geheel en al breken.

Nog dienzelfden avond maakte hij met weinig woorden

zijn nichtjes bekend, hoe het aan den dag was gekomen, dat de nalatenschap haars vaders zóó klein was, dat zij, zonder zijn edelmoedigheid, in een weeshuis geplaatst zouden moeten worden.

Deze aankondiging deed de beide meisjes hevig ontstellen.

„Daar ik echter zelf geen kinderen heb,” vervolgde hij, „zal ik je alle twee geheel als mijn kinderen aannemen, mits je bedenken wilt, dat je niet meer leven kunt als dames uit de groote wereld, dat is nu voor altijd voorbij.”

„Dat is nu voor altijd voorbij.” Het was niet zoozeer het leven als dames, dat nu „voorbij” was; maar beide meisjes gevoelden dat alles „voorbij” was, wat haar leven gelukkig had gemaakt, en dat alleen de herinnering aan dat alles zou overblijven. Een nieuw, een geheel nieuw leven wachtte haar; een leven, waarvan zij tot nog toe niet het flauwst besef hadden gehad. Dat begrepen zij.

Het was voor het laatst, dat Aleida en Clara eenige weken later samen door de groote en rijke vertrekken dwaalden, waaraan zooveel herinneringen verbonden waren. De kostbare meubels waren reeds verdwenen; kleeden, gordijnen, spiegels, schilderijen, alles was te gelde gemaakt op eenige artikelen na, die de heer Van Evelingen in zijn nieuwe woning dacht noodig te hebben. Het scheen beiden meisjes toe, of de holle kamers haar geheel vreemd waren geworden.

Die kamers waren geheel in overeenstemming met haar hart: alles ledig! alles weg! Zoolang de vloeren nog bedekt waren met de mollige tapijten, waarop zij in gelukkiger dagen zoo dikwijls haar voeten hadden gezet; zoolang de welbekende meubelen nog op hun plaats stonden, scheen de donkere toekomst haar nog zeer ver af. Maar toen zij zagen, hoe vreemde mannen op luidruchtige wijze en al

gekscherende alles wegdroegen, wat haar ouders had toebehoord, *toen* gevoelden zij opnieuw al de zwaarte en al de bitterheid van die weinige woorden: „Dàt is nu voor altijd voorbij.”

Arme verlaten weezen! Naar haar eigen kamertje, waar haar kleederen en nog slechts eenige meubelen zich bevonden, vluchtten zij heen, niet bij machte om die ledige kamers langer te zien. Zelfs de sterkere Aleida liet het hoofd hangen en voelde zich niet in staat ook maar één enkel woord van troost te spreken tot haar zusje. Arme verlaten weezen! Leeft er dan geen God in den hemel, die met deernis op u nederziet; die uw weg bestuurt met wijsheid en liefde, en die voor uw welzijn waakt? Laat Hij toe, dat zulk onrecht u wordt aangedaan? Wil Hij uw droeve harten niet troosten en opbeuren?

Ja gewis, later zouden zij ondervinden, dat de draden van ons leven niet ordeloos en zonder doel door elkander loopen, maar dat zij geweven worden door een liefderijke en machtige Hand, en dat al Gods doen uitloopt op een schoon en heerlijk doel. Zalig hij, die geleerd heeft zichzelf met al wat hij is, en met al wat hij heeft aan Hem over te geven, die alleen onze liefde en ons vertrouwen waardig is. Maar daarvan hadden onze meisjes op dat oogenblik nog geen begrip. Den laatsten nacht, dien zij in het ouderlijk huis doorbrachten, schonk de Gever van alle goed haar echter een verkwikkenden slaap, en toen zij des morgens wakker werden, en de zon zoo vriendelijk in de kamer scheen, kostte het haar moeite zich te herinneren, wat den vorigen dag haar harten zoo geschokt had en gingen zij met meer moed de onbekende toekomst tegen.

HOOFDSTUK IV.

Nieuwe bureu.

In een der nieuwe, maar minst aanzienlijke straten van Rotterdam zat op denzelfden morgen, waarop Aleida en Clara van Evelingen voor het laatst in het ouderlijk huis ontwaakten, een klein gezin om de eenvoudige ontbijt tafel geschaard. De straat was nieuw, vele huizen waren nog onbewoond, maar elken dag meldden zich nieuwe huurders aan. Zoo werden de vele bordjes, waarop geschreven stond „woning te huur” van dag tot dag minder.

Het benedengedeelte van de meeste huizen dezer buurt was voor winkel ingericht; en het aantal neringdoenden was in deze straat dus zeer groot. Kruideniers, bakkers, melkventers en manufacturiers voorzagen in de eerste behoeften der bevolking en deden al hun best, niet-tegenstaande een ernstige concurrentie, het hoofd boven

water te houden. Handelaars in water en vuur, turf en hout bevonden er zich in die buurt in zulk een aantal, dat men vol verbazing vragen moest: „Hoe is het mogelijk, dat al die menschen aan den kost komen?” Aan uithangbordjes met opschriften als: „Hier mangelt men,” of „Hier houdt men commensalen” ontbrak het ook al niet, maar het sterkst in aantal waren de gelegenheden om sterken drank te verkrijgen. Tappers en slijters waren dan ook de eenigen, die een uitzondering maakten op de vlottende bevolking, en die bleven, waar zij waren, omdat een ruime winst steeds hun deel was. Ongeveer in het midden van deze straat woonde een handelaar in aardappelen, groenten, vruchten en zulke lekkernijen, als slechts in de oogen van schoolkinderen begeerlijk zijn. Boven zijn winkel was een bovenhuis, dat in twee verdiepingen verdeeld werd. De hoogste verdieping was verhuurd aan den heer Jan van Evelingen, en de lagere aan het kleine gezin, dat op genoemden morgen in een der eerste dagen van de maand Maart zijn morgenbrood zat te nuttigen. Dit gezin bestond uit drie personen: een echtpaar, dat niet ver verwijderd was van de zestig jaar, en een dochter, genaamd Johanna, die bijna 25 jaar telde. Deze was van beroep naaister en ging van de zeven dagen der week geregeld vijf uit, om onder de menschen haar brood te verdienen.

Het was even acht uur. De boterhammen stonden nog onaangeroerd op tafel; de theepot liet een tevreden en pruttelend geluid hooren, en de kachel snorde lustig, daar het een guur voorjaar en 's morgens heel koud was. Zwijgend zat het gezin om de tafel. De huisvader, Jacob Muller, of zooals hij zich noemen liet: „Mijnheer Müller”, (de naam „Muller” zonder puntjes op de „u” was zoo'n algemeene naam, dat hij zelf maar een paar puntjes er op gezet had) zat met den Bijbel geopend vóór zich. Eerst sprak hij als

naar gewoonte het „Onze Vader” uit en las daarna met luider stemme (niet vrij van eenige gemaaktheid) den vijftiengsten Psalm voor. Met plechtig gebaar reikte hij vervolgens den bijbel aan zijn dochter over, die hem weder op het boekenrekje legde, waarna allen zich den maaltijd goed lieten smaken.

„Ik zal zien, dat ik van middag bijtijds thuis kom,” sprak de heer des huizes, toen de kopjes waren ingeschonken. „Ik voel me verplicht een bezoek te gaan brengen aan de nieuwe bovenburen, zoodra ze aangekomen zijn. Ze moeten van een zeer fatsoenlijke familie zijn, *hoogst* fatsoenlijk; ik heb reeds lang verlangd, dat we eindelijk eens menschen in de buurt kregen, met wie we zouden kunnen omgaan; en ik dacht er al meermalen over, maar te verhuizen, daar hier letterlijk niemand van ons gelijken woont; doch nú.... nú wordt het iets anders.”

Juffrouw Muller had reeds lang afgeleerd haar man op dit punt tegen te spreken; toch viel zij hem nu in de rede, door te antwoorden: „Manlief! zoudt ge met het brengen van een bezoek niet nog een paar dagen wachten, tot onze bureu wat meer op dreef zijn? Toen ik nog bij mevrouw Grashuizen diende....”

Maar nu werd mijnheer Muller driftig.

„Wat! diende!? diende!?” riep hij toornig uit. „Toen je daar nog in betrekking waart, bedoel je, nietwaar?”

„Nu ja, toen ik daar nog in betrekking was,” haastte zijn vrouw haar woorden te verbeteren.

„Maar ik heb met dat wachten, tot ze op dreef zijn, niets te maken. Het is geen deftige visite, die ik ga brengen, weet je; volstrekt niet. Ik wil dien ouden heer meer familiaar als vriend gaan begroeten; en het zou niet kwaad zijn, als Johanna medeging om met de twee jonge dames kennis te maken.”

Johanna kreeg een hoogroode kleur. „Ik ben tot van

avond zeven uur bezet, Vader! dat weet u, en daarna wilden Jan en ik gaarne naar de bijbellezing gaan."

"Hm ja," hernam de oude man met een vergenoegden lach, „de groote lui hebben je zoo graag een dagje bij zich, dat weet ik wel. Nu, meisjes, die trouwplannen hebben, verdienen dan ook graag een extraatje. Dat kan dus niet. Ik zal in dit geval maar alleen gaan en zeggen, dat je aanstaanden Zondag wel eens komen zult."

„Goed, Vader! we zullen zien," klonk Johanna's antwoord.

Moeder de vrouw werd niet aangemoedigd om mede deel te nemen aan het gewichtig bezoek, want volgens het oordeel van haar eigen man — en die kon het wel weten! — waren haar manieren en haar wijze van zich uit te drukken eenigszins burgerlijk en . . . „daaraan viel letterlijk niets te verbeteren," gelijk haar echtvriend placht te denken en ook wel eens te zeggen, als dat te pas kwam. Met Johanna was het een ander geval; met haar was nog *wat* aan te vangen. Daarbij was Johanna verloofd met een jongen boekhouder van een der voornaamste handelskantoren uit de stad, die het nog wel ver in de wereld zou kunnen brengen, naar de vaste meening van den aanstaanden schoonvader, en . . . die meening was niet van allen grond ontbloot. Jan Duiker was een degelijk jongmensch, die God vreesde en wegens zijn nauwgezette plichtsbetrachting en innemend en bescheiden karakter het vertrouwen van zijn patroon had weten te verwerven.

Het ontbijt was genuttigd, het dankgebed gedaan. Johanna stond op en ging heen, en de huisvader begon op zijn gemak zijn jas en hoed af te borstelen. Zijn werkkring bevond zich meer in de buurt, en hij behoefde aldaar in de laatste drie jaren eerst te negen uur aanwezig te zijn; hetgeen hij hieraan te danken had, dat hij een dagje ouder werd en gedurende veertig jaren zijn heer eerlijk en trouw gediend had. Hij was eerste bediende in een groote kruidenierszaak,

waar hij door zijn deftig uiterlijk en aangeleerde manieren een goed figuur maakte, zoodat zijn meester, al zou het dáárom maar alleen zijn geweest, hem op hoogen prijs stelde.

Toen de heer Jacob Muller vertrokken was, begon zijn vrouw de ontbijttafel op te ruimen. De eene bezigheid volgde op de andere en zoo was het middag, eer zij het wist. Tusschen haar arbeid door ging zij meer dan eens naar de voorkamer, om een blik op straat te werpen — wat anders tegen haar gewoonte streed; — inzonderheid deed zij dat, wanneer zij het geratel van wielen hoorde.

Het uur, waarop de nieuwe bureu zouden komen, was niet bekend; alleen wist de familie Muller, dat het vóór vier uur moest zijn. Juffrouw Muller verwachtte dus elk oogenblik een rijtuig vóór de deur te hooren stilhouden. Zij was van plan om haar nieuwe bureu tegemoet te gaan; niet om zich als een toekomstige vriendin aan hen op te dringen, maar alleen om hen van dienst te kunnen zijn. Dit wilde zij inzonderheid doen met het oog op de beide meisjes, met wie zij innig medelijden gevoelde. Zij had toch gehoord, dat deze kinderen geen ouders meer hadden en van schatrijk doodarm waren geworden.

De morgen ging echter voorbij, zonder dat het verwachte rijtuig kwam. Het geluid, dat eenige groentenkarren, een paar postwagens en enkele dokterskoetsjes veroorzaakten, had haar telkens naar de ramen der voorkamer gelokt. Eindelijk.... omstreeks halftwee, toen zij juist weer een blik uit het raam wierp, zag zij drie personen de straat inkomen. Een lange heer met grijze haren, die in de hand een koffertje droeg; en een halven pas achter hem, naast elkaar, een tweetal meisjes in zwaren rouw gekleed, beladen met regenmantel, parapluie en reistaschje. Haar gelaats-trekken kon juffrouw Muller niet onderscheiden, daar de krippen sluiers deze te veel bedekten.

Kort daarop werd de deur opengeduw'd. Hoewel er zich aan den post van de deur twee schelknoppen bevonden, waaronder een porseleinen naambordje prijkte, waarop met duidelijke letters stond: „J. Müller”, zoo stond de deur toch meestal aan, gelijk dit in de heele buurt gemakshalve de gewoonte was. Toen juffrouw Muller het geluid hoorde van voetstappen op de houten trap, opende zij haar kamerdeur en stond eensklaps vlak vóór den nieuwen bewoner der bovenverdieping.

„Goeden middag, mijnheer!” sprak zij vriendelijk. „Als ik u of de jonge dames soms van dienst kan zijn, kunt u gerust bij mij aankloppen. Naaste bureu moeten elkander helpen, en het zal zoo schrikkelijk vreemd zijn voor u en . . .”

Lieve help! voordat zij uitgesproken had, maakte de nieuwe buurman zulk een stijve en deftige buiging, en stond daarna zoo trotsch en ongenaakbaar vóór haar, dat zij geheel van haar stuk raakte. En toen hij op koelen hooghartigen toon langzaam op haar welgemeende toespraak antwoordde: „Zeer verplicht, juffrouw! ik denk evenwel niemands hulp van noode te hebben,” toen kreeg zij een gevoel, alsof zij iets gezegd had, dat zeer ongepast was geweest. De goede vrouw werd dan ook zóó verlegen en beschaamd, dat zij geen woord meer kon uiten en zwijgend den langen trotschen man, wiens laarzen op de trap onheilspellend kraakten, naar boven liet gaan. De meisjes volgden haar, maar juffrouw Muller had den moed niet haar aan te zien, want deze dames zouden zeker even trotsch zijn als haar geleider. Maar indien zij dien moed gehad had, dan zou zij tot haar blijdschap gemerkt hebben, hoe beide zusters belangstellend naar haar omzagen, als wilden zij door een vriendelijken blik de arme vrouw schadeloosstellen voor de onheusche bejegening, door den ouden heer haar aangedaan.

„Nu, dat moet mijn man maar zien op te knappen,” mompelde zij eindelijk; „hij kan beter met zulk volkje omgaan dan ik.”

Terwijl juffrouw Muller weer haar kamer binnenging, opende mijnheer Van Evelingen zijn voorkamer; en het moet gezegd worden, dat geen teleurstelling op de gelaats-trekken der meisjes zichtbaar werd, toen zij eens rondzagen. Hare oogen zagen overal oude bekende meubelen terug: tafel, stoelen, kanapé, enkele schilderijen, ja zelfs de geliefde pianino; al die voorwerpen waren uit haar vaders huis. In stilte begroetten zij dat alles als oude goede vrienden; en al waren het ook niet de fraaiste meubelen, maar slechts die, welke het minst op de verkooping zouden hebben opgebracht, zoo hadden zij nu toch in de oogen der zusters een waarde, als waren zij de meest kostbare geweest.

Naast de voorkamer bevond zich een kleine zijkamer, welke oom, zooals hij zeide, geheel voor zich alleen in gebruik zou nemen. Ook vaders schrijftafel en brandkast zagen zij in dit kamertje weer terug. Achter dit zijvertrek was een alkoof, die als slaapvertrek voor oom dienst moest doen.

Achter de voorkamer was een groote achterkamer, die uitzicht gaf op een wonderlijk mengelmoes van huisjes, gangetjes en bleekveldjes, zooals die in de achterbuurten eener groote stad menigvuldig te zien zijn. Op den achtergrond rezen fabrieksschoorsteenen omhoog, die als reuzen op de lage onaanzienlijke woningen van het hofje minachtend neerzagen. Dit hofje werd door meer dan honderd huisgezinnen bewoond. De huisjes bezaten alle een stukje grond, dat voor de meest verschillende doeleinden werd gebruikt. Sommige bewoners bleekten er kleeren op, andere hadden er kippen- en konijnenhokken op gebouwd, of lieten er een geit op grazen; ja zelfs zag men in den zomer hier en daar

eenige kleine bloemperken, omgeven door kleine met zand en kiezel bestrooide paadjes. Ook kon men daar den geheelen dag allerlei onaangename geluiden hooren: het geschreeuw en gedwing van kleine kinderen, het getwist hunner grootere broeders en zusters; het gekijf van booze, elkaar plagende buurvrouwen, ja, somtijds het gevloek en het getier van beschonken mannen en huisvaders. Dat alles werd afgewisseld door lieflijker geluiden, zooals het genoeglijk gekakel van kippen, of het gezang van moeders, die haar kleintjes in slaap susten; of vroolijke stemmen van kinderen, die het uitschaterden van pret. Ook deden zich van tijd tot tijd in een muzikaal gezin de weemoedige tonen hooren van een harmonica.

Naast die achterkamer was een keukentje, en boven nog een flinke zolder, waarvan de helft, door een houten hek afgescheiden, aan de familie Muller behoorde. Een kamertje was in een hoek van dien zolder getimmerd en ingericht tot slaapvertrek voor Aleida en Clara.

Zoodra de heer Van Evelingen zijn nichtjes de vertrekken had laten zien, nam hij haar mede naar de voorkamer en zette in korte trekken uiteen, hoe voortaan haar levenswijze zou zijn.

„Jij, Clara!” sprak hij, „gaat de volgende week naar een meisjesschool hier in de buurt, waarheen ik zelf je Maandag zal brengen. Ik hoop dat je je den tijd zult ten nutte maken, daar je de school niet lang zult kunnen bezoeken. Jij, Aleida! moet geheel voor de huishouding zorgen. Werksters of dienstboden kan ik niet betalen; je hebt echter overvloedig tijd om te doen, wat er te doen is. Voor het middagmaal hoef je je niet veel moeite te getroosten, daar ik tot 's avonds negen uur altijd uit zal zijn. Ik zal zorgen, dat er overvloed van brood, boter en melk is voor jullie beiden en tweemaal in de week kun je een

stukje vleesch braden, waarvan je elken dag een stukje moogt gebruiken: Ook kun je elken dag wat rijst koken, als je dat wilt, meer hebben jonge meisjes niet noodig. Het zal je eerst vreemd vallen, dat begrijp ik, maar je zult aan deze levenswijze wel gewennen; en ik hoop, dat je beiden je verstand zult gebruiken en inzien, dat, waar niets is, de Keizer zelfs zijn recht verliest. We mogen niet boven ons vermogen leven; indien je vader dat óók niet gedaan had, zou je er nú gelukkiger aan toe zijn. En nu, meisjes! toont mij je dankbaarheid voor alles, wat ik in je belang verricht, door trouw je plicht te doen en tevreden te zijn."

Zonder antwoord af te wachten, stond de waardige oom, zeer voldaan over zijn toespraak, op en begaf zich naar zijn kamertje, waarvan hij de deur achter zich op slot deed.

"Op deze wijze handelende," peinsde hij, „zal mij het leven niet duur uitkomen. Huishoudgeld geef ik ze niet. Ik zal zorgen, dat altijd alles in huis is wat ze noodig hebben. Brood en melk zijn voor jonge meisjes het gezondste voedsel, dat te bedenken is en dat zal er altijd zijn. Ze hebben gezelschap aan elkaar en kunnen elkaar dus troosten." Na zich aldus gerustgesteld te hebben over het lot van de kinderen zijns broeders, opende hij zijn brandkast. Zijn strakke trekken ontplooiden zich; hij had thans alleen oog voor zijn schatten, waarnaar hij altijd gehunkerd, maar die hij nooit bezeten had. In stilte zou hij zijn rijkdom genieten; maar eerst over eenige jaren, als de meisjes getrouwd zouden zijn, of als hij de handen van haar zou kunnen aftrekken, zou hij langzamerhand grooter gaan leven. In dien tusschen-tijd zou zijn vermogen, rente op rente, steeds vermeerderen. Hij rekende uit, hoe groot zijn rijkdom over eenige jaren wel zou zijn, en sloot na die berekening met een vergenoegd lachje de kast.

Onderwijl oom zich in die bespiegelingen over zijn

schatten verdiepte, hadden de meisjes, pijnlijk getroffen door het verwijt, haar overleden vader gemaakt, haar verdriet weer voelen bovenkomen, maar de veerkrachtige geest van Aleida wilde daaraan niet toegeven.

„Kom, Clara!” zeide zij, zoo opgeruimd mogelijk, „het valt mij hier nogal mee.”

„Wat een straat, wat een buurt,” mopperde Clara, terwijl zij haar neusje optrok en een minachtenden blik wierp op de huizen aan den overkant. „Deze buurt verschilt nogal wat met de Keizersgracht.”

„Maar, Claralief! dat spreekt nu toch immers vanzelf. Bedenk, dat we nog van geluk mogen spreken, dat oom zoo voor ons zorgen wil. Ik geloof, dat we samen een vrij en gelukkig leven zullen hebben. Ik zie er niets tegen op, de kamers netjes te houden; en 's middags, Clara, kom ik je uit school halen, en dan gaan we wandelen en doen we, wat we verkiezen.”

Doch Clara was slechts half tevreden gesteld, hoewel zij niets meer tegen haar nieuwen toestand inbracht.

Langzaam gingen de uren van dien eersten middag voorbij. De meisjes hadden haar koffers ontpakt en haar kleederen geborgen. Oom was uitgegaan om eenige boodschappen te verrichten. Hij was nog niet lang thuis, toen aan de deur der voorkamer werd getikt. Het was geen zacht, verlegen, maar een krachtig en vrijmoedig tikje, als dat van iemand, die zeker wist, waar hij wezen moest. Op het luide „binnen!” werd de deur terstond geopend.

De heer Jacob Muller trad in vol ornaat binnen. Hij had zijn best laken pak aangetrokken, waaraan voor deze gelegenheid een zware zilveren horlogeketting bengelde, en zijn gelaat in die welwillende en vriendelijke plooi gezet, welke hij slechts overhad voor de beste klanten zijns meesters.

„Goeden avond, mijnheer Van Evelingen! Goeden avond, jonge dames! Ik acht me verplicht als buurman, — ik woon hieronder, weet ge? — u te komen begroeten. Een goede buur is beter dan een verre vriend, nietwaar? Ik begrijp, dat ge u hier nog niet thuis zult gevoelen; en daarom, daarom” Hier kuchte hij even, want hij raakte een weinig van de wijs; niet omdat hij zijn toespraak vergeten was — deze had hij in stilte, zoowel in den winkel als thuis, wel tienmaal opgezegd — maar omdat hij zijn nieuwen buurman zoo onbewegelijk rechtop vóór zich zag staan, zonder dat in diens houding iets te bespeuren was, dat naar eenige toenadering zweemde. Een uitdrukking, die het midden hield tusschen een spottenden glimlach en ongenaakbaren trots, stond op het aangezicht van den nieuwen buur te lezen, en de heer Jacob Muller wenschte wel, dat hij mijlen ver van dezen man verwijderd was.

Echter zóó spoedig den aftocht te blazen, was toch beneden zijn waardigheid; daarom raapte hij al zijn moed bijeen, wendde zijn oogen af van die trotsche gestalte vóór hem en richtte het woord tot de beide meisjes.

„Mooi weertje vandaag, dames! niet te warm, niet te koud; men kan reeds goed voelen, dat de zomer nadert.”

„Ja, heel mooi weér,” antwoordde Aleida, waarop de bezoeker verder zweeg, in het onaangename bewustzijn van iets zeer onbeduidends gezegd te hebben.

Daar de heer Muller tot spreken in het geheel niet werd aangemoedigd, kreeg de verlegenheid weer de overhand op hem. Hij schraapte nog eenige malen zijn keel, maar alles te vergeefs. De blik van zijn nieuwen buurman, die met rustige majesteit op hem neer zag, beangstigde hem zóódanig, dat hij niet beter wist te doen dan den terugtocht maar aan te nemen.

Nogmaals wenschte hij „goeden avond!”, maar zonder dat zelfvertrouwen, waarmee hij het den eersten keer had

gedaan, en met het vaste voornemen om nooit meer een voet bij zijn voornamen buurman te zetten.

„Wel foei! wat een bok is dat!” was zijn eerste uitroep, toen hij weer beneden bij zijn vrouw kwam, terwijl hij in haast zich van zijn versierselen ontdeed, daar hij 's avonds nog voor enkele uren naar zijn winkel moest. Zijn vrouw vond het beter hem maar niets te vertellen of te vragen; zij begreep wel, dat zijn ervaringen waarschijnlijk dezelfde waren geweest als de hare. Muller was vreeselijk uit zijn humeur; maar zijn vrouw, hoever zij in de schatting van haar man beneden hem mocht staan, bezat toch zóóveel verstand, dat zij goed wist, hoe zij in zulke oogenblikken met hem om moest gaan. Zij vond, dat het beste was niet veel te zeggen; alleen deed zij van tijd tot tijd een uitroep hooren, die van belangstelling getuigde in wat hij meedeelde.

„Een bok, zeg ik je,” herhaalde haar man. „In plaats van blij te zijn, dat een fatsoenlijk mensch hem vriendelijk komt verwelkomen, *sulk* een gezicht te zetten! Neen, je hadt het moeten zien: hij leek wel een koning te zijn, die een bedelaar op visite kreeg.”

„Wel man, wat zeg je!”

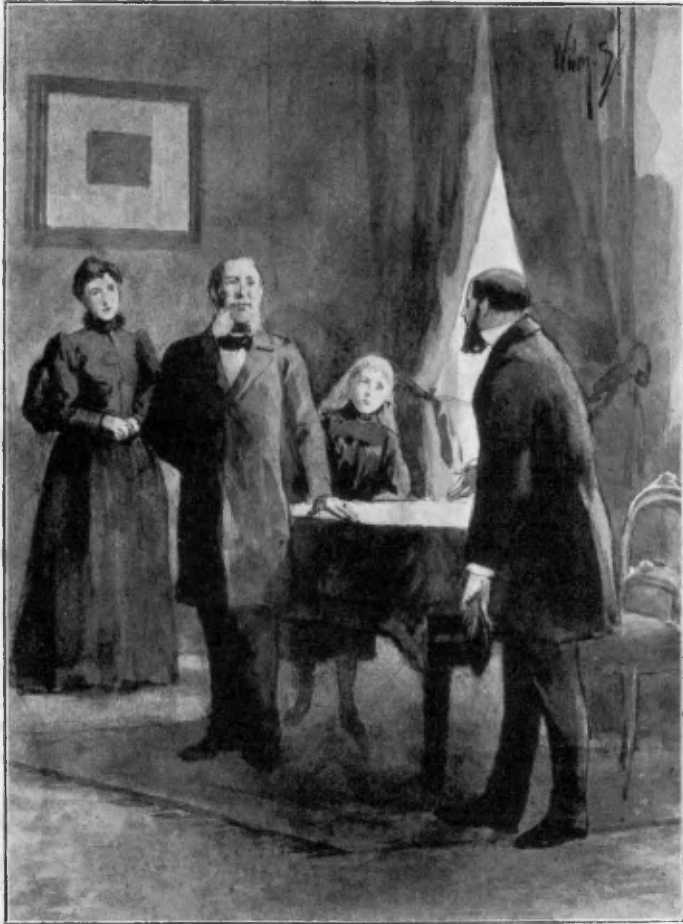
„Ja, en de kerel is natuurlijk aan lager wal geraakt; anders kwam hij hier niet wonen. Wat verbeeldt zoo'n kale jakhals zich wel?”

„Ja, 't is schande,” stemde zijn goedhartige wederhelft toe.

„'t Zal nog te bezien staan,” klonk het met klimmende verontwaardiging, „wie meer in de melk te brokkelen heeft, zoo'n kale mijnheer of ik”

„Nu, dat zeg ik ook.”

„En daarom, je bemoeit je maar in 't geheel niet met die lui; we hebben ze gelukkig ook niet nodig.”

„Goeden avond, mijnheer Van Evelingen! ... Goeden avond, jonge dames! blz. 39

Zoo liep de eerste ontmoeting af tusschen de twee gezinnen, die voortaan onder één dak zouden leven.

De handelwijze van haar oom tegenover den heer Muller en echtgenoot had op de twee meisjes een droeven indruk gemaakt. Ze waren niet trotsch; en ook was het haar duidelijk en dikwijls genoeg gezegd, dat al het oude voorgoed voorbij was; en dat zij zich voortaan in gansch anderen kring en omgeving zouden moeten bewegen, dan waarin zij waren geboren en opgevoed. Zij van háár kant hadden gaarne willen kennis maken met de goedhartige familie van de benedenverdieping. In haar eenzaamheid waren zij zeer gevoelig voor een vriendelijk woord en een hulpvaardige hand, al kwamen deze ook van de zijde van menschen, die zij vroeger als hun minderen beschouwd zouden hebben. Zij hadden dien middag bij het naar boven gaan een vluchtigen blik geworpen in de kamer van juffrouw Muller, terwijl deze met de beste bedoelingen haar diensten aan oom aanbood. Zij hadden gaarne met haar naar binnen willen gaan, en het vreeselijk onhartelijk gevonden, dat oom zoo stijf en uit de hoogte tot die goede vrouw had gesproken. Nu ja, haar man was wel een kluchtig verwaand burgermannetje, maar blijkbaar toch niet kwaad. — Waarom had oom ook hèm zoo onwellevend behandeld? Daardoor was oom niet in haar achting gestegen. Natuurlijk durfden zij hem haar gevoelens niet kenbaar maken, want dat zou alleen zijn toorn hebben opgewekt.

Dicht naast elkaar stonden zij nu naar buiten te kijken. Het was nog in Maart en in deze kamers, die zoolang onbewoond waren geweest, verbazend kil. De kachels stonden wel op haar plaats, maar er was geen vuur in. „Warmte deugt niet voor jonge meisjes,” was ooms meening. „Bovendien zouden zulke onkundige kinderen

nog maar brandstichten, en veel te veel verstoken.”

Zij staarden naar buiten en zagen, hoe in de verschillende huisjes van het hofje de lichten werden ontstoken. In de meeste werden de gordijnen nog niet dadelijk neergelaten. Terwijl zij daar zoo stonden, bleven hare blikken onwillekeurig op een liefelijk schouwspel rusten. In een van die huisjes zagen zij om de tafel een gelukkig gezin zitten. De huisvader was van zijn werk thuisgekomen en had zijn driejarig knaapje op zijn knie gezet. De knie was het paard, waarop de kleine man allerlei denkbeeldige reizen maakte naar Oost en West. Na elke behouden thuiskomst werd het jongskens in de hoogte getild. Vlak tegenover dien vroolijken vader zat de moeder; een klein meisje stond aan haar schoot. Moeder scheen de kleine iets te leeren, want deze keek haar telkens vragend aan, en boog daarna dan het hoofdje weder voorover. Een meisje, niet veel jonger dan Clara, stond, de armen om moeders hals geslagen, het kunststuk van kleine zus gade te slaan. Niet lang duurde dit tafereel, want vader stond op en liet het gordijn zakken. Met een diepen zucht wendden de meisjes nu het hoofd om. Hoe gelukkig moesten kinderen van zulke eenvoudige, liefhebbende ouders zich wel gevoelen!

Toen de zusters met een droevig hart ingeslapen waren, voor de eerste maal niet meer in het ouderlijk huis, maar op een vreemd zolderkamertje, werd voor haar beiden in datzelfde huis, zonder dat zij daarvan iets vermoedden, een gebed opgezonden door een moeder en dochter, wier harten vervuld waren van mededoogen en liefde, omdat zij zelf iets ervaren hadden van het mededoogen en de liefde Gods en omdat zij medelijden hadden met de nieuwe buurmeisjes.

Slaapt rustig, arme ouderlooze kinderen, over wie geen moeder meer waakt; voor wie geen vader meer zorgt! Uw Vader in den hemel heeft u niet verlaten.

HOOFDSTUK V.

De eerste kookproef.

De heer Van Evelingen had, zooals wij reeds weten, als dagelijksch menu voorgeschreven: brood, melk, een stukje vleesch, dat zijn oudste nichtje tweemaal in de week op een petroleumstel mocht braden, en een portie rijst. De rijst en het vleesch moesten als middagmaal gebruikt worden. De hier bovengenoemde spijzen zijn ontegenzeggelijk goed voedsel; maar het is te begrijpen, dat beide meisjes, zoo gewend aan de grootste verscheidenheid van spijzen in het huis haars vaders, slechts met moeite aan deze eentonige

ongewone maaltijden, die nimmer werden opgeluisterd door eenige versche groenten, noch gevolgd door een geurig kopje koffie of thee, konden wennen. Daarbij kwam nog, dat Aleida nooit iets had behoeven te koken, zoodat zij in het geheel niet de kunst verstond om het stukje vleesch, dat tweemaal in de week door den slager gebracht werd, naar behooren te bereiden. Oom waagde zich niet aan de proeven van de kookkunst; ook gaf hij haar geen rekenschap er van, waar hij overdag heenging en waar hij zijn middagmaal gebruikte. Wel merkten de meisjes, dat hij het zoowel binnens- als buitenshuis zeer druk had.

Hoewel hij er zich geen rekenschap van gaf, zoo voelde hij zich toch in zijn eigen huis ongelukkig en onrustig, en ook het gezelschap van zijn jeugdige nichtjes vroolijkte hem in het geheel niet op. Om zijn vermogen te doen aanwassen, gedeeltelijk ook om door afleiding dat onaangename gevoel te verdrijven, reisde hij hierheen en daarheen en liet nooit na, zich in een restaurant een smakelijk diner te laten voorzetten, zich zóó voor de vermoeienissen van den dag schadeloos stellende.

Den morgen na Aleida's en Clara's aankomst bracht de vleeschhouwer voor het eerst een stukje rundvleesch. De meisjes hadden zelf rijst moeten halen, voordat haar oom vertrok. Nu stond Aleida voor de moeilijke taak dit vleesch te braden. Ach, waarom had zij zich vroeger nooit laten inlichten, hoe rauw vleesch behoorlijk gebraden moest worden!? Hoe zou zij dit bloedroode vleesch nu zóó behandelen, dat het straks als een smakelijk gerecht op tafel verscheen, met zacht bruine korstjes, drijvende in heerlijke jus, waarvan wit en bruin behoorlijk van elkaar gescheiden waren? Zoo dikwijls had zij gedachteloos een wel toebereid gerecht genuttigd, maar nu kwam het er op aan, het zelf

klaar te maken. Inderdaad, zulk werk scheen haar veel moeilijker toe dan het borduren van de fijnste kanten zakdoekjes en het leeren van de moeilijkste lessen.

Eerst moet het vleesch gezouten worden, had zij weleens gehoord. Oom had aan alles gedacht, zoodat ook een gevulde zoutpot in de keukenkast aanwezig was; maar van de hoeveelheid zout, welke voor de bereiding van dit stukje vleesch noodig was, had Aleida niet het minste begrip. Zij wierp er dus maar eenige lepels vol op; dan zou het wel hartig genoeg zijn, dacht zij.

Met de grootste inspanning trachtte zij zich te binnen te brengen, hoe thuis in de groote keuken met haar witmarmere steenen, waarin zij wel eens, als de kostbare gerechten werden bereid, een kijkje had genomen, alles toeging. Wel zag zij nog in haar verbeelding, hoe van het groote zwarte fornuis stoomzuilen naar omhoog rezen; wel hoorde zij nog het pruttelen en sissen van de spijzen; wel rook zij weer de verschillende geuren van al wat zout en zuur en piquant was; wel zag zij opnieuw Mietje met verhit gelaat bedrijvig heen en weer loopen; maar hoe zij ook peinsde — zij herinnerde zich niet het minst van de kookkunst zelve. Zij moest haar volslagen onmacht belijden, en alles geheel op eigen kunde of liever onkunde laten aankomen.

Zoodra Clara en zij haar middagbrood genuttigd hadden, zou zij voor den eersten keer met het klaarmaken van den middagpot beginnen. Hoewel Clara nog minder wist dan zij, gaf het haar toch voor het gevoel een zekeren steun, dat haar zuster bij het gewichtig werk aanwezig zou zijn. Zij stak het petroleumstel aan, deed het vleesch in een pannetje en goot het half vol water.

Niet lang duurde het of het begon te koken, maar in plaats van bruin werd het vleesch grijs van kleur.

„Hoe in de wereld zou Mietje dat vleesch toch altijd

zoo bruin gekregen hebben?" vroeg en zuchtte Aleida. „Toe, Clara! kijk eens: zóó zag bij ons het vleesch er toch nooit uit, wèl?" Met een vork haalde zij het in de hoogte en liet het Clara zien.

„O, neen!" riep deze uit. „Maar weet je, Aleida! misschien is dit het begin wel van bruin worden; het vleesch in de soep zag er zóó uit als dit."

„Zou het dan soep worden?" vroeg Aleida benauwd.

„Ik geloof het haast wel," antwoordde haar zuster. En inderdaad, — de moedeloze blik, dien Aleida in het pannetje wierp, waarin het stukje vleesch als een eiland te midden eener kokende zee rondreef, bevestigde Clara's vermoeden.

„Hoe zou je het vinden, als we er dan maar soep van maakten?"

„Heel goed, Aleida! en doe er dan wat rijst door, dan hebben we rijstesoep."

„Dat is wijs bedacht van je, kleintje! want we hebben toch geen suiker, en droge rijst, zonder suiker er op, smaakt niet."

„Neen, niet bijzonder!" beaamde Clara.

Het zakje rijst werd nu uit de kast gehaald en de inhoud in het pannetje bij het kokend vleesch en vleeschnat gedaan.

„Clara!" riep Aleida een kwartiertje later triomfantelijk uit, „ik geloof, dat het vleesch nu toch wil gaan braden; ruik maar, dat is een echte braadlucht, vind je ook niet?"

Clara snoof den geur op. „Ja," antwoordde zij, „ik geloof ook wel dat het een braadlucht is, hoewel het je een beetje aan aanbranden doet denken; doch dat hoort zeker zoo."

„Ja, dat hoort zoo," stemde Aleida met overtuiging toe.

„Zeg, Leida!" vroeg Clara eenige minuten later, „vind je niet, dat er een soort brandlucht uit het pannetje komt?"

„Wacht, ik zal eens kijken," haastte zich Aleida te zeggen. Met een blik vol ontzetting en schrik wendde zij haar

oogen naar Clara, zoodra zij het deksel had opgelicht.

„O Clara, Clara! wat nu te doen? kijk eens!” riep zij uit.

Met een benauwd gezichtje wierp nu ook Clara een blik in het pannetje, en wendde terstond het hoofd af.

Een vreeselijke walm steeg op, zoodra het deksel werd opgelicht; een dikke zwarte walm, waardoor de inhoud van het pannetje eerst onzichtbaar voor haar bleef. Eindelijk zagen de zusters in het midden van een droge bruine korst alleen een stukje verschrompeld vleesch liggen.

„O Clara! zou *dat* nu braden zijn?” vroeg Aleida op een toon zóó moedeloos, dat het meer een wanhopige uitroep dan een vraag kon genoemd worden.

„Ik zou het licht maar uitblazen,” ried Clara aan. „Ik geloof nooit, dat het goed wordt.”

„Neen, ik ook niet,” antwoordde Aleida op droeven toon. „Ach, kijk eens! al die rijst is verdwenen; ik begrijp niet waar ze gebleven is; ik heb nooit geweten dat koken zóó moeilijk is.”

Dien middag aten de meisjes slechts het kleine stukje vleesch, dat overgebleven was, hoewel het bijna niet eetbaar was. Ook van de bruine korst, die slechts met groote moeite uit de pan werd gehaald, beproefden zij een weinigje te gebruiken, maar die smaakte zóó vreeselijk naar brand en naar zout, dat zij zelfs het kleinste stukje er van niet konden inslikken. Ook wist Aleida geen raad, hoe zij het blikken pannetje, dat geheel zwart was geworden, schoon zou krijgen.

„Hadden we maar iemand, die het ons leeren wilde,” zuchtte Aleida; „ ik durf het Oom nooit te vertellen.”

„En nu moeten we van middag nog honger lijden toe,” klaagde Clara.

Zij besloten, dien middag het stukje verbrand vleesch op een boterham te eten, want zij hadden waarlijk grooten trek. Haar voorraad brood was zodoende voor dien dag verbruikt

en voor het eerst in haar leven voelden zij 's avonds honger, die niet gestild kon worden.

Den volgenden dag, zoo hoopten zij, zou het wel beter gaan. Vleesch zouden zij in een paar dagen niet meer te zien krijgen. Alzoo zou haar maaltijd alleen uit rijst bestaan.

Het pannetje zag er verschrikkelijk uit, en met allerlei kunstgrepen trachtte Aleida het schoon te krijgen. Gelukkig lekte het nog niet, hoewel het erg geleden had.

„Och, och, Clara! wat is koken toch moeilijk!” Met dezen zucht begon Aleida ten tweeden male haar kokerij. „Als het nu maar beter gaat.”

„Ik zou de pan maar heelemaal vol water doen, Aleida!” meende Clara, „dan kan het tenminste niet aanbranden.”

Aanbranden vonden zij het ergste, dat kon gebeuren; en om dat te voorkomen, deden zij met de meeste angstvalligheid telkens water in het pannetje, zoodra er een beetje van verkookt was. Het gevolg was, dat zij dien middag een onsmakelijk nat op haar bord kregen, waarin de korreltjes rijst vroolijk rondreven.

„Mietje zei wei eens,” merkte Clara op, „dat rijst, zoo maar uit het water gekookt, erg flauw smaakt; *dit* is zeker rijst, zoo maar uit het water.”

„Neen, dit is rijst *in* het water,” poogde haar zuster op vroolijken toon te zeggen, wat haar niet goed lukte. Zij verweet zich haar onhandigheid en domheid, waardoor zij en haar zuster twee dagen achtereen genoodzaakt waren een kost te nuttigen, waarvoor de armste bedelaar, die voorheen aan haar vaders deur een aalmoes ontving, zijn neus zou opgetrokken hebben. Bovendien zag zij in 't geheel geen kans een volgenden keer het er beter af te brengen en daardoor voelde zij zich zeer ontmoedigd.

Eenige dagen lang gebruikten zij beiden elken middag deze flauwe, smakelooze rijstepap en hunkerden steeds meer

naar een eenvoudigen, smakelijken maaltijd. Gelukkig hadden zij, voordat het tweede stukje vleesch in huis kwam, reeds zooveel vriendschappelijke woorden met haar burens gewisseld, dat Aleida moed vatte, hun te vragen haar eenige inlichtingen te willen geven omtrent het bereiden van vleesch en rijst, welke nederige vraag juffrouw Muller en haar dochter beantwoordden, door haar grondig de eerste beginselen der braad- en kookkunst in te prenten.

HOOFDSTUK VI.

Water op het dorstige land.

Zonder twijfel was het lot van Aleida van Evelingen zwaarder te dragen dan dat van haar zuster. Deze ging iederen morgen naar school, waar zij te midden van nieuwe kennissen afleiding genoeg vond om voor een deel haar verdriet te vergeten. Ook was het elken middag om vier uur een genot voor haar, dat Aleida haar kwam halen, en zij beiden bij gunstig weer arm in arm een wandeling gingen doen.

Toen Clara maar eenmaal aan de nieuwe levenswijze gewend was, kregen haar onbezorgdheid en vroolijkheid, die heerlijke eigenschappen der jeugd, weder de overhand; slechts een enkelen keer gevoelde zij pijnlijk het gemis van

dingen, waaraan zij thuis gewoon was geweest. Het was geen wonder, dat zij niet aanstonds zich geheel in hare nieuwe omstandigheden kon schikken, daar zij van kindsbeen gewend was geweest aan overvloed en weelde en aan de vervulling van alle wenschen. Zag zij vroeger in een winkel iets, dat zij vurig begeerde, dan kostte het haar slechts een vleierijtje om het te verkrijgen. Nu daarentegen moest zij al dergelijke verlangens onderdrukken. De jeugd went zich echter spoedig aan alles, en zoo treurde Clara niet lang over dingen, die zij nu niet meer krijgen kon.

Aleida's leven kende grootere zwarigheden. Zij moest het huishouden doen, had oom gezegd, en in die woorden „het huishouden doen” lag voor haar meer dan iemand kon vermoeden. Het werk, dat ieder ander meisje van haar leeftijd licht zou gevallen zijn, viel haar zeer zwaar; haar, die vroeger door meer dan één dienstbode op haar wenken bediend was geworden. Zonder eenige leiding en hulp plotseling allerlei werkzaamheden te moeten verrichten, waarover zij vroeger nooit had nagedacht, viel haar vooral in het begin zeer moeilijk. Daarbij had zij niet het geluk, dat zij de bezwaren, die haar drukten, gemakkelijk van zich af kon zetten. Het ware haar beter geweest, wanneer zij de dingen had kunnen nemen, gelijk zij nu eenmaal waren. Wanneer zij soms bezig was met ingespannen krachten de trap te dweilen, en haar tengere blanke handen met moeite de groote grove dweil uitwongen, kon zij niet laten vergelijken te maken tusschen wat geweest was en wat nu haar deel was. Het ging haar, gelijk de Psalmist in een zijner Klaagzangen zingt: „Peinsde ik, zoo werd mijn ziel overstelpt. Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen, ik dacht aan mijn snarenspel; in den nacht overleide ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht: Zal dan de Heere in eeuwigheid verstooten, en voortaan niet meer goed-

gunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn gesloten?" Helaas, verder dan tot een klaagtoon kwam het bij haar nog niet! Zij kon niet, gelijk Asaf, na zijn bittere klacht, blijmoedig uitroepen: „Ik zal de daden des Heeren gedenken, ja, ik zal gedenken Uwe wonderen van oudsher; en zal al Uwe werken betrachten, en van Uwe daden spreken. O God! Uw weg is in het heiligdom; wie is een groot God, gelijk God?" Ja, haar ziel was overstelpt en *bleef* dat, als zij aan de dagen van ouds terugdacht. Het was niet zoozeer de begeerte naar vroegeren rijkdom en weelde, die haar het meest aan die dagen deed terugdenken, als wel het verlangen van omringd te zijn door hartelijke liefde en teedere zorg. Zij kon zich juist zóóveel van haar moeder herinneren, als noodig was om o zoo sterk naar haar te verlangen. Ontbering en armoede zou zij gemakkelijk kunnen dragen; onaangename, moeilijke werkzaamheden zouden haar lichter vallen, meende zij, wanneer in de voorkamer een zorgende moeder ware, wier liefdevolle blikken haar loonden en aanmoedigden.

Het was niet aan het verleden alleen, dat zij dacht, maar evenzeer aan de toekomst. Wat zou er van haar en Clara moeten worden? Hoewel oom nu voor haar zorgde, voelde zij als bij ingeving, dat die zorg geenszins voortvloeyde uit liefde. Zij begreep daarom, dat er een tijd kon aanbreken, waarop hij de handen van haar zou aftrekken. Een ander meisje zou allicht luchthartig gezegd hebben: „Komen die tijden, dan komen die plagen!" Maar zij was zoo plotseling weggerukt uit het onbezorgde leven en overgeplaatst in dien nieuwen toestand, waarvan zij nooit gedroomd had, om niet allerlei onoverkomelijke moeilijkheden voor haar geest als bergen te zien oprijzen. Al te vroeg had zij leeren kennen

den last van het leven. Het was wel niet het ergste van alles, maar zij vond het toch reeds onverdraaglijk, dat zij zelfs over de hoogstnoodige uitgaven geen vrije beschikking had. Haar oom hield zijn woord: brood en melk werden altijd voldoende gebracht, en het bepaalde rantsoen vleesch ontbrak nooit, maar verder kwam er niets in huis. Al wat zij meer nodig had, moest zij 's avonds laat of 's morgens vroeg aan hem vragen. Hij vertrouwde haar geen dubbeltje toe. Eéns gebeurde het, dat zij *onverwachts* iets behoefde; dat had zij toen maar ongevraagd op naam van haar oom in den naastbijzijnden winkel gehaald; maar toen had hij haar, hoewel hij op zijn gewone manier zijn waardigheid en kalmte bewaarde, ten duidelijkste zijn misnoegen doen gevoelen, en haar gewaarschuwd, om nooit meer zoo iets te doen.

Te moeilijker was dit alles voor Aleida te dragen, omdat zij het *alleen* moest dragen. Voor Clara wilde zij haar opgeruimdheid behouden en altijd de oudere zorgende zuster blijven, die trachtte haar voor alle leed te bewaren en haar leven zoo gelukkig mogelijk te maken.

Met een vroolijk gelaat verscheen zij elken middag aan de deur der school, en elken avond hielp zij Clara aan haar schoolwerk en aan haar studiën op de piano, en daarna zong zij voor haar de schoonste liederen.

Hier op aarde is geen geluk zoo groot, of er is een schaduw, die het een weinig verdonkert. En dat kan niet anders dan goed zijn, want wij zouden anders *nog veel meer* aan de wereld gaan hechten, dan wij nu reeds doen. Maar . . . er is ook geen leed zoo groot, of onze hemelsche Vader zorgt er voor, dat door de zwarte wolken nog altijd een zonnestraaltje valt op ons donker pad.

Zoo hadden de meisjes, behalve dat zij samen alles

mochten dragen, nog den zegen, dat God haar goede bureu gegeven had. Dat zulk een lieve familie beneden haar woonde, was inderdaad het zonnestraaltje, dat den donkeren weg van beide meisjes bescheen.

Johanna was Zaterdags altijd den heelen dag thuis; dan hielp zij haar moeder bij het werk, dat de laatste dag der week overvloedig aanbrengt. De drie leden van de familie Muller ontweken zooveel mogelijk den ouden heer Van Evelingen, die, als hij onvoorziens iemand van hen op de gang of op de trappen tegenkwam, met korten groet en in trotsche houding hen voorbijging. Maar met de meisjes waren zij langzamerhand op een goeden, ja op een vertrouwlijken voet gekomen.

Op zekeren Zaterdagmorgen hoorde juffrouw Muller weder het geluid van emmers en boenders boven haar. „Och, Johanna!” zeide zij met medelijdend gebaar, „hoor dat kind daar boven weer eens sjouwen; het gaat haar nog zoo ongelukkig en onhandig af; het arme schaap is er ook niet bij groot gebracht.”

Johanna snelde naar boven en zag Aleida in een ochtendjaponnetje uit vroeger dagen, dat allermint geschikt was voor werkpakje, en waarvan zij de mouwen zoo hoog mogelijk had opgestroopt, en met een gezichtje, rood van inspanning, haar uiterste best doen om alles schoon te maken, wat naar haar gedachten een reinigingskuur noodig had. Het meisje trachtte zich het beeld voor oogen te stellen van Aaltje, de werkster uit het ouderlijk huis, en volgens de herinneringen, die dat beeld in haar opwekte, haar werkzaamheden te verrichten. Zij kon niet begrijpen, hoe Aaltje, zoo makkelijk en zonder teekenen van zware vermoeidheid te toonen, dat alles had kunnen doen. Ook was het haar een raadsel, hoe Aaltje haar voeten bij zulk

werk had kunnen droog houden. Haar eigen pantoffeltjes dreven van het water en haar kousen waren eveneens doornat.

„Neem me niet kwalijk, juffrouw! dat ik zoo maar boven kom,” klonk Johanna's vriendelijke stem. „U zoudt Moeder groot plezier doen, als u de trappen en portalen alle maar aan haar en mij overliet. Moeder is daar erg op gesteld, weet u.”

„Is zij dat?” vroeg Aleida, verwonderd hoe iemand op zoo iets „gesteld” kon zijn, maar toch niet twijfelend aan den ernst van Johanna's woorden.

„Och ja,” hernam deze, „Moeder heeft zoo haar eigen gewoonten en denkbeelden, weet u . . . u neemt het mij immers niet kwalijk? . . . Wacht, mag ik dien emmer even voor u naar beneden dragen?”

Zonder antwoord af te wachten, droeg zij den emmer de zoldertrap af, terwijl Aleida haar op den voet volgde.

„Wil ik hem maar in de keuken brengen, het water er uitdoen, hem omdrogen en wegbergen?”

„Dank u,” haastte zich Aleida te zeggen, „ik moet hem nog gebruiken voor de kamer.”

Johanna wierp het water, dat in den emmer was, weg, maakte dezen schoon en vulde hem met nieuw frisch water. „Moeder kon mij juist een uurtje missen,” zei zij toen, „mag ik u terwijl wat helpen?”

Aleida vond die aangeboden hulp en het prettig gezelschap van haar buurmeisje te heerlijk om „neen” te antwoorden.

Samen togen zij nu aan het werk. Het was of er tooverij in het spel was, vond Aleida, zóó vlug en zóó prettig ging alles nu.

„Ik wou, dat ik *uw* handen en *uw* oogen kon leenen,” zei Aleida eindelijk, terwijl zij Johanna's vlugge bewegingen gadesloeg.

„O, als u wat ouder en meer aan het werk gewoon zijt, zal dat alles vanzelf wel komen. Ik bedoel niet dat

mijn handen en mijn oogen de uwe zullen worden, maar het zal u even gemakkelijk vallen om dit werk te doen als mij." Na deze bemoedigende woorden zette zij weer haar arbeid voort.

„Kom, nu zijn we er zoo ongeveer, geloof ik; het ergste is gedaan. Als u, juffrouw! ooit met iets in de war zit, kunt u gerust bij ons aankloppen. „We zijn op de wereld om elkaar te helpen,” zegt Moeder altijd.” In Johanna's oogen blonken zooveel hartelijkheid en liefde, dat Aleida voelde, hoe zij in dit eenvoudige meisje een vriendin gevonden had.

„O, ik dank u voor al wat u voor mij gedaan hebt,” stamelde zij, terwijl zij Johanna's hand met hartelijkheid drukte.

Johanna zei niets meer, maar snelde naar beneden om moeder alles te vertellen en met haar te beraadslagen, wat nog meer gedaan kon worden voor de arme meisjes.

Behalve door Johanna's vriendelijkheid werden de zusters op zekeren dag nog door iets anders verrast en verblijd. Clara was naar school. Terwijl Aleida alleen zich in de voorkamer bevond, werd haar door den brievenbesteller een dikke brief bezorgd, waarop eenige buitenlandsche postzegels en verscheidene postmerken gedrukt waren.

„O, die brief is van tante Betsy!” riep Aleida vol vreugde uit, terwijl zij hem hartstochtelijk aan haar hart drukte. Hoewel het haar veel moeite en zelfbeheersching kostte, besloot zij toch den brief niet te openen, voordat Clara thuis was. Zoo zouden zij samen genieten van de schatten, die zij er in hoopte te vinden. Zeker zouden er woorden in staan van liefde en medegevoel, want dit was de eerste brief, dien tante Betsy geschreven had, nadat zij het doodsbericht van den heer Van Evelingen had ontvangen, dat

vergezeld was geweest van een schrijven van diens broeder, waarin deze haar den toestand en de toekomst der beide meisjes had blootgelegd.

Gelukkig was het einde van den schooltijd zeer nabij. Aleida kleepte zich haastig aan, stak den kostbaren brief in haar zak en ging haar zuster afhalen.

„Wat voor heerlijkjes denk je wel, dat ik in mijn zak heb?” vroeg zij in vervoering, zoodra zij Clara zag.

„Ja, hoe kan ik dat raden?” was het lachend antwoord; maar merkende, hoe Aleida met haar hand, die zij in den zak hield, iets vasthield, dat kraakte als papier, antwoordde zij: „Zeker een zakje koekjes van Johanna.”

„Snoepster, die je bent. Neen, geen koekjes; het is iets veel heerlijkers . . . hier is het!” en bij deze woorden hief zij in triomf den brief van haar tante in de hoogte.

Het vooruitzicht van koekjes te krijgen raakte op den achtergrond bij dat gezicht. „O Leida, Leida! laat ons toch gauw naar huis gaan om hem te lezen.”

De meisjes spoedden zich naar huis en gunden zich geen tijd, zich van hoeden en mantels te ontdoen. Zij zetten zich dicht naast elkaar, braken het couvert open en dronken de woorden, die zij lazen, als het ware in, zooals dorstig land na langdurige droogte den malschen zomerregen indrinkt.

De brief luidde aldus:

„Mijn lieve, lieve kinderen!

O, kon ik maar eenigszins je doen gevoelen, hoe zeer het laatste bericht van je oom mij geschokt heeft. Lieve kinderen! mijn hart lijdt met je mede. Neen, je bent mij geen enkel oogenblik uit de gedachten. Hoe gaarne zouden wij aanstonds na het ontvangen van den brief onze koffers gepakt en plaats genomen hebben op de boot, die ons in zes weken tot je gebracht zou

hebben, om met je oom alles te overleggen en met hem voor je te kunnen zorgen, maar dat was onmogelijk. Even onmogelijk is het te zeggen, *wanneer* wij terug kunnen komen. Het troost mij evenwel te weten, dat je oom als een vader voor je zorgt, en alles voor je doet, wat hij in zijn omstandigheden doen kan. Ik herinner mij Z.Ed. vóór mijn vertrek naar Indië verscheiden malen gezien te hebben, doch het bleef bij een vluchtige kennismaking. Het spijt mij nu des te meer, dat die kennismaking niet wat intiemer is geweest, want niet dikwijls ontmoet men edele karakters, die zichzelf geheel voor anderen opofferen, al zijn die anderen dan ook naaste familieleden. Uw oom had geen eigen huisgezin en leefde geheel vrij, en nu neemt hij vrijwillig de zorg op zich voor twee kinderen Dat het een man zonder middelen is, maakt de zaak nóg schooner. Ik hoop zeer, dat hij in jullie toewijding en liefde de schoonste belooning moge vinden voor zijn christelijke handelwijze. Gij zijt beiden reeds oud genoeg om hem de dankbaarheid en liefde te betoonen, die gij hem verschuldigd zijt. Gij, Aleida! moet reeds bijna zeventien jaar zijn. O, hoe duidelijk herinner ik mij je nog, ofschoon het reeds tien jaren geleden is, dat ik naar Indië vertrok. Je lieve moeder was kort tevoren naar haar hemelsche woning heengegaan, en gij geleekt reeds sprekend op haar; die gelijkenis moet thans, nu je zooveel ouder zijt geworden, dunkt me, nog veel treffender zijn.

Hoe gaarne had ik je reeds *toen* mee willen nemen naar Indië, maar het leven hier is voor kinderen niet gewenscht, en bovendien wilde je vader je volstrekt niet missen.

Gij, Clara, waart in die dagen nog een klein onnoozel

meisje, juist een soort kindje als onze Clara toen was: nog geen drie jaar. Je kunt je niets meer van ons voorstellen, denk ik. Ik verbeeld mij zoo, dat Aleida als een moedertje voor je zorgt; dat deed ze reeds als klein kind.

Maar, lieve kinderen, dat je elkander moogt bezitten en liefhebben; dat je verzorgd wordt door je oom is toch niet het voornaamste, dat mij om uwentwil troost. Dagelijks draag ik je beiden op aan de hoede en zorg van onzen Hemelschen Vader, die evenzeer in mijn dierbaar vaderland als hier, in het verre Indië, op ons allen nederziet, onze nooden kent, en ons hoort, als wij Hem aanroepen.

Men zou hier in Indië licht tot de gedachte komen, dat wij menschen het zeer goed kunnen stellen buiten Hem, want oogenschijnlijk leeft hier iedereen, alsof dit leven het eenig doel is, waarvoor men op de wereld is; en alsof men daarom uitsluitend te bedenken heeft, hoe men zich het best gemak en genot verschaffen en de gedachte aan den dood van het lijf houden kan. Ik dank God, dat ik het anders weet; ik dank Hem voor de heerlijke belofte des Zaligmakers: „Zie, Ik ben met ulieden alle dagen, tot de voleinding der wereld.” O kinderen! bedenkt het toch, als gij je soms droevig en eenzaam voelt, dat dit leven slechts een kortstondige leerschool is, een voorbereiding voor de eeuwigheid; en dat al wat God ons toezendt, zoowel het goede als het kwade, alleen daartoe strekken moet, dat wij ons nauwer aan Hem zullen verbinden, die ons meer liefheeft dan de teederste vader of moeder vermag te doen.

Ik kan mij er dikwijls over verheugen, dat wij, als we eenmaal bij Hem in den hemel zullen zijn, al Zijne leidingen zullen begrijpen; en dat wij dan Gods liefde

en wijsheid zullen aanbidden en bewonderen, ook in die wegen, die ons hier op aarde zoo moeielijk, smartelijk en onbegrijpelijk konden zijn. Ik weet niet, hoe je oom over deze dingen denkt; daarvoor ken ik hem niet genoeg.

Met groot verlangen zie ik den tijd tegemoet, dat ik je beiden, lieve kinderen van mijn eenige, vroeg gestorven zuster, zal wederzien. Als ik aan dat wederzien op aarde denk, zeg ik tot mijzelf: „Wat zal *dat* een wederzien zijn in den zaligen hemel; wat tal van verrassingen zal *daar* ons deel zijn! Hier op aarde zijn bovendien de heerlijkste ontmoetingen van korten duur, en dikwijls wordt het blijdste wederzien gevolgd door een spoedige scheiding, maar *daar* zal nooit iemand van ons henen-gaan; *daar* zal God Zijn aangezicht nooit voor ons verbergen, *daar* zal niemand meer in duisternis rond-dolen, *daar* zal geen bange twijfeling meer zijn, maar God zal alles zijn in allen.

Lieve kinderen! ik zeg nogmaals: ik weet niet, hoe je oom over deze dingen denkt. Ik denk wel, dat hij in datzelfde geloof staat, omdat hij tegenover jullie zoo christelijk handelt; maar hetzij hij dikwijls met je over de eeuwige dingen spreekt, of dat hij dit nooit doet, laat mij het je eens dringend op het hart binden, ook uit naam van je zalige moeder: Zoekt den Heer elken dag van je leven; roept Hem aan in elken nood; dankt Hem voor elke vreugde, en vergeet niet dagelijks te zamen Zijn Woord te lezen. Vergeet niet, dat je beide ouders in den hemel zijn, en dat zij ook hun kinderen daár wachten.

We zouden zeer blij zijn, wanneer je ons eens een beschrijving wildet geven van je tegenwoordig leven, omdat wij zeer verlangend zijn te weten, hoe het je in

elk opzicht gaat. Schrijf ons ook of wij, voor zoover dit op zulk een afstand mogelijk is, eenigszins je van dienst kunnen zijn, of je het een of ander genoeg kunnen doen. Beschouwt mij geheel als je eigen moeder.

We zullen niet langer in Indië blijven dan volstrekt noodig is, en al wat mogelijk is in het werk stellen om spoedig naar het dierbaar vaderland te kunnen terugkeeren. Ach, ook wij hebben evenals je vader ondervonden, dat aardsche bezittingen niet bestendig zijn. Hoelang het nog duren zal, eer wij elkaar weerzien? Ook dit weet God alleen. Wij zullen geen uur vroeger of later komen, dan Hij wil en in Zijn wijsheid noodig oordeelt voor u en voor ons.

En nu, lieve kinderen, onze hemelsche Vader zegene u en Hij behoede u! Groet je waarden oom van ons. Met de volgende mail hopen we Z.Ed. een brief te zenden, maar ik had behoefte jullie eerst te schrijven.

Ontvangt vele groeten van mijn man, uw u liefhebbenden oom, uit wiens naam ik mee dezen brief heb geschreven; en van onze Clara, die o zoo erg naar je verlangt. Het lieve kind is altijd alleen geweest, zonder meisjes van haar leeftijd. Weest beiden verzekerd, dat steeds in liefde aan je denkt

Uw u liefhebbende tante Betsy.

„Die lieve, lieve tante Betsy!” riep Clara uit, na het lezen van den brief. „O Aleida, wanneer zal ze komen? Ik verlang zoo vreeselijk naar haar.”

„Ik ook,” antwoordde Aleida zacht. Die hartelijke woorden voerden haar in haar herinnering tien jaar terug, toen de schrijfster van den brief, wier beeld zij haast verwarde met dat harer moeder, haar voor het laatst in de armen hield gesloten; toen haar liefdevolle oogen vol tranen haar

hadden aangezien, en haar bevende stem, half gesmoord door de aandoeningen van het afscheid, had gefluisterd: „Onze Vader, die in den hemel is, zegene u, en Hij behoede u.” Ja, dat waren dezelfde woorden, die ook in de laatste regels van den brief stonden.

De brief werd gelezen en herlezen, tot de zusters hem haast van buiten kenden; en hoewel het verlangen naar haar tante daardoor sterker werd, zoo vonden zij er grooten troost in, dat in het verre Indië een warm moederhart voor haar klopte en gebeden voor haar welzijn werden opgezonden.

De brief werd voor beide meisjes een bron van vreugde, maar ook van zegen. De woorden van hope des eeuwigen levens, en de wensch, die in den brief stond, dat zij Gods Woord zouden onderzoeken, en dat zij Hem dagelijks zouden aanroepen, brachten haar in zóóver tot nadenken, dat zij, al was het nog niet uit ware behoefte des harten, dan toch terwille harer tante besloten, den bijbel van haar moeder voor den dag te halen en daarin dagelijks te lezen.

HOOFDSTUK VII.

„En nog is er plaats.”

Oom Van Evelingen ging geregeld iederen dag, zelfs ook den heelen Zondag, uit, en de meisjes durfden hem nooit vragen, waarheen hij dien dag ging, vermoedende, dat hij haar toch geen rekenschap van zijn doen en laten zou geven. Ook verlangden zij in het minst niet, dat hij bij haar zou blijven. Zij waren het liefst met hun beidjes.

Aleida en Clara waren nog niet vele Zondagen in haar nieuwe omgeving geweest, toen Johanna op zekeren Zaterdag, terwijl zij Aleida ijverig hielp met haar werk, vroeg, of zij en haar zuster geen lust hadden den anderen dag naar de kerk te gaan.

„Ach,” antwoordde Aleida lusteloos, „ik weet hier geen weg, en we zijn beiden hier nog niet gewend. In Amsterdam

gingen wij, toen Papa nog leefde, dikwijls naar de kerk, waar wij een eigen bank hadden."

"En zou het niet goed zijn deze gewoonte weer aan te nemen?" vroeg Johanna. „Kom, ga morgen met ons mee: ge zult hier even goed thuis raken als in Amsterdam. Het zal u goed doen iets te hooren, dat u bemoedigen en troosten kan."

Aleida liet zich gemakkelijk overhalen. Zoo ging zij den volgenden dag met Clara, en onder de hoede van de familie Muller, mee naar Gods huis.

Het trof ongelukkig, dat de beide meisjes niet op de hoogte waren van het gebruik, dat in de meeste kerken onzer groote steden bestaat.

In Amsterdam betaalde haar vader éénmaal in het jaar een aanzienlijk bedrag aan zoogenaamd plaatsengeld. Zoo waren zij gewoon in een der naastbijzijnde kerken, waarin zij een afzonderlijke bank hadden, rustig haar plaats in te nemen, terwijl zij altijd beleefd door den kerkeknecht behandeld werden. Een ruim zakgeld hebbende, wierpen zij steeds een flinke gift in het kerkezakje. Slechts aan zulk een gave voor armen en kerk hadden zij dien Zondagmorgen, toen oom nog thuis was, gedacht. Deze had er niets tegen gehad, dat de meisjes naar de kerk gingen, en haar eenige koperen geldstukjes gegeven. Johanna had uit bescheidenheid niet durven vragen, of het geld, dat de meisjes in haar beursjes hadden, wel toereikend was om ook een plaats te betalen; ook had zij, toen zij een oogenblik hierover nadacht, tot zichzelf gezegd: „Kom, daar zullen zij zeker wel aan gedacht hebben, het zijn toch geen kinderen meer en ze zijn toch wel eens meer in een kerk geweest."

Zoodra de familie Muller op haar plaatsen gezeten was, kwamen Aleida en Clara in groote ongelegenheid. Aan een juffrouw, die er juist niet zachtzinnig en vriendelijk uitzag,

verzochten zij haar een plaats te willen geven. Zwijgend werden haar twee stoelen naast elkaar aangewezen; maar nauwelijks waren zij rustig gezeten of diezelfde juffrouw kwam haastig op haar beiden af en strekte, zonder één woord te spreken, haar magere hand naar haar uit. Natuurlijk begrepen Aleida en Clara toen dadelijk, dat de stoelenjuffrouw een geldstuk van haar begeerde.

„Hoeveel moet u hebben?” vroeg Aleida zacht en angstig.

„Wel gunst, natuurlijk van ieder een dubbeltje,” klonk het vinnig antwoord. ¹⁾

Een donkere blos overtoog het gelaat van Aleida. Niet meer dan zes centen hadden zij samen bij zich. Die uitgestoken magere hand zag zij maar steeds vóór zich; en zij voelde hoe de scherpe oogen der vrouw op haar bleven rusten. De menschen naast en achter haar zagen haar aan. Neen, als zij zóó iets te voren had kunnen weten, dan had zij nooit van haar leven een voet in deze kerk gezet. Haar verlegenheid nam zoozeer toe, dat het koude zweet haar uitbrak. Zij durfde de oogen niet meer opheffen; het was haar of alles met haar rond draaide, uitgenomen dat ééne middelpunt: die uitgestoken hand, wier beenige vingers steeds vlak bij haar oogen waren. Eindelijk verdween haar blos en maakte plaats voor een doodelijke bleekheid; wat moest zij toch beginnen? Doch spoedig daarop was de ure van verlossing geslagen . . . Plotseling liet zich een bekende stem in haar nabijheid hooren; een stem, die haar als muziek in de ooren klonk. Als door een onzichtbare macht teruggetrokken, verdween de schrikwekkende magere hand der vrouw. Nog een laatsten minachtenden blik wierp de vervolgstster op haar slachtoffers en verdween toen uit de oogen der meisjes, in het groote ruim der kerk.

¹⁾ Gelukkig wordt tegenwoordig niet meer op deze wijze het plaatsengeld in de kerken onzer groote steden geïnd. (Noot van de schrijfster.)

Johanna was niet ver van de beide meisjes af gezeten en had haar steeds in het oog gehouden. Zoodra zij Aleida's angst merkte, begreep zij waar de schoen wrong. Zij stond op van haar plaats, en naar de stoelenjuffrouw toegaande, sprak zij halflied de woorden, die plotseling aan Aleida's schaamte en angst een einde maakten: „Ik betaal u voor deze twee jongedames, als 't u belieft.” Dit waren tooverwoorden, waarmede zij den toorn der vergramde vrouw spoedig had weten te ontwapenen.

Hoewel de nood nu geweken was, zoo kon de arme Aleida toch het smartelijk en pijnlijk gevoel, dat in haar opgewekt was, maar niet verdrijven; en het speet haar waarlijk, dat zij zich had laten overhalen om naar de kerk te gaan, omdat zij daar zulk een vernedering had moeten ondergaan. Rondom haar hoorde zij het geruisch van binnenkomende menschen, die vol zelfbewustheid naar hun plaatsen gingen, alsmeê het gefluister van vele stemmen; maar zij durfde de oogen niet opheffen, daar het haar was, of iederen haar en haar zuster aankeek, haar beiden beschouwende als brutale indringsters, die hier niet thuis hoorden.

Daar deden zich plotseling de welluidende en machtige tonen van het orgel hooren; het gefluister hield op; alle gedruisch verstomde langzamerhand. Over de meeste aangezichten verspreidde zich een trek van ernst en heilige aandacht.

Muziek had op beide meisjes altijd een wonderbaren invloed uitgeoefend. Reeds vroeg hadden zij grondig onderrecht in deze edele kunst ontvangen.

Gedurende de lange eenzame avonden, zoowel in het ouderlijk huis als in dat van haar oom, hadden de liefelijke tonen der piano haar vaak getroost en aan haar droevige gedachten een andere richting gegeven. Maar Aleida

herinnerde zich niet, dat ooit eenige muziek zulk een heilzame aandoening in haar gemoed had teweeggebracht, als de klanken, welke op dat oogenblik in het huis des Heeren haar oor troffen.

De plechtige tonen rolden voort, als wilden zij uit iedere menschenziel alle nietige en alledaagsche, alle droevige en angstige gedachten verdrijven en ze omhoog voeren, ver boven de aarde. Ook Aleida's gedachten werden daardoor opwaarts geheven; dat ongelukkige vernederend gevoel verliet haar; en toen eindelijk de zware tonen van het orgel overgingen in de liefelijke en zachte begeleiding van het gezang, stemde zij met hart en mond in het lied der gemeente in:

O God! die ons ten schilde zijt
En ons voor alle ramp bevrijdt,
Aanschouw toch uw gezalften Koning!
Eén dag is in Uw huis mij meer
Dan duizend, daar ik U ontbeer;
'k Waar liever in mijns Bondgods woning
Een dorpelwachter, dan gewend
Aan de ijdlе vreugd in 's boozen tent.

Vele dingen kunnen in het leven wonderlijk samen treffen. Onze God in den hemel, die wonderlijk van raad is, zorgde er voor, dat de tekst, welke dien morgen behandeld werd, een diepen indruk zou maken, te dieper na al wat een oogenblik tevoren gebeurd was. Het was, of de prediker geweten had, wat Aleida en haar zuster dien Zondag in het huis des Heeren zou overkomen en met het oog dáárop zijn tekstwoord had gekozen.

„En nog is er plaats.” Deze woorden uit Lucas 14 : 24 werden met groote helderheid en in al hun heerlijke

beteekenis door den grijzen Evangelieprediker ontwikkeld. Over vele hoofden en harten gingen zij misschien heen, maar zij zonken diep in de ziel van Aleida. Zij had nog meer dan haar zuster al het smartelijke en bittere gevoeld van „geen plaats te bezitten” en van „niet te kunnen betalen;” maar hier in de prediking werd haar door God „om niet” een plaats aangeboden, niet in een Zijner bedehuizen op aarde, maar in Zijn eeuwig Koninkrijk, aan den koninklijken bruiloftsdisch van Zijn Zoon. Met onafgebroken aandacht luisterde zij naar de woorden, die geheel en uitsluitend voor haar bestemd schenen te zijn:

„Nog is er plaats. Plaats in het Koninkrijk van Christus! Plaats aan den koninklijken maaltijd! Wie zou voor zulk een plaats niet alles overhebben, zijn geld en goed, zijn arbeid en krachten? Maar niets van dat alles wordt van u gevraagd. Zulk een plaats verkrijgt gij „om niet”. Hier op aarde moet voor alles betaald worden, zelfs voor het kleinste plekje grond, dat wij ons ten eigendom begeeren. Een veel beter en heerlijker plaats, dan deze aarde u kan bieden, is voor u bereid, en wel „om niet”. Gij dient alleen kinderlijk te gelooven, als de uitnoodiging tot u komt, dat zij ook u geldt. Gij moet alleen ootmoedig en nederig komen en in het geloof bezit van uw plaats nemen. Weinigen schijnen te begrijpen, dat zulk een plaats „om niet” wordt geschonken. Zij zouden voor het bezit van zulk een plaats veel liever iets willen geven, iets willen doen, omdat hun hoogmoedig hart er tegen op komt iets te bezitten, waarvan zij niet kunnen zeggen: „Dat heb ik nu zelf gekocht, zelf verdiend.” En toch zoo lang gij niet hebt leeren bidden: „O, God! betalen of verdienen kan ik geen van Uw genadegaven: schenk daarom ook mij zulk een plaats, om niet,” — zoo zult gij geenszins in het Koninkrijk van Christus ingaan, en

aan den koninklijken disch aanzitten. — Gesteld dat gij uzelf in dat Koninkrijk, aan dien maaltijd, een plaats kondet koopen of verdienen door uw geld of goede werken, — van welke waarde zou zulk een plaats voor u kunnen zijn? Geen dankbaarheid zou uw hart vervullen, want gij hadt immers *recht* op die plaats? En Gods eer zou er door aangerand zijn, als een der aanzittende gasten zich tegenover Hem zou kunnen beroemen. Neen, zonder geld en zonder prijs gaat gij het Koninkrijk der hemelen in en ontvangt gij een plaats aan den koninklijken maaltijd. Arme zondaars, komt daarom met vrijmoedigheid; laat niets u weerhouden: er is nog plaats voor u „om niet“.

„In Gods huis op aarde geen plaats voor mij om niet, maar wel een in Zijn Rijk, aan Zijn maaltijd, en in Zijn hemelsche woning, een plaats om niet.“ Zoo juichte het in Aleida's ziel, en voor het eerst in haar leven was het haar of de heerlijkste roepstem, die ooit over het aardrijk klonk: „Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven,“ haar persoonlijk gold. En toen het nagezang gezongen werd:

Komt gij allen, komt tot Hem!
Zondaars, komt! wat zou u hindren?
Jezus roept u, hoort Zijn stem;
Hij maakt zondaars tot Gods kinderen;
Vrij moogt gij tot Jezus gaan:
Jezus neemt de zondaars aan! —

sprak in haar ziel een stem, die alleen gehoord werd door Hem, die in het verborgene ziet en hoort: „O Heer! ik wil, ik wil komen tot Uw heerlijk Koninkrijk; schenk ook mij een plaats aan Uw rijk voorzienen maaltijd.“

De godsdienstoefening was geëindigd. De grijze prediker verliet, na het uitspreken van den zegen, den kansel. Statige orgeltonen ruischten weer door de gewelven, en als een golvende stroom verliet de menigte, fluisterend en pratend en zacht elkaar naar de uitgangen dringend, het bedehuis.

Hoevele harten waren getroffen door het heerlijk uitnoodigend Evangeliewoord? Dit vroeg de predikant misschien zichzelf af, toen hij zich in de consistoriekamer van zijn toga ontdeed en zich gereed maakte huiswaarts te keeren. Die vraag drong zich met nog meerder kracht aan hem op, toen hij een blik wierp uit het venster: daar zag hij op straat verscheidene groepjes menschen staan, die met elkaar over allerlei dingen spraken, behalve over wat zij zoeven gehoord hadden, elkaar handen van vriendschap reikten en lachten en schertsten.

Met een zucht keerde hij zich van het venster af. Zucht niet, grijze trouwe dienaar van het Evangelie! Denk liever aan de belofte: „Werp uw brood uit op het water, en gij zult het vinden na vele dagen.” Gij gelooft, dat het zaad bij den weg gevallen is, maar dat is toch niet het geval. Bedroef u niet over den schijn, gij kunt niet in de harten lezen.

Langzaam ging Aleida, doch Clara gevolgd, met den stroom volks mee. Haar weg voerde haar vlak langs de stoelenjuffrouw, maar zelfs het gezicht van haar schrik-aanjangende vervolgstster vermocht niet de vreugde uit haar hart weg te nemen.

„Nog is er plaats.” Vroeger beschouwde zij al dergelijke Evangeliewoorden als verheven uitspraken, die wel heel schoon en de moeite van het aanhooren waard waren, maar die toch in geenen deele door haar ziel verstaan en opgenomen werden. Het was haar nu, of zij die woorden voor het eerst had gehoord. Hoe eenvoudig klonken zij: „Nog is er plaats voor u.” „Voor *mij*, die zoover van God

geleefd heb,” peinsde zij; „voor mij, die mij nog nooit om Hem bekommerd heb; die steeds al mijn geluk in de dingen dezer wereld zocht, voor mij nog plaats! ? Ik mag al mijn zonden, al mijn moeite, al mijn verdriet tot mijn Zaligmaker brengen, die voor mij aan het kruis eens stierf! ? Hij schenkt mij plaats bij Zich! ?” Hoe eenvoudig en hoe gemakkelijk te begrijpen waren deze woorden voor het kinderlijk geloovig hart, maar zij klonken haast te schoon en te heerlijk om ze als waarheid te kunnen aannemen; en toch.... waarheid, waarheid moesten ze zijn.

Buiten de kerk stond de familie Muller op haar te wachten. Johanna scheen iets te merken van den indruk, dien de prediking op Aleida gemaakt had. Zij drukte haar de hand en zeide: „Dat was juist een goëd woord voor u, nietwaar?”

Het gezelschap wandelde naar huis. Vader en Moeder gingen voorop. Johanna en Jan, die eveneens in de kerk was geweest en zich nu bij het gezelschap had gevoegd, volgden. Aleida en Clara sloten den stoet. Deze laatsten zouden verder den ganschen dag bij de familie Muller doorbrengen.

Zulk een dag was voor de beide zusters een ware feestdag. Het uitzicht op een warmen wêltoebereiden maaltijd en een heerlijk kopje koffie had haar reeds dagen te voren toegelachen. Maar nog meer waarde dan deze lichamelijke verkwikking hadden voor de beide zusters het gezellig verkeer met deze eenvoudige lieden en de moederlijke hartelijkheid van de vrouw des gezins, die haar jongen gasten zocht te vergoeden, wat zij op andere dagen moesten ontberen. Het gezelschap van Johanna, die een ware vriendin voor de meisjes geworden was; de gezellige avonduren, wanneer Jan met zijn duidelijke, heldere stem iets placht voor te lezen; het gemeenschappelijk gezang, ja zelfs de kluchtige onschadelijke verwaandheid des huisvaders, —

dit alles maakte den Zondag tot een groot lichtpunt, dat de duisternis van de andere dagen verdreef.

Natuurlijk bezat de heer Muller ook een piano. In welke woning wordt in den laatsten tijd dat meubel gemist? Van zijn spaarpenningen had hij zich dit schoon muziekinstrument aangeschaft, en het voldeed hem bijzonder goed. Hij vond dat zijn woning daardoor in hooge mate verheven werd; alleen speet het hem, dat zijn dochter geen aanleg voor muziek bleek te bezitten, en dat zij het nooit verder kon brengen dan tot het eentonig vervelend getingel, dat de allereerste studiën kenmerkt. Hoe zou zijn hart van trots gezwollen zijn, wanneer de gansche buurt eens weergalmd had van de tonen van een plechtig koraal of van een kunstige sonate, die in *sijn* huis ten gehooore werd gebracht!

Maar Johanna, hoewel zij veel van muziek hield, be-
weerde dat zij geen tijd had zich daaraan over te geven. Zij kwam alleen in zooverre Vaders verlangen tegemoet, dat zij er voor zorgde, dat de piano altijd netjes gewreven was, en dat de muziekstandaard en de overige ornamenten altijd in smetteloozen glans op het lievelingsmeubel haars vaders prijkten.

Eerst toen Jan, als Johanna's verloofde, een telkens wederkeerende gast van den heer Muller geworden was, kwam de piano tot haar recht. Jan kon vrij goed spelen, en hij en Johanna bezaten een welluidende stem; alzoo klonken dikwijls 's avonds, tot groote voldoening van den heer Muller, de liefelijke tonen van muziek en zang door het geopend venster, tot ver in de straat.

Het spel van Johanna's verloofde was echter niet te vergelijken met dat van Aleida, die een buitengewonen aanleg voor muziek bezat, en reeds vroeg daarin was onderwezen. Ook had haar stem iets zoo bijzonder liefelijks en wegslepends, dat, wanneer zij eenmaal haar plaats aan de

piano had ingenomen, ieder gesprek verstomde, en men niet anders kon doen dan . . . luisteren; zelfs de oude man voelde op zulke oogenblikken het genot en de veredeling der muziek en verblijdde zich uitsluitend over de heerlijke tonen, die het instrument liet hooren.

Op dezen Zondagmorgen waren ook Jan en Johanna geheel onder den indruk van wat zij in de kerk hadden gehoord. Terwijl Johanna haar moeder hielp de koffie gereed te maken, zette Jan zich vóór de piano en speelde de bekende melodie uit Sankey's opwekkingsliederen:

Nog is er plaats, de feestzaal is bereid, —
Hoor, Christus noodt U tot zijn heerlijkheid;
Plaats, plaats, nog plaats,
Nog is er plaats voor U! —

De huisvader ontdeed zich van zijn Zondagsgewaad, stak zijn pijp op en zette zich met recht behaaglijk gevoel in zijn gemakkelijken leunstoel. Aleida stond bij de piano en las de woorden van het lied, terwijl zij ze zachtjes medezong:

Nog is er plaats, de feestzaal is bereid; —
Hoor, Christus noodt u tot Zijn heerlijkheid.

Welk een noodiging! Vroeger had zij menige eervolle uitnoodiging tot het bijwonen van het een of ander feest ontvangen, maar wat waren die alle in vergelijking met déze noodiging van Gods wege, om een plaats in te nemen in de woning van den Koning der eere!

De maaltijd was gereed en allen zetten zich daaraan neder. De beide meisjes herinnerden zich niet, dat in de laatste weken iets haar zoo heerlijk had gemaakt, als de warme geurige koffie, de smakelijke broodjes en het heerlijk krentenbrood. Men behoeft ook de eenvoudigste, meest alledaagsche dingen maar eenigen tijd te missen, om ze op den rechten prijs te leeren schatten.

De middaguren werden doorgebracht met het doen van een gemeenschappelijke wandeling, waartoe het heerlijke weder uitlokte.

Toen het middageten achter den rug was, en juffrouw Muller het gehaakt kleedje van haar beste theeblad had afgenomen, dat de gansche week op een mahoniehouten tafeltje prijkte, alleen Zondags of bij plechtige gelegenheden gebruikt werd, scharden allen zich rondom de tafel, en schonk de vrouw des huizes in haar beste kopjes voor haar gasten thee. Nadat het eerste kopje was gedronken, vond haar echtgenoot het gunstig oogenblik gekomen, om zijn gasten het familie- en vriendenalbum te laten zien. Dit groote album, van donkerrood peluche en van vergulde hoeken en dito slot voorzien, rustte op een étagère, welke een der hoeken van het vertrek versierde. Om het voor stof te bewaren, was ook hierover een kleedje gelegd. Dit werd nu weggenomen en het album voor de beide meisjes neergelegd, waarna de heer Muller zijn stoel wat dichterbij schoof, en met behulp van zijn pijp haar de beeltenissen aanwees. Zoo trachtte hij zijn gasten een goeden dunk van familie en vriendenkring te doen krijgen.

„Dit is,” zeide hij met den steel van zijn pijp de eerste photographie aanwijzende, „dit is mijn broeder. Een knap man. Hij had het ver kunnen brengen en zou nu zeker al met koets en paard rijden, als . . .” — hier hield hij even op, — „als . . . als hij nog leefde. ’t Is jammer, jammer, maar . . . hij werd te vroeg weggenomen; treurig, zeer treurig.” Een droeve trek verduisterde even het opgeruimd gelaat van den ouden man bij de gedachte, hoe eer en glorie en een schitterende stralenkrans met den vroegtijdigen dood van den beminden broeder aan de gansche familie waren ontgaan. Maar spoedig kwam de gewone glimlach weer te voorschijn; want toen hij het blad omsloeg,

kwamen de twee beeltenissen te voorschijn van hemzelf en zijn vrouw. Zij beiden waren op hun portret elk in een armstoel gezeten, en wel in zeer stijve houding; zelfs het van nature zoo goedgehartig en vriendelijk gelaat van juffrouw Muller had iets gedwongens en straks.

„Leelijke dingen zijn dat,” zei de gastheer, het hoofd schijnbaar vol afkeer afwendend, en het album een weinig van zich wegschuivend. „Vrouw, vrouw! we hadden nooit zoo iets dwaas moeten doen, om nog op onzen ouden dag ons portret te laten maken. Wie heeft daar nu wat aan, vraag ik u; *wie?*”

„Kom, Vader! we hebben er allemaal wat aan, dat weet u wel,” sprak Johanna.

„Ik heb er juist van elk nog ééntje over,” hernam de heer Muller, zijn beide jonge gasten veelbeteekenend aanzien, „van elk juist nog ééntje.”

„O, zoudt u ze dan niet *ons* willen geven?” vroeg Aleida aanstonds, meer om den man genoeg te doen, dan uit zuivere begeerte, om zijn beeltenis in haar bezit te hebben. „We hebben boven een mooi album, waarin nog enkele plaatsen open zijn.”

Het deed den ouden man genoeg, ja, het streefde zijn eergevoel, dat zijn portret zou prijken in het prachtig familie-album, hetwelk zich in het bezit der meisjes bevond, en een plaats zou innemen te midden van de aanzienlijke familiebetrekkingen en vrienden van deze twee jongedames, die hij, niettegenstaande haar maatschappelijke vernedering, toch om haar hooge afkomst tot in het diepst zijner ziel vereerde. Aanstonds beloofde hij, aan haar dringend verlangen te zullen voldoen, nog voordat de avond voorbij zou zijn.

Op de portretten van vader en moeder Muller volgden eenige hoogst onbevallige portretjes van Johanna uit haar

kinderjaren; daarna een waarop zij en Jan te zamen stonden, en dat, daar het nog kort geleden gemaakt was, tamelijk goed leek; verder volgde nog een reeks vrienden en kennissen. Van de meesten hunner wist de heer Muller eenige luisterrijke bijzonderheden mee te deelen; maar spoedig begonnen die verhalen de meisjes toch te vervelen, hoewel zij schijnbaar aandachtig luisterden naar al wat haar gastheer van deze haar geheel onbekerde personaadjes beliefte te vertellen.

„Vadertje! wat dunkt u van een weinig muziek?” vroeg Johanna's vriendelijke stem, nadat de familie een kopje thee gedronken had.

Deze vraag was Aleida zeer welkom, want hierdoor werd een eind gemaakt aan de vermelding van de merkwaardigheden, waardoor de meeste familieleden en vrienden zich schenen gekenmerkt te hebben.

„Wat zeg je daar? is het al zoo laat?” riep de heer Muller uit. „Wel, wel, wat vliegt die tijd toch om, als men zoo aan de conversatie is Nu wat muziek? Ja, ja, dat is goed, Johanna!”

Iedereen bracht nu een lied ten gehoor. Aleida, wier gedachten nog geheel vervuld waren van wat haar ziel dien morgen zoo had bewogen, zong, nadat zij het liederenalbum van Malan had doorgebladerd, met haar klankvolle stem uit de „harpe Sions”:

Een zondaar gered.

Wat blijde hymne rijst uit 's Hemels Engelenrij?

Wat heerlijk lofakkoord, wat zoete harmonij?

Hoe gaan de zaal'ge scharen,

Op klank van stem en snaren,

Dus wuivend met den palm, Gods glorietroon voorbij?

„Een zondaar is gered!” herhaalt het juichend koor:
„Een afgedwaalde zoon, die rust en lust verloor,
„Kwam tot den Vader weder;
„In tranen boog hij neder,
„In vreugde rees hij op, en koos het rechte spoor.”

Mijn ziel! om uwentwil dat heerlijk harpgeruisch!
Voor u, die lust en rust in God hervondt bij 't kruis,
Voor u die jubelgalmen,
Voor u die zegepalmen,
Voor u dit vreugdefeest in 't zalig Vaderhuis!

O God, wat zijt Gij goed! Gij hebt mijn angst gestild;
Gij hebt mijn schuld gedelgd; Gij hebt mijn heil gewild!
Waar woorden mij ontbreken,
Laat daar mijn tranen spreken,
En 't juichen van dit hart, dat van verrukking trilt.

Ook mij dat Paradijs aan 't einde der woestijn!
Ook mij een plaats in 't Licht, waar zonde woont noch pijn!
Ik zal den Hemel erven,
En de ure van mijn sterven
Zal mijn geboortestond voor 't Eeuwig leven zijn.

Jan accompaneerde haar. Het lied klonk onbeschrijfelijk schoon. Elk van het gezelschap voelde bij het luisteren iets van de zalige vreugde der zangster; iets van die hemelsche vreugde, waarvan het lied gewaagde. Aleida geloofde in die oogenblikken, dat ook zij behoorde tot degenen, over wie de engelen hun heerlijke lofaccorden deden weerklinken, en in juichende koren elkander toegalmden: „Een zondaar is gered!” een zondaar, die alles verloor; maar die, tot den vader wedergekeerd, alle goederen des heils deelachtig werd.

Het was een liefelijk gezicht, die twee zusters daar te zien staan: de oudste met haar zielvol gelaat het lied der vreugde zingend, en de jongste in haar kinderlijken eenvoud vol bewondering tot haar opziend. Aleida had haar arm om haar zusje heengeslagen. Het was Clara's gewoonte wanneer haar zuster zong, dicht bij haar te komen staan, om zoo het meest te kunnen genieten van het schoone talent, dat haar was geschonken; maar zóó prachtig als dien avond had zij, naar zij meende, Aleida nooit hooren zingen.

„O Leida! hoe mooi, hoe heerlijk is dat,” fluisterde zij zacht, toen het lied geëindigd was, terwijl Jan nog een klein naspel deed hooren.

„Ook de woorden zijn heerlijk, Clara!” antwoordde Aleida, terwijl zij in verrukking op het muziekblad staarde.

Gelukkig! het arme meisje wist niet, dat een bange strijd haar nog wachtte; dat zij nog slechts stond *aan het begin* der woestijnreis. Zalige onwetendheid aangaande de toekomst, die ons wacht! Nu klonken de blijde hymnen, de zoetste harmonieën in haar ziel, onbekend als zij was met al het leed, dat haar nog beidde, voordat het Paradijs aan 't einde der woestijn ook door haar bereikt zou zijn, en de woningen des lichts, waar zonde woont noch pijn, ook voor haar geopend zouden worden.

Zonder strijd geen overwinning! Wees echter getroost! Wees sterk, arm kind! Uw hemelsche Vader, wiens eigendom gij zijt, zal u niet verlaten, ook al wordt het zwaarste kruis u straks opgelegd, ook al moet gij het grootste offer brengen. Uw ziel moge geschokt en heen en weer geslingerd worden, maar nimmer zal eenige macht u uit 's Heeren hand rukken. Vrees niet — geloof alleen!

HOOFDSTUK VIII.

Onweerswolken en Lichtstralen.

Wij gaan thans een half jaar stilzwijgend voorbij. Clara ging nog steeds naar school, hoewel oom van plan scheen haar spoedig voor volleerd te verklaren. En wanneer zij in den kring moest blijven verkeerem, waarin zij nu geplaatst was, wist zij zeker ook wel genoeg. Aleida verrichtte steeds haar huiselijke werkzaamheden, die haar langzamerhand veel gemakkelijker gingen vallen, met stipte trouw. Zij waren allengskens vrij wel gewend geraakt aan haar veranderde levenswijs. Het hinderde geen van beiden meer zoo erg als in het begin, in deze minder aanzienlijke buurt haar

thuis te hebben. Slechts enkele malen keerde, als een schoone droom, het ouderlijk huis met al zijn rijkdommen en heerlijkheden in hare herinnering terug.

Ware het nu maar altijd zomer gebleven, dan zou zich alles wel geschikt hebben, maar de winter kwam met nieuwe ongekende kwellingen.

In de voor- en achterkamer stond een sierlijke kachel, evenals de andere meubelen afkomstig uit het ouderlijk huis. Het had Aleida in 't eerst heel wat moeite en inspanning gekost, om die groote zwarte kachels met stalen ornamenten en randen in denzelfden fraaien glinsterenden toestand te houden, als waarin zij zich oorspronkelijk bevonden. Menig lesje in poetsen en schuren had zij van Johanna ontvangen. Ook vond zij het eerst een vreeselijke zaak, haar blanke fijne handjes te bezoedelen met dat onooglijk en door alles heendringend poetsgoed, maar ook daaraan was zij gewoon geraakt; en wie haar met dien arbeid zoo bezig had gezien, zou in haar niet terstond de rijk gekleede elegante jongedame van vroeger herkend hebben.

De eerste koude deed zich voelen. Het was een van die gure herfst dagen, welke November dikwijls meebrengt. Een koude wind joeg over de pleinen en grachten der groote koopmansstad en deed de glazen van de lantarens rammelen. De eerste winterstorm voerde donkere wolken mee, die zich onafgebroken in stroomen waters ontlastten. Groote sneeuwvlokken vermengden zich met de regendroppelen. Voor zij echter den grond bereikten, waren zij haast geheel in water veranderd; of wanneer zij al in haar donzige smetteloze witheid ter aarde vielen, dan smolten zij toch terstond en vormden één geheel met het morsige nat, dat van de vuile straten in de goten stroomde.

„Oom!” waagde Aleida op een zoo onaangename guren

morgen te vragen, toen Clara reeds naar school was gegaan en de heer Van Evelingen naar gewoonte gereed stond uit te gaan, „als het vandaag zoo koud blijft, mag ik dan morgen in de huiskamer de kachel aanmaken?”

„De kachel aanmaken!” gaf oom op langzamen verwonderden toon ten antwoord, terwijl hij het meisje met een blik aanzag, of hij zijn ooren niet vertrouwde, „de kachel aanmaken?”

Indien Aleida alleen geweest ware, dan zou zij dit verzoek niet eens gedaan en nog veel minder een tweede poging gewaagd hebben; maar zij dacht aan haar zusje, dat door weer en wind naar school moest en dikwijls doornat en zóó huiverig en koud thuis kwam, dat zij den ganschen avond niet meer warm werd. Wat haarzelf betrof, — hoewel ook zij kou niet aangenaam vond, kon zij die toch wel verdragen; maar het was haar alles waard, dat haar kleine Clara voor deze onaangename en ongezonde kou bewaard werd. Zij trotseerde dus den doordringenden verwonderden blik haars ooms en gaf moedig ten antwoord:

„Ik geloof, oom, dat Clara er niet tegen kan, zoo in de kou te zitten. Ze komt soms met natte voeten en vochtige kleederen thuis, en voelt zich dan huiverig. Ik veronderstel, dat, als wij maar een heel klein vuurtje hadden, de warmte daarvan haar spoedig gansch en al zou opknappen. Ik zou het zoo vreeselijk vinden, als Clara ziek werd,” voegde zij er zacht bij, niet bij machte haar stem te beheerschen bij zulk schrikkelijk denkbeeld.

„Gekheid,” klonk het hard en scherp in haar ooren. „Toen ik jong was, liep ik me zelf warm, als ik het koud had; en jij en Clara kunt hetzelfde doen; wat is dat tegenwoordig voor een geslacht! Versta me nu goed, meisje! en maal me niet met zulke dingen aan het hoofd. Ik begrijp niet, hoe je er over durft spreken.... hoe je mijn goedheid met

ontevredenheid en ondankbaarheid kunt beloonen. Je moest je zuster een beter voorbeeld geven en haar afleeren te klagen."

De heer Van Evelingen was niet gewoon zooveel woorden te gebruiken. Geheel verslagen hoorde daarom zijn nichtje hem aan. Haar hoofd zonk dieper en dieper op haar borst, toen hij zulk een beschuldiging van ondankbaarheid en ontevredenheid haar deed hooren; maar kloekmoedig richtte zij zich weer op, om zich te verdedigen:

„Neen, oom, ontevreden en ondankbaar zijn we niet; ik weet heel goed, hoeveel wij u verplicht zijn, en ik houd dat ook Clara gedurig voor oogen, maar . . .”

„Nu, nu, geen „maar”, hoor! Kolen kosten geld, en warmte is zeer ongezond voor jonge meisjes. Jong, krachtig bloed moet zich warm loopen, wat veel beter is dan bij een heete kachel te zitten puffen.”

Na deze woorden op driftigen toon uitgesproken te hebben, vertrok hij. Aan zijn haastige, dreunende voetstappen op de trap en aan het toeslaan van de buitendeur merkte Aleida, hoe vertoorned hij was. Zoo was deze zaak voorgoed afgehandeld.

Langzaam ging Aleida, na het vertrek van haar oom, naar de achterkamer en staarde mistroostig naar buiten. Het hofje lag eenzaam en verlaten. Geen vroolijke kinderstemmen deden zich hooren. De deuren der meeste huizen waren gesloten, om de bewoners tegen de guurheid van het weder te beschutten. De takken der boompjes, die zomers het plaatsje versierden, werden onbarmhartig door den wind heen en weer geschud, en gedwongen hun laatste bladeren te laten vallen. In dezelfde woning, waarin de beide zusters eens dat liefelijk tooneel van huiselijk geluk hadden gadeslagen, zag Aleida nu een heerlijk helder vuurtje opvlammen, bij den gloed waarvan de kinderen

zich koesterden. Bij dat gezicht werd Aleida's verlangen te sterker, om straks haar kleine zuster bij haar thuiskomst ook op de warmte van zulk een vuurtje te kunnen onthalen. Haar natte kleederen zou zij dan daarbij kunnen drogen en haar verkleumde ledematen behaaglijk koesteren.

Met een half onderdrukten snik keerde zij zich huiverend van het venster af en ging aan haar werk.

„Oom heeft in één opzicht gelijk,” dacht zij. „Als men maar in beweging is, vergeet men de kou en wordt men vanzelf warm. Voor mij is het ook niets, maar voor Clara . . .” En weer zag zij haar zusje huiveren en rillen, en gevoelde daardoor haar eigen opgewektheid en moed opnieuw verdwijnen. Maar haar neerslachtigheid duurde slechts kort. „Hoe kan ik zoo wezen: zoo weinig vertrouwend op 's Heeren groote macht en liefde; ik, die geloof, en ook ondervind dat God altijd bij ons is, en voor ons zorgt?”

In gepeins verzonken zag zij eenige oogenblikken voor zich uit, maar vervolgde toen weer: „Hoe kan ik zoo wezen, en hoe kunnen zulke kleinigheden mij zoo terneerslaan, en mij dat groote geluk doen vergeten, dat God mij geschonken heeft? Ik wil Hem ook *dit* bezwaar meedeelen, en Hij zal in onzen nood voorzien op de een of andere wijs.” Zij knielde neer en bad. Toen zij dat gedaan had, verliet haar kalmte haar niet meer.

Tegen twaalf uur begon de regen op te houden, hoewel de storm nog aanhield. Daardoor kwam Clara niet met natte kleeren en doorweekte schoenen — die hun eerste stevigheid en waterdichtheid verloren hadden — thuis. Haar wangen waren door den wind hoogrood gekleurd, en Aleida vond, dat haar zuster er veel beter uitzag, dan zij in langen tijd gedaan had.

Het was na dien brief van tante Betsy voor de zusters gewoonte geworden, elken dag een hoofdstuk uit den bijbel

te lezen; maar na dien Zondag, waarop zij voor het eerst in haar nieuwe woonplaats naar de kerk waren geweest, en Gods stem zoo krachtig in het hart der oudste had gesproken, was dit niet slechts een gewoonte meer, maar een behoefte geworden, zoodat zij iederen dag opnieuw begeerden te hooren, wat Gods Woord haar te zeggen had.

Na het eten van het middagbrood, en des avonds, voor zij ter ruste gingen, verdiepten zij zich te zamen in het lezen van de Heilige Schrift. Dit deden zij ook nu. Dien middag sloeg Aleida het boek der Psalmen op en las met duidelijke zachte stem de heerlijke woorden voor uit Psalm 145:

Aller oogen wachten op U; en Gij geeft hun hunne spijs te zijner tijd.

Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat er leeft naar Uw welbehagen.

De Heere is rechtvaardig in al Zijne wegen, en goeder-tieren in alle Zijne werken.

De Heere is nabij allen, die Hem aanroepen; allen, die Hem aanroepen in waarheid.

Hij doet het welbehagen dergenen, die Hem vreezen, en Hij hoort hun geroep, en verlost ze.

De Heere bewaart alle degenen, die Hem liefhebben, maar Hij verdelgt alle goddeloozen.

Mijn mond zal den prijs des Heeren uitspreken, en alle vleesch zal Zijnen heiligen naam loven in eeuwigheid en altoos.

Niet het minst spraken deze laatste woorden tot haar hart.

„O Clara!” zeide Aleida, „ik heb nog nooit gevoeld hoe gelukkig het is, dat hier, bij de woorden: „Gij doet Uwe hand open, en verzadigt al wat er leeft,” nog gezegd wordt: „naar Uw welbehagen.” Ja, het was *Zijn welbehagen*, dat wij het vroeger veel overvloediger hadden dan

thans; maar toch . . . Hij heeft altijd Zijn hand openge-
daan en ook òns verzadigd. Al wat wij nu nog bezitten,
en al wat wij nu moeten missen, is naar Zijn welbehagen.
Gevoel je niet, hoe vertroostend dat is?"

De blijdschap haars harten nam nog toe, toen zij het
nog eens overlas: „De Heere is nabij allen, die Hem aan-
roepen; allen, die Hem aanroepen in waarheid. Hij doet
het welbehagen dergenen, die Hem vreezen, en Hij hoort
hun geroep en verlost ze. De Heere bewaart alle degenen,
die Hem liefhebben.”

„Kom, Claralief!" zeide zij, haar bijbel sluitend en tegelijk
opstaand, „kom, laten we ons nu vóór schooltijd warm
gaan loopen. Zie, de zon breekt door; — „naar Uw wel-
behagen," voegde zij er halflied bij, terwijl zij naar buiten
keek en zag, hoe het helder blauw meer en meer tusschen
de wolken te voorschijn kwam.

Op dien dag volgde echter een strenge koude; het begon
te vriezen en de winter viel buitengewoon vroeg in.

„Wat moet ik toch beginnen!" riep Aleida soms in
wanhoop uit, als het haar bij vernieuwing bleek, dat Clara,
niettegenstaande alle zusterlijke zorgen, de kou van het
jaargetij niet kon verdragen. „Wat moet ik toch beginnen!"
Het geloof aan Gods welbehagen bleef echter in haar ziel
leven. Zij smeekte God om licht en uitkomst dag en nacht.

Op zekeren nacht, toen zij met een onrustig hart haar
zusje bespiedde, dat 's middags verzocht had, of ze niet naar
school hoefde te gaan, maar liever zich te bed mocht be-
geven, daar zij zich onwel en zoo afgemat voelde, maakte
zij zich meer dan ooit ongerust en angstig. Meer dan eens
hoorde zij Clara in haar slaap hoesten; ook scheen haar
slaap niet kalm te zijn, want gedurig bewoog zij zich on-
rustig heen en weer.

„Wat moet ik beginnen! Help mij toch, o, mijn God!“ riep Aleida bijna luide uit, terwijl zij rechtop in bed ging zitten en haar handen ten hemel hief. „O, als ik maar over een paar gulden in de week de vrije beschikking had, dan kon ik voor haar zorgen en haar alles geven, wat zij noodig heeft.“

En in die stille nachtelijke ure ging er opeens een licht voor haar op.

„Hoe is het mogelijk, dat ik daaraan niet eer gedacht heb?“ vroeg zij zichzelf af. „Dank, dank voor de goede gedachte, die Gij mij in het hart geeft, o mijn Vader! hoe goed, hoe onuitsprekelijk goed zijt Gij toch. Nu zal alles beter gaan. Nu zal Clara niet ziek worden. Spoedig zal ze bij een warme kachel zitten, en alles zal zij hebben, wat goed voor haar is. Mijn lieveling, mijn eenige lieveling!“ fluisterde zij met zooveel teederheid en geluk, dat Clara even de oogen opendeed en haar woorden met een liefkoozing beantwoordde.

„Wat is er, Leida?“ vroeg de slapende, half wakker geworden.

„O Clara! ik heb zoo'n heerlijk plan; onze ellende zal een eind nemen, dank zij het welbehagen onzes Gods!“ Die laatste woorden voegde zij met eerbied aan haar uitroep van blijdschap toe. „O, lieveling, ga maar rustig slapen en zorg, dat je spoedig beter bent. Je zult een vuurtje krijgen, en al wat je goed kan doen.“

„Hoe zul je daaraan komen, Leida?“ vroeg Clara met verwondering, haar door de koorts verhit handje in dat harer zuster leggend. „Wij hebben immers geen geld, en oom . . .“

„O, ik zal pianolessen en zanglessen geven, en handwerkjes maken; daar zal ik veel mee verdienen. Hoe dom, dat ik daaraan niet eer gedacht heb; maar het was zeker

toen nog niet Zijn welbehagen, mij dit in het hart te geven. O, ik ben nu zoo dankbaar, dat God mij zulk een aanleg voor muziek en zang gegeven heeft, en nog zooveel andere dingen meer, waardoor aan ons gebrek een einde zal komen. Ga maar weer gauw slapen, liefje!"

De zorgvolle handen der oudste zuster dekten de jongere toe, met een teederheid, die geen moeder haar had kunnen verbeteren.

Spoedig sluimerde Clara weer in en droomde van het groote geluk, waarvan haar zuster haar gesproken had, maar Aleida kon niet slapen van verrukking en opwinding. Zij verlangde dat het dag werd, om dadelijk met Johanna haar plan te kunnen bespreken, en de middelen te beramen, waardoor zij haar doel kon bereiken.

De grauwe morgenschemering van een guren herfstdag in het laatst van November vond Aleida in een lichte sluimering, met een glimlach op haar lief gelaat. De vriendelijke stralen der zon vermochten niet door den mistigen nevel heen te boren; slechts een vaal en onbestemd licht verspreidde zich over het zolderkamertje, waar de beide ouderlooze meisjes sliepen. Geen trek van zorg en kommer, die de oudste zuster soms ouder deed lijken dan zij in werkelijkheid was, was thans op haar gelaat zichtbaar. Het scheen of al haar droefheid en vrees weggevaagd was door die ééne gedachte: „God zelf geeft mij middelen aan de hand, om in onzen nood te voorzien.” Nog steeds hield zij het koortsachtig handje van haar zuster vast, die uit haar onrustigen slaap door het aanbreekend daglicht spoedig gewekt werd. Door de bewegingen, welke Clara maakte, ontwaakte ook Aleida; en eenmaal ontwaakt, behoefde zij zich in het geheel niet te bezinnen, welke ingeving zij dien nacht had gekregen: aanstonds stond deze weder voor haar geest.

„Hoe is het er mee, liefje?” vroeg zij teeder, terwijl zij haar hand op Clara's gloeiend hoofdje legde. „Je gaat vandaag niet naar school, hoor, maar zult rustig onder de dekens blijven. Je verkoudheid is nog niet voorbij, geloof ik, maar dat is niets, lieveling. Onze hemelsche Vader zal ons wel door alles heen helpen.”

Spoedig kleepte zij zich aan en zette beneden het ontbijt gereed. Natuurlijk durfde zij haar oom in het geheel niet haar plan bekend maken. Zij beschouwde hem niet als iemand, wien zij verplicht was dat te doen: hij was immers niet gewoon zich met het doen en laten der meisjes te bemoeien. Van zijn zijde gaf hij haar huisvesting, en het noodige voedsel, en zij zorgden wederkeerig voor zijn huishouding: dat was alles; nauwere betrekking bestond er tusschen hen niet.

Stilzwijgend gebruikten oom en de nichtjes meestal samen het ontbijt. Alleen wanneer de eerste een of ander bevel te geven of een aanmerking te maken had, sprak hij die uit; en de meisjes spraken alleen, wanneer zij iets onontbeerlijks te vragen hadden. De afstand tusschen deze twee partijen was zoo groot mogelijk, en Aleida zou haar plan liever hebben willen meedeelen aan een wild vreemde, dan aan haar zoogenaamden beschermer.

„Clara is niet goed in orde, oom! Daarom komt zij niet aan het ontbijt,” zeide zij, nadat de gewone morgengroeten waren gewisseld.

Oom vond het niet geraden al te veel deelneming in deze droeve tijding aan den dag te leggen, vrezend dat hem alsdan weder een lastig verzoek zou gedaan worden, dat hij toch niet van plan was in te willigen.

„Hm, zoo,” antwoordde hij op drogen onverschilligen toon, „dan moet ze maar een dagje in bed blijven en rust nemen.”

„Ja, oom, dat vind ik ook; ze voelde zich gisteren al niet

prettig en is 's middags dan ook niet naar school geweest; ze hoest reeds eenigen tijd en is wat koortsig."

"Een beetje verkouden, denk ik," hernam haar oom, terwijl hij haastig zijn laatste stukje brood in den mond stak en opstond. „Een weinig verkouden en koortsig is iedereen op zijn beurt in het najaar. Morgen zal ze wel weer hersteld zijn."

Aleida antwoordde hem niets meer. Zij had hem eigenlijk ook niets te vragen. Zijzelf zou haar zusje geven, wat deze noodig had. Neen, zijzelf toch ook niet; een ander, machtiger dan zij, zou dit doen. Zij voelde met diepe afhankelijkheid en groote dankbaarheid, dat God het was van Wien alle goede gaven en volmaakte giften afdaalden, van Wien de zwakke zijn sterkte heeft.

Terwijl oom zich in zijn dikke winterjas hulde, en ook toen zij daarna met meer haast dan gewoonlijk de borden en kopjes wiesch, had zij wel luide kunnen zingen:

„Mijn hulp is van den Heer alleen."

Terstond na ooms vertrek ijde Aleida in de grootste haast naar beneden, bevreesd dat Johanna anders reeds uitgegaan zou zijn. Zij tikte aan de kamerdeur der bureu, trad binnen en vond gelukkig de gansche familie nog aan het ontbijt vereenigd.

Haar opgeruimd gelaat hield de bezorgde vraag van haar vrienden: „Hoe gaat het met Clara?" terug. Aanstonds en met weinig woorden verhaalde zij, wat haar hart met zoo blijde hoop vervulde. „Gij, lieve Johanna, kunt me wel zeggen, hoe ik muzieklessen en borduurwerk moet krijgen," eindigde zij haar verhaal.

„Dat kan ook *ik* u wel zeggen, mijn kind!" gaf vader Muller in plaats van Johanna, die nog eenige oogenblikken over Aleida's verzoek zat na te denken, ten antwoord. „Dat kan ook *ik* u wel zeggen," herhaalde hij met grooten nadruk;

„gij weet, dat ik het geluk heb goede connecties te bezitten; misschien zal ik u reeds vanmiddag eenige goede adressen aan de hand kunnen doen.”

„O, als het u belijft, als het u belijft!” riep Aleida uit, verblijd met deze belofte.

„Ja, weet u,” hervatte de heer Jacob Muller, terwijl hij in vuur raakte, „de oudste dochter van mijn patroon gaat in het voorjaar trouwen, en nu heb ik wel eens hooren zeggen” — hier wierp hij een knipooje naar Johanna — „dat meisjes, die trouwplannen hebben, een uitzet klaar maken; en aan zulk een uitzet is zeker wel wat te borduren, of heb ik het mis?”

„Neen, Vader!” antwoordde Johanna. „Dat hebt u niet mis. Ik geloof met u, dat voor het uitzet van de juffrouw veel geborduurd zal moeten worden, en eigen borduurwerk gaat toch altijd boven borduursel, dat men zoo koopt. U kunt daar zeer goed werk van maken, Vader! en het zal u zeker gelukken; maar dan moet u een borduurwerkje van juffrouw Aleida meenemen, om dat als proefstuk aan de familie te laten zien. — Hebt u niet iets, dat u Vader mee kunt geven, juffrouw?”

Aleida had kort vóór den dood haars vaders haar eigen naamletters op een twaalfstal nieuwe fijne linnen zakdoekjes geborduurd. Deze lagen nog ongebruikt in een doosje. Zij haastte zich naar boven en had in een wip de mooiste uitgezocht, ze netjes ingepakt en den goeden man in de hand gedrukt.

„Ik behoef er niet veel aan te verdienen,” sprak zij, „want ik borduur nogal vlug; heusch, ik zal reeds blij zijn, als ik er maar een kleinigheidje voor krijg.”

„Ik zal u ook aanbevelen voor muzieklussen, dat beloof ik u,” zei de heer Muller. „Ik kan dat met een gerust geweten doen, want ik ken niemand, die zoo voortreffelijk speelt en zingt als ú.”

„Dat wil ook ik doen,” viel Johanna in de rede, „en ik geloof, dat ik al een goede familie weet. Mevrouw Van Haeren, bij wie ik vandaag ga naaien, ontving verleden week bezoek van haar schoonzuster en nu hoorde ik deze zeggen, dat zij voor haar eenig zoontje een onderwijzeres in de muziek zocht. Die onderwijzeres moest een zacht meisje zijn, want Mevrouw wilde niet, dat men haar jongetje streng en onvriendelijk behandelde. Misschien is dat ventje wel een ondeugend bedorven kind, maar . . . dat weet ik niet. Die mevrouw woont op de Leuvehaven; u moest van middag zelf maar eens naar haar toegaan. Misschien dat zij dadelijk van uw aanbod gebruik maakt.”

Johanna was vol goede hoop. Aleida's beschaafde manieren en innemend gelaat zouden ten gunste van haar spreken, en het muzikaal talent van het bedorven eenig zoontje zou zich onder haar leiding zonder twijfel naar Mama's genoegen ontwikkelen.

„Wie weet,” ging Johanna vroolijk voort, „als u het met dat jongetje kunt klaarspelen, of ook mevrouw Van Haeren u dan niet neemt als onderwijzeres voor haar kinderen. Haar meisjes hebben een muziekmeester; maar ik geloof niet, dat hij Mevrouw bevalt. Vooreerst is hij geweldig pedant en wil door ieder bewonderd worden. Nu, dat is op zichzelf zoo erg niet, maar hij kan zoo onvriendelijk zijn tegen die lieve meisjes. Ik zit meest te naaien in de kamer, waar de piano staat, zoodat ik zijn lessen bijwoon van het begin tot het eind. Met angstige verlegen gezichtjes komen de meisjes binnen, terwijl zij anders vrijmoedig en vroolijk genoeg zijn. O wee, als ze haar vingers niet goed op de toetsen zetten, een fout maken in de maat of vingerzetting, of bij vergissing een verkeerden toon aanslaan. „Wat staat daar?” vroeg hij laatst met zóó toornige stem, dat ik, die er niets mee te maken heb, er zenuwachtig van werd.

„Een *a*,” antwoordde heel zacht en benauwd het arme kind.

„Nou, speel dan ook een *a*!” bulderde de virtuoso, en het verwonderde me, dat hij de kleine niet om de ooren sloeg. Dat mankeerde er nog maar aan. Met tranen in de oogen, en met een kleur als vuur van angst en opwinding loopen de meisjes als hazen weg, zoodra haar leermeester aankondigt, dat het lesuur verstreken is.”

Aleida lachte hartelijk om dit verhaal.

Na deze besprekingen ging ieder aan het werk.

De heer Muller vertrok met zijn dochter, nadat afspraak was gemaakt, dat Aleida dien middag naar de schoonzuster van mevrouw Van Haeren zou gaan, terwijl juffrouw Muller op Clara zou passen.

„Ik ga, als u het goed vindt, nu vast even met u mee naar uw zuster,” zei juffrouw Muller, toen Aleida wilde vertrekken.

„O, dat vind ik heerlijk, en Clara zelf zal dat ook vinden,” gaf Aleida ten antwoord. Samen gingen zij nu naar het zolderkamertje en maakten Clara deelgenoot van al de plannen en vooruitzichten. „Als uw zuster vanmiddag uitgaat,” zei juffrouw Muller bij het afscheid, „dan kom ik u naar beneden halen, en dan moet ge wat in een gemakkelijken stoel bij het vuur gaan zitten; het is daar beter dan hier, waar men den wind kan voelen blazen. Ook moet ge maar zeggen, wat ge eens graag zoudt willen peuzelen voor tijdverdrijf.” Liefkoozend streek de oude vrouw de haren uit het bleeke gezichtje; en daar Clara voelde, hoe hartelijk buurvrouw meende, wat zij zeide, antwoordde zij onbeschroomd:

„Een stukje biefstuk zooals het bij ons thuis was zou ik wel lusten.”

„Een stukje biefstuk zooals het bij je thuis was? Ik zal mijn best doen, hoor, liefje. Ja, je zult alles hebben, wat

goed voor je is, en wat je beter kan maken." Vriendelijk knikkend, keerde zij zich om en ging heen.

„Ze heeft het erg te pakken," sprak juffrouw Muller tot Aleida, toen zij de trap wilde afgaan. „Hoor haar nu weer eens hoesten. Het is lang niet goed met haar, erger dan uw oom wel denkt; maar we willen ons best doen, en dan kan ze door Gods goedheid wel spoedig geheel herstellen."

HOOFDSTUK IX.

Goed geslaagde pogingen.

Dien middag hielp Aleida Clara opstaan en zich kleeden. Toen Clara in het koud, tochtig zolderkamertje op den grond stond, beefde zij over al haar leden. Zij zei echter, dat zij het heerlijk vond naar beneden te gaan, en bij juffrouw Muller's vuur zich te mogen warmen. Aleida sloeg haar een warmen wollen doek om de schouders; en toen haar buurvrouw boven kwam, vond zij Clara gereed haar te vergezellen. Langzaam daalden zij de trappen af, terwijl Aleida zich voor haar bezoek bij mevrouw Koopmans ging kleeden. Haar rouwjapon, die zij nu reeds meer dan een jaar gedragen had, was van de beste stof en stond haar

nog zeer netjes; alleen had het krip, dat wat rood en verfrommeld begon te worden, wel door iets anders vervangen mogen worden, maar Aleida durfde oom met zulke onderdeelen van haar toilet niet lastig vallen. Zij vond het al erg genoeg zijn bedenkelijk gezicht te moeten aanzien, als zij door den nood gedrongen werd hem iets te vragen, bijvoorbeeld een paar nieuwe laarzen voor zichzelf of voor haar zuster.

Het was guur weder. De mist was wel langzaam opgetrokken, maar had plaats gemaakt voor een kouden motregen.

Aleida borstelde haar kleeren zorgvuldig af, sloeg haar regenmantel om, zette haar klein zwart hoedje op haar blonde lokken en wierp, voor zij haar kamertje verliet, een laatsten blik in den spiegel. Zij was niet ijdel, en haar tegenwoordige levenswijs werkte niet mee, haar dat te doen worden, maar nu wenschte zij er toch goed uit te zien om een gunstigen indruk te maken. Daarom keek zij eenige oogenblikken in het glas, dat haar beeld duidelijk weerkaatste en verschikte nog een en ander aan haar toilet. Voor zij de benedentrap afgang en het huis verliet, ging zij nog even bij juffrouw Muller aan, om goeden dag te zeggen. Clara zat reeds heel gezellig in een gemakkelijken stoel bij het vuur. De gloed daarvan weerkaatste in haar oogen, en het weldadig gevoel der koesterende warmte en de genoeglijke gezelligheid, waardoor zij zich omringd zag, hadden een bos op haar wangen te voorschijn geroepen, zoodat Aleida schertsend uitriep: „Wèl, wel, hier kun je het best uithouden, hé? Je lijkt heusch een op haar gemak gestelde oude juffrouw geworden te zijn.”

Clara beantwoordde dien vroolijken uitroep met een tevreden glimlach, en juffrouw Muller zei, dat zij het er best een dagje van mocht nemen.

Vol hoop wandelde Aleida langs de morsige, glibberige straten. Zij moest een heel eind loopen, want mevrouw Koopmans woonde aan het einde van de Leuvehaven. Johanna had haar het huisnummer opgegeven, zoodat het niet veel moeite kostte haar woning te vinden.

Zij schelde aan. Nadat haar opengedaan was, vroeg zij het dienstmeisje, dat zij een van haar weinig overgebleven naamkaartjes overhandigde, of zij Mevrouw spreken mocht.

Het was nog vroeg in den middag. Mevrouw Koopmans was juist van plan, met haar zoontje eenige boodschappen te gaan doen. Daartoe had zij een rijtuig ontboden, want zij vond, dat de straten voor haar Eduardje veel te vuil waren om te wandelen, en het weër was voor hem ook veel te guur.

„Juffrouw Van Evelingen — Van Evelingen,” mompelde zij, toen de dienstbode haar Aleida's kaartje overbracht, „ik ken geen juffrouw Van Evelingen. Hoe ziet zij er uit?”

„O, 't is een echte dame,” antwoordde het meisje, „ze is in den rouw; ik geloof, dat u haar gerust kunt laten binnenkomen.”

„Zoo, laat haar dan maar in de voorkamer, en zeg dat ik komen zal.”

Aleida had onderweg bedacht, wat zij zeggen zou.

Met een beleefde buiging naderde zij mevrouw Koopmans en gaf haar in korte woorden haar verzoek te kennen.

De manier, waarop dat verzoek werd beantwoord, overtrof haar stoutste verwachtingen.

„O, wat doet me dat een genoegen!” riep mevrouw Koopmans opgetogen uit. „U zijt juist iemand, die ik voor mijn zoontje zocht. Jong, vriendelijk, en zacht van humeur; dat bent u immers?”

„'t Is moeilijk, dat van zichzelf te getuigen,” antwoordde Aleida met een glimlach.

„O ja, ik zie het al: u zijt stellig niet ongeduldig of driftig.

Och, u moet weten," ging Eduards moeder voort, „dat ik maar één jongen heb; 't is alles, wat we op de wereld bezitten. Eduardje houdt dol veel van muziek. We hebben nu al vijf muziekmeesters bij hem gehad, maar dat waren allen lastige heeren: Ze konden hem maar niet vatten; en verbeeld u . . . ze knorden zelfs op hem en beleedigden zijn fijn gevoel op de alleronbeschaamdste wijs, alsof zij geroepen waren hem op te voeden. Nietwaar, juffrouw Van Evelingen, daar zijn de ouders voor; dat zult u wel met mij eens zijn. Zij kwamen alleen, om hem in de muziek te onderwijzen. Maar wat ik vragen wil: „Bij wien geeft u hier in de stad alzoó méér les?"

Dat was een pijnlijke vraag, die Aleida niet verwacht had. Zij antwoordde naar waarheid en vertelde daarbij iets van haar verleden, en nu werd het medelijden van mevrouw Koopmans wakker.

„Spreek er maar niet van," zeide zij, een blik werpend op Aleida's rouwkleedje, „ik begrijp het al: vroeger hebt u het zeker beter gehad; maar nu . . . och ja, er zijn wel meer hooge bergen gedaald. Juffrouw Van Evelingen, ik heb achting voor meisjes, die door eigen krachtsinspanning door de wereld trachten te komen. Och, och, als ik denken moest, dat mijn Eduardje; maar . . .” — Plotseling haar gedachtengang afbrekend — „hoe oud bent u?"

„Bijna achttien jaar, Mevrouw!"

„Zóó jong nog, en dan alléén en zonder geld op de wereld?" Zij voelde zich opnieuw gedrongen, om het lot harer bezoeker, die haar hart reeds gestolen had, te beklagen, toen een luid langerekt gegil door de gang weerklonk: „Mamaaaa! Mamaaaa!"

„O, dat is mijn Ee; dat is mijn lieve jongen!"

Van haar stoel opspringend, liep zij naar de deur en riep: „Hier, lieveling! Kom maar binnen, schat!"

„Is er weer visite?” vroeg een kinderstem op knorrigem toon.

„Hier is een lieve juffrouw, die je zal leeren mooi piano te spelen; kom maar binnen, mijn hart!”

„Ik wil niet,” riep de jongen; „ik wil geen pianoles meer hebben; die nare meesters plagen me altijd.”

„Ja lieveling, dat deden ze ook; maar deze juffrouw is geen meester en zal je niet plagen. Zult u dat wel, juffrouw?”

„Neen, zeker niet,” antwoordde Aleida, die insgelijks was opgestaan en naar de deur gegaan, om iets van het kind te zien te krijgen; maar haar verzekering, dat zij zeer lief voor hem zou zijn, baatte haar niets, want de kleine man had zijn heil reeds in de vlucht gezocht en liet nog slechts uit de verte zijn protest tegen het aanstellen van een nieuwen onderwijzer of onderwijzeres hooren.

„Och, weet u wat u doet, lieve juffrouw Van Evelingen! Speel eens, als u wilt, een stukje op de piano; dan hoor ik iets van uw muzikale talenten, en Eduardje zal dan ook wel hier willen komen. Och!” voegde zij er vergoelijkend bij, „hij heeft nu eenmaal den schrik er van beet.”

„Wat wilt u het liefst hooren, Mevrouw?” vroeg Aleida.

„O, daar in dat kastje bij de piano ligt van alles,” antwoordde mevrouw Koopmans; „muziek van Beethoven, Mozart, Mendelssohn, Schubert, Liszt, en anderen. Zoek u zelf maar uit; ook wil ik u graag eens hooren zingen. Ik zou het heerlijk vinden, als u Eduard ook zangles geven kondt. Ik vind het zoo lief, als kinderen zingen.”

Aleida zette zich voor de piano en sloeg een paar accoorden aan. Nu voelde zij zich in haar element. Zij speelde een gedeelte van een sonate van Beethoven, een „Lied ohne Worte” van Mendelssohn, en zong ten slotte een lied van Schubert. Mevrouw Koopmans was opgetogen, toen zij Aleida's meesterlijk spel en lief gezang hoorde.

„O, als u het mijn Eduardje maar voor een tiende deel zóó kondt leeren!” riep zij uit, „dan zou ik al blij zijn; wel, wel, hoe prachtig! Vind je dat ook niet, Eduard?”

Eduard was inderdaad, gelokt door de schoone muziek, naar de voorkamer gekomen en stond nu Aleida aan te kijken.

Hij was een knaapje van omstreeks acht jaren, met een bleek gezichtje. Hij had een smaakvol matrozenpakje aan; maar, hoewel los en vlug gekleed, zag hij er toch niet uit, zooals een echte fiksche jongen er op dien leeftijd behoort uit te zien. Op de vraag zijner moeder liet hij een bedeesd: „Ja” hooren. Terstond daarop trok hij zijn moeder aan haar japon en vroeg op dwingerigen toon: „Wanneer gaan we nu uit? Het rijtuig staat al voor de deur.”

„Hé, Eduard, dat is onbeleefd van je; geef de juffrouw liever een handje en zeg haar, dat je blij bent dat zij je les wil komen geven.”

De knaap scheen het echter niet noodig te vinden, zijn moeder te gehoorzamen. Hij bleef Aleida met een sluwen, brutalen blik aanstaren en zijn moeder ongeduldig aan haar japon trekken.

Aleida wilde gaarne vertrekken en vroeg daarom, wanneer zij haar eerste les mocht komen geven.

„Laat eens zien,” antwoordde mevrouw Koopmans, „we hebben vandaag Woensdag; als we eens afspraken, dat ik u aanstaanden Vrijdag verwacht? Dinsdag en Vrijdag, van halftwee tot halfdrie, kunt u dan?”

„Wel zeker, Mevrouw!”

„Nu dan, ik geef u een gulden voor de les; is dat goed? En als Eduardje eenige vorderingen gemaakt heeft, wil ik ook gaarne meer geven.”

Aleida kon haast niet antwoorden van blijde ontroering. Twee gulden in de week!

„Zeer goed, Mevrouw,” stamelde zij.

„Dat is dus afgesproken, juffrouw? Vaarwel, tot Vrijdag!” Vol blijdschap vertrok Aleida. Haar hart was vol van dank aan God, die haar wenschen zoo spoedig en zoo rijkelijk vervuld had.

Het was voor Aleida een ware geluksdag. Toen zij thuis kwam, vond zij Clara nog steeds op haar gemak bij het vuur zitten, en deze scheen niet veel lust te hebben weder spoedig naar boven te verhuizen. Juffrouw Muller had met haar afgesproken, dat zij tot den avond bij haar zou blijven, maar, dat zij dan ook terstond naar bed zou gaan. Het beloofde stukje biefstuk had haar heerlijk gesmaakt. Het was ook met zooveel zorg klaar gemaakt. Ja waarlijk: haast net als thuis, zei Clara.

Met een kleur van blijdschap verhaalde Aleida haar wedervaren. Toen eenige uren later ook de heer Muller thuis kwam, behoefde hij niet veel woorden te gebruiken, om de meisjes te doen begrijpen, dat ook hij naar wensch geslaagd was.

Juffrouw Muller opperde toen een bedenking. „Weet je, wat het gekst van alles is?” zeide zij. „Die lessen en dat borduurwerk zullen niet dadelijk worden betaald, en natuurlijk heb je terstond geld noodig. Dit lieve schaap,” en bij deze woorden wees zij op Clara, „behoeft versterkend voedsel en warmte; daarmee kan geen week gewacht worden; en krediet zult u niet licht krijgen; althans niet, zonder den naam van uw oom te noemen.”

Aan dat bezwaar had Aleida waarlijk in het geheel nog niet gedacht; en zelfs de zoo verstandige echtgenoot van juffrouw Muller had zijn gedachten zóóver niet laten gaan. Nu stond hij eenige oogenblikken na die opmerking zijner vrouw in gedachten verzonken, maar sprak daarna:

„Meisje, houd moed, ik wil u helpen; ik weet wel, dat ik niet zulk een rijk man ben, als uw geachte vader indertijd was, maar toch geheel zonder vermogen ben ik niet; we wonen in hetzelfde huis, onder hetzelfde dak, enfin.... we zijn zoo goed als familie, nietwaar? Op *mijn* naam; ik zeg: op *mijn* naam kunt ge elke week zóóveel bestellen, als ge noodig hebt. We schrijven alles op, en met de drie maanden houden we afrekening.”

Deze vertroostende woorden troffen doel, want Aleida's gelaat helderde op. Getroffen greep zij de hand, die nog steeds op haar schouder lag, en begon opnieuw woorden van dank te stamelen.

Haar weldoener voelde zich door deze ongekunstelde bewijzen van erkentelijkheid ruimschoots beloond voor zijn grootmoedigheid.

HOOFDSTUK X.

De eerste les.

Met een grooten voorraad borduurwerk keerde Aleida den volgenden morgen van haar bezoek bij de familie Van der Pluijm naar huis terug.

Met Clara was het nog hetzelfde. Zij was in den afgelopen nacht koortsig en onrustig geweest; ook plaagde de hoest haar erg. „Zoo gauw kan dat ook niet overgaan,” troostte juffrouw Muller, die gedurig naar haar zieke buurmeisje kwam zien.

Terstond na ooms vertrek had Aleida de kachel in de voorkamer aangemaakt; van het geld, dat zij zelf verdienen zou, had zij steenkolen gekocht. Zoodra zij met haar bestelling was thuisgekomen, zette zij zich aan den arbeid, „want,” dacht zij, „ik koop nu verder niets meer, voor ik het eerst zelf in werkelijkheid verdiend heb.” Doch zoodra

zij eenige letters geborduurd had, die haar een kleine verdienste zouden geven, moest Clara zeggen, waar zij al zoo trek in had. Nu kan het eerst recht, zei ze.

Een blos van genoeg kleurde Clara's gelaat, toen zij vroeg: „Mag ik waarlijk alles begeeren: vleesch, groente; alles wat ik wil, alles wat we vroeger alle dagen konden krijgen?”

„Ja lieve, verzin maar gerust en zeg wat je lekker vindt. Weet je nog wel, dat we vroeger de heerlijkste dingen heel gewoon vonden, precies of het zoo behoorde? We waren er toen niet eens zoo heel dankbaar voor; maar nu het lijkt of de goede oude tijd terugkeert, Clara, zullen we nooit meer vergeten, er dankbaar voor te zijn, is het wel?” Aleida's stem klonk vroolijk, maar bij de laatste woorden werd ze iets ernstiger. Zij ondervond nu al de moeiten, die het inhad, om alles te verkrijgen, wat zij vroeger in het ouderlijk huis in overvloed genoten hadden en niet zoo op prijs hadden gesteld. Zij was er nu diep van doordrongen, dat Gods zegenende hand niet gemist kon worden. Clara liet intusschen in haar gedachten al de spijzen voorbijgaan, die op de tafel thuis eens aanwezig waren geweest. In krachtige spijzen had zij nog niet veel trek; iets, dat frisch was, zou haar beter smaken.

„Wat rijst met bessensap,” zeide zij eindelijk, „daarin zou ik wel trek hebben.”

„Rijst met bessensap, — dat is niets buitengewoons,” beweerde Aleida.

„Rijst niet, maar bessensap toch wèl; ik herinner me niet, wanneer ik die het laatst geproefd heb. Zou je ze kunnen koken, Leida?” vroeg Clara.

„Ja, dat denk ik wel,” luidde het moedgevend antwoord. „Ik zal suiker en bessensap gaan halen, en aan juffrouw Muller voor alle zekerheid vragen, hoe ik dat kostje moet klaarmaken.”

Clara sloot de oogen en sluimerde even in, terwijl haar zuster haar voor eenige oogenblikken alleen liet.

„Lieve Leida,” fluisterde zij, toen Aleida spoedig terugkeerde met een flesch en nog eenige pakjes, „wat doe ik je toch veel moeite aan; ik wou, dat ik maar weer beter was.”

„O, dat is niets; ik vind het een genot iets voor je te kunnen doen,” antwoordde Aleida, terwijl zij de rijst, die zij als altijd van oom had gekregen, in een pannetje deed en op het vuur zette. „Kijk eens, ik zal alles klaarmaken onder je oogen; dan kun je zien of ik het goed doe. Ik kluts een ei door de bessensap, dan wordt dat een vla; dat is voor de versterking, weet je. O Clara, hoe duidelijk ondervinden we, dat God ons niet vergeet, maar nog altijd voor ons zorgt. Hij doet Zijn hand open, en verzadigt al wat er leeft, naar Zijn welbehagen. Liefeling, ik ben zoo gelukkig, dat ik dat gelooven mag.”

„Ik ook,” zei Clara zacht.

Het was een prettig gezicht, Aleida zoo bedrijvig bezig te zien met het koken van het kostje, waarin Clara zoo'n trek had.

„Als je weer beter bent, Clara, dan is mijn geluk volmaakt,” vervolgde Aleida; „ik had nooit kunnen denken, dat ik na Papa's dood nog zoo vroolijk had kunnen worden.”

„Wanneer zal ook *ik* kunnen meehelpen, om voor ons beiden den kost te verdienen, Leida?” vroeg Clara.

„Ja liefje, niet zoo heel spoedig. Zie je, ik heb vroeger alles flink en goed geleerd, en dat is nu mijn geluk. Het is niet te verwachten, dat oom je een even zorgvuldige opvoeding zal geven, als *ik* gehad heb; maar ik zal je alles zoo goed mogelijk leeren; en als je dan wat ouder bent, en ik misschien den ganschen dag uit ben, om les te geven, dan kun jij het huishouden doen.”

Wacht, ik zal er je een voorspelen, . . . blz. 107

„Het zal ongezellig zijn, als je zoo erg veel lessen geeft; dan zul je immers den heelen dag van huis zijn, Leida?”

„Maar, Clara, ik kom toch iederen avond weer thuis. Denk eens aan: als jij naar school zijt, ben ook ik immers altijd alleen.”

„Leida, ik geloof niet, dat ik spoedig aan je afwezigheid zal wennen.”

„Nu, kwel daar je hoofdje nog maar niet mee. Wie weet, hoeveel jaren dat nog duren zal. Er kan ook nog zooveel vóór dien tijd gebeuren, waarop we thans niet rekenen.”

„O ja, er kan nog heel wat gebeuren,” beaamde Clara, „ja, nog heel wat.”

De rijst en de vλά waren onder dit gesprek klaar gekomen. Aleida deed van beide wat op een bord en zette dat vóór Clara neer. Met stil genoeg keek zij toe, hoe smakelijk haar zusje van het lekkere hapje at, dat zij met haar eigen geld betaald, op haar eigen vuur gekookt en door haar liefderijke zorg toebereid had.

Natuurlijk moest ook Aleida er van proeven. Clara beweerde, dat de rijst met vλά haar niet smaken zou, als haar zuster er niet een weinig van mee at. Aleida liet zich eindelijk overhalen; en toen zij het eerste hapje geproefd had, begreep ze, dat zulk kostje Clara goed deed.

„Het is overheerlijk,” zei Clara met een zucht van genoeg. Daarna dankten zij beiden den Gever van al het goede voor deze groote weldaad. Clara liet zich daarop weer in haar stoel achterover vallen, zich gelukkig voelend door de liefde en zorg harer zuster.

Den volgenden dag ging Aleida naar de Leuvehaven, om haar eerste les te geven. Precies op tijd schelde zij aan. Zij was vol hoop en zag hoegenaamd geen bezwaar in het vervullen van de nieuwe taak, die haar wachtte.

Zij moest eenige oogenblikken in de voorkamer wachten, vóór haar leerling verscheen.

Aan de hand zijner moeder trad hij binnen. Aleida kon hem aanzien, dat hij niet van harte de leidsvrouw zijner jeugd volgde. Zijn gang was slepend en zijn gezichtje ontsierd door een norschen trek; van zijn oogen was niets te zien, daar hij ze onafgewend op den grond richtte.

„Ik geloof, dat het beste zal zijn, dat ik u met hem alleen laat,” zei mevrouw Koopmans heel zachtjes, daar zij niet wilde, dat haar zoontje haar zou hooren. „Hij is altijd gewilliger en zoeter, als *ik* niet bij hem ben; maar vandaag voelt hij zich bepaald niet prettig. Och, dat lieve kind. Hij is zoo teer en zwak; doch met de les zal het best gaan, omdat u een zacht humeur hebt.”

Het „lieve kind” stond intusschen vóór het venster en hield zijn gezichtje zoo stijf mogelijk tegen het glas gedrukt; zijn houding duidde volkomen onverschilligheid en grooten onwil aan.

Mevrouw Koopmans sprak haar zoontje niet meér toe, maar ging ongemerkt de kamer uit, aan de nieuwe muziekonderwijzeres het veld vrij latend.

Nu was het oogenblik gekomen, waarop Aleida haar „zacht humeur” op de meest practische wijze zou kunnen toonen. Zij ging naar het raam en legde haar hand op Eduards sluike, blonde haren. Met een gramstorige beweging trok hij zijn hoofd terug, terwijl zijn gelaat nog norscher werd.

Toen Aleida zag, dat zulk een liefkoozing hem niet beviel, ging zij op een stoel bij hem zitten en vroeg: „Vertel me eens, Eduard, houd je veel van muziek?”

„Ja,” antwoordde de knaap, „maar ik wil toch niet leeren.”

„Waarlijk niet? Verlang je dan niet, mooie stukjes te

kunnen spelen? Wacht, ik zal er je een voorspelen, en dan moet je eens zeggen, of je dat ook niet gaarne zoudt willen spelen.”

Aleida zette zich voor de piano en speelde een gemakkelijk stukje; een van die lieve welluidende wijsjes, die allicht doen verzoeken: „Speel dat nog eens.”

Ware nu Aleida niet Eduards muziekonderwijzeres geweest, dan zou hij wel naar de piano zijn gekomen; dan zouden wel zijne fletse oogjes geschitterd hebben; maar nu hij instinctmatig voelde, dat dit lieve vroolijke wijsje den dienst moest doen van het zoet gefluit van den vogelvanger, waarmee deze den vogel in zijn net lokt, nu besloot hij zich niet gevangen te geven.

Hij had spoedig gemerkt, dat zijn jeugdige onderwijzeres, van welke hij zijn moeder had hooren zeggen, dat zij zoo zacht van humeur was, inderdaad van een geheel ander gehalte was dan zijn vroegere onderwijzers. Deze hadden tegenover hem niet veel praatjes gemaakt, maar hem kort en bondig op zijn stoeltje gezet en gezegd, dat zij geen complimenten van hem afwachtten; zelfs hadden zij hem menigmaal een tik op de vingers gegeven.

Zonder eenige notitie te nemen van Aleida's spel, bleef Eduardje in dezelfde houding voor het raam staan.

„Kom, Eduard!” zei Aleida eindelijk, terwijl zij opstond en weer naar hem toeging. „Beproof eens, of je dat spelen kunt; dan hoor ik te gelijker tijd, hoe ver je reeds in de muziek zijt, want ik veronderstel, dat je reeds aardig spelen kunt.”

Maar Eduard bewoog zich niet.

Aleida was niet gewoon, met kinderen om te gaan; en een kind als dit had zij nog nooit van nabij gadeslagen; neen, zulk een exemplaar had zij nog nooit ontmoet. Wat moest ze aanvangen?

Haar wijsheid schoot te kort. Zij verzon van alles, om haar leerling tot zijn plicht te brengen, maar . . . te vergeefs.

„Ik wil niet,” zei Eduardje eindelijk, haar sarrend aanzien; „en als ik niet wil, dan wil ik niet, hoor!”

Aleida was ten einde raad. Het koude angstzweet brak haar uit. Wat zou mevrouw Koopmans wel van haar denken? Zonder twijfel zou Mevrouw ergens, op een verborgen plekje van het huis, het geluid van de eerste tonen zitten af te wachten, die haar lieveling zou ten gehoor brengen. Zou zij zich niet ergeren, dat het zoo lang duurde, eer dat welkome geluid haar ooren bereikte?

Door angst overmeesterd greep Aleida Eduard eindelijk bij zijn arm, om hem van den grond, waarop hij zich had laten vallen, op te heffen; maar tot haar ontzetting sprong het knaapje plotseling uit eigen beweging op, zag haar woedend aan en riep schreeuwend uit: „Ik zal aan Mama zeggen, dat je me slaat.” Tegelijk rende hij weg, trok de deur open, en riep op denzelfden toon, waarop hij voor de eerste maal zijn lieflijk stemgeluid had doen hooren: „Mamaaaa!!! Mamaaaa!!!! Ze slaat me, ze knijpt me!”

Ontzettend oogenblik! Geheel vernietigd stond Aleida daar; en als zij de inspraak van haar hart gevolgd had, zou zij weggevlucht zijn uit dat huis, om er nooit meer in terug te keeren. Moest zij zich dan maar alles laten welgevallen van dat vreeselijk kind en van zijne dwaze moeder?

Maar wegloopen kon zij toch niet. Zij *moest* overwinnen: haar lieve Clara had zooveel noodig. Deze gedachte deed haar besluiten, om te blijven en . . . te verdragen. Haar arbeid en geduld alleen konden Clara alles geven, waaraan deze zoo dringend behoefte had. Maar o, het was zoo zwaar! Daarbij bestond nog de kans, dat mevrouw Koopmans, die natuurlijk haar zontje gelooven zou, verontwaardigd haar zou wegzenden, zooals zij dat gedaan had met die

vijf onderwijzers. Voor *hen* echter was dat niet zoo erg geweest: zij hadden zeker nog wel meer lessen gehad; maar *dese* les was haar eerste en eenige; en van die eerste les kon zooveel voor haar verdere toekomst afhangen.

In haar bangen nood en angstige vertwijfeling verborg zij haar hoofd in de handen. Zij kon haar tranen niet inhouden. Toch gevoelde zij, dat haar hemelsche Vader haar lot en dat van haar zusje in Zijne handen had. Zij merkte niet, dat haar leerling spoedig daarop weer binnen was gekomen en stil naar haar stond te kijken en dat zijn moeder, die hem bij de hand hield, met innig medelijden haar gebogen gestalte en diepe smart gadesloeg.

Het deed toch het hart van mevrouw Koopmans eer aan, dat zij haar zontje niet onvoorwaardelijk geloofd, maar zóólang bij hem op het zeggen van de waarheid aangedrongen had, totdat hij haar deze met horten en stooten had geopenbaard. Toen had zij hem bij de hand gegrepen en hem naar de voorkamer meegenomen, waar zij Aleida in zoo groote droefheid aantrof.

Het was nog nooit in het hart van het kind opgekomen, dat zijn gedrag iemand ongelukkig kon maken. Hij was waarlijk wat van zijn stuk gebracht en beloofde zijn moeder, dat hij gehoorzaam les zou nemen, als die juffrouw het nòg eens met hem probeeren wilde.

„Je moet haar, voordat zij je les gaat geven, vergeving vragen, Eduard, en haar beloven, dat je nooit meer zoo ongehoorzaam en koppig zult zijn,” beval zijn moeder, voor het eerst van haar leven op een toon, die eenige strengheid verried.

Zoodra Aleida moeder en zoon bij zich zag staan, wischte zij met haar zakdoek haar tranen weg. Zij herstelde zich zoo goed mogelijk, maar begon opnieuw te beven, zoodra mevrouw Koopmans begon te spreken. Doch een dankbare

glimlach blonk door haar tranen heen, toen zij haar hoorde zeggen:

„Juffrouw, Eduard heeft me verteld, dat hij zich onbetamelijk tegenover u heeft gedragen; het spijt hem, en mij niet minder. Wilt u hem vergeven?” Met deze woorden duwde zij haar zoontje naar voren. Eduard stak nu zijn hand uit. Wel sprak hij geen woord, maar Aleida zag toch aan zijn gezicht, dat hij met de woorden van zijn moeder instemde.

„O!” antwoordde Aleida, nog te zeer verward en onthutst dan dat zij juist wist, wat zij zeide: „Ik heb thuis een zieke zuster; de eenige, die mij op de wereld is overgebleven; en 't is alleen om haar, dat ik . . . dat ik . . .” Hier bellette de aandoening haar voort te gaan.

„Stil, stil, zeg maar niets meer, arm kind!” zeide mevrouw Koopmans. „Het zal nooit meer gebeuren: dat beloof ik u. We zullen nu de eerste les maar als geëindigd beschouwen. Ga nu eens rustig hier zitten; en jij, stoute jongen, haal eens gauw mijn flacon eau de cologne uit de achterkamer.”

De stoute jongen was blij, dat ook hij wat doen mocht, om de zaak tot een goed einde te brengen, en liep op een drafje weg.

Aleida was nu spoedig zichzelf weer meester. Zoodra mevrouw Koopmans dat zag, vroeg zij: „Is uw zusje erg ziek?”

Het speet Aleida, dat zij zich die woorden over haar zuster had laten ontvallen. Wat hadden vreemden met haar zorgen en omstandigheden van noode? Nu was zij echter wel verplicht, antwoord te geven.

„Niet zoo heel erg, Mevrouw!” antwoordde zij. „Ik geloof, dat zij met dat gure weer kou heeft gehad. Ze is niet sterk, weet u. Het is voornamelijk om haar weer spoedig beter te zien, dat ik wat verdienen wil.”

Deze korte geschiedenis deed mevrouw Koopmans een diepen blik slaan in Aleida's liefderijk hart en tevens in haar moeielijk leven. Zij wilde echter haar medelijden niet al te veel toonen, om het gevoel van het meisje niet te kwetsen.

Zoo keerde Aleida huiswaarts van haar eerste pianoles, die eigenlijk geen les genoemd kon worden, maar die haar toch zonder vrees een volgende deed tegemoet zien.

HOOFDSTUK XI.

**Mijnheer Muller bemoeit zich met dingen, die hem
niet aangaan.**

Aleida kreeg het nu zeer druk, en daardoor namen haar zorgen met den dag toe. De donkere koude Januari-dagen waren aangebroken. Oom vond het goed, 's morgens lang in bed te blijven liggen, en wilde dat Aleida, voor hij opstond, in zijn kamer vuur aanlegde. Dáár kleeedde hij zich dan, ontbeet er en behandelde zijn geldzaken, zich er in het minst niet om bekommerend; dat de weezen zijns broeders, met wiens geld hij zich verrijkt had, kou moesten lijden. Soms drong de gedachte, dat hij hun onrecht aandeed, zich aan zijn geweten op, wanneer hij, gezeten bij zijn brandend vuur, de kamerdeur op slot, bij het geopende bureau en de ontsloten brandkast zich verlustigde in de schatten, die hij nu de zijne noemde; maar . . . hij was gewoon zulk een gedachte terstond van zich af te werpen, door zich wijs te maken, dat jeugdige,

gezonde menschen beter ontberingen kunnen lijden dan zij, die wat op jaren beginnen te komen, zooals hij.

Aleida viel hem niet meer lastig, met hem om vuur te vragen of over de ongesteldheid van haar zusje te klagen.

„Die oudste wordt reeds onder mijn leiding een verstandig en handig meisje,” dacht hij dikwijls, wanneer hij 's morgens, als het zoo koud was, in zijn kamer kwam en daar een brandend vuurtje vond. Zijn kamer was dan reeds opgeruimd en zag er zóó net uit, als hij dat onder het bestuur van zijn vorige hospita nooit gezien had. Wanneer hij Aleida met huiselijke werkzaamheden bezig zag, viel het hem op, dat alles haar zooveel beter en makkelijker afging dan vroeger. „Verbazende vorderingen heeft ze reeds gemaakt,” zei hij dan in zichzelf, „en zij heeft dat thuis heusch nooit geleerd. 't Waren zulke verwende popjes! 't Is ook de grootste dwaasheid, kinderen zoo te verwennen. Wat goeds zou van haar geworden zijn, indien ze nooit geleerd had, de handen uit de mouw te steken? Ze heeft *hier* reeds meer praktische kennis van het leven opgedaan in dezen korten tijd, dan in tal van jaren thuis.” Zoo voelde de heer Van Evelingen zich tevreden over zichzelf en over de degelijke opvoeding, die hij den kinderen zijns broeders schonk.

„Met die Clara zal ik meer last hebben,” peinsde hij dan verder. „Ik geloof, dat Aleida hard bezig is, dat jonge ding voorgoed te bederven. Ze praat van ziek zijn, maar hoe kan dat kind ziek zijn? Ze heeft kostelijk eten; het is hier een droog, gezond, frisch wonen; ja, wel een beetje koud, maar daarvan wordt niemand ziek; de menschen in deze landen zijn in den regel gezonder en sterker dan in die warme Oostersche landen. Jonge-meisjeskuren zijn het, anders niet. Als het nog langer duurt, zal ik haar die dwaasheid dienen af te leeren.”

Wanneer na zulke overleggingen de heer Van Evelingen op een kouden winterdag te tien uur zijn kamer en woning verliet, dan vond hij zichzelf buitengewoon menschlievend, als hij het laatste schopje kolen uit zijn kolenbak op het vuur wierp: want zóó konden de meisjes zich nog wel een paar uren in zijn kamer verwarmen.

Tot Aleida's groote vreugde werd Johanna's voorspelling vervuld. Mevrouw Koopmans had met zooveel lof gesproken over de lieve nieuwe muziekonderwijzeres van haar Eduardje, dat mevrouw Van Haeren Aleida verzocht, ook aan haar meisjes les te willen geven. Natuurlijk nam Aleida met beide handen dit voorstel aan. De dochtertjes van mevrouw Van Haeren waren lieve, leerzame meisjes, zoodat het de jonge onderwijzeres weinig inspanning kostte, haar in korten tijd een heel eind ver te brengen. Ook met Eduard ging nu alles naar wensch. Zijn moeder woonde steeds de lessen bij. Soms had hij nog wel een ondeugende bui, of had hij te weinig gestudeerd, maar bepaald onwillig was hij na dien tijd niet meer geweest.

Overdag was Aleida's tijd met haar lessen en met hare zorgen voor Clara geheel bezet, zoodat zij dikwijls den ganschen dag haar borduurwerk niet ter hand kon nemen; daarom stond zij soms 's morgens reeds te vijf uur op, als alles in huis nog doodstil was. Dit was echter op den duur niet uit te houden; de kou op haar zolderkamertje deed haar verstijven, zoodat zij de naald haast niet vast kon houden; maar zij wist al weer raad: zij plaatste haar kaars dicht bij het bed, sloeg een deken om zich heen en bleef zóó in bed zitten. Nu ging het beter; wel tintelden nog haar vingers, maar zij werd niet meer door en door koud. Zóó schoot haar werk langzaam doch zeker op.

De behoeften van Clara namen echter meer en meer

toe. Aleida had nooit kunnen denken, dat al die kleinigheden zoo konden oploopen. Daarbij had zij ook voor zichzelf nu meer noodig. Haar kleeren hadden veel te lijden, en haar laarzen en handschoenen versleten spoediger dan voorheen, daar zij dagelijks op straat kwam. En het was immers noodig, dat zij er altijd netjes uitzag.

Clara werd nog maar al niet beter. Aleida had er wel over gedacht, een dokter te raadplegen, maar tot nog toe was dit slechts bij een gedachte en een gesprek met haar burens daarover gebleven. Zij durfde het niet wagen, een dokter bij zich aan huis te roepen, uit vrees dat haar oom daar achter zou komen, die zich dan natuurlijk zeer beleedigd zou toonen. Het stelde haar dan ook weer gerust, als zij haar zusje met een glimlach hoorde verzekeren, dat zij zich heel wel gevoelde, en als zij haar met smaak de spijzen zag gebruiken, die zij met eigen hand bereid had. De familie Muller zag evenwel den toestand van Clara ernstiger in. Zij wilden Aleida wel niet verontrusten, maar toch wezen zij haar op zekeren dag op de noodzakelijkheid van het inroepen van geneeskundige hulp.

„Maar hoe zal ik dat aanleggen?” vroeg Aleida zuchtend.

Tevergeefs putten juffrouw Muller en haar dochter zich uit in het beramen van allerlei plannen, maar het eene was al minder uitvoerbaar dan het ander.

„Hoor eens,” sprak plotseling de heer Muller, die toehoorder van dit gesprek was, „uw geachte oom — voorzeker blijft hij een achtenswaardig man, al ziet hij ook laag op mij neer — uw geachte oom heeft mij eens beleedigd, zwaar beleedigd; maar we moeten vergeven, nietwaar? vergeven en vergeten. Dat wil ook *ik* doen. Neen, neen, laat me uitspreken, Johanna!” Deze laatste woorden richtte hij tot zijn dochter, daar hij zag, hoe deze een afkeurende beweging maakte en hem met oogen vol

schrik aanzag, toen hij op zulke wijze over Aleida's oom begon te spreken. „Ik zeg je, Johanna, vergeven en vergeten moeten we, dat is onze plicht; en daarom ben ik besloten, met den heer Van Evelingen over deze zaak te spreken. Van avond nog zal ik Zijn Edele opwachten, en het zal tot een goed eind komen — dat verzeker ik u allen.”

De stem van den ouden man klonk zóó beslist en overtuigend, dat niemand hem tegensprak. Alleen Aleida schudde droevig het hoofd, want zij meende haar oom beter te kennen, dan iemand anders.

„En mocht hij mij nógmaals beleedigen,” ging de heer Muller voort, „zoo blijf ik toch, die ik ben; en ik heb het recht aan mijn zijde; dat zal mij Koning noch Keizer kunnen tegenspreken. Wèl, als ik een hond zag, die ziek was, dan zou ik het reeds mijn plicht achten, voor het dier te doen, wat ik kon; en zou ik nu zoo'n lief meisje maar laten verkwijnen, zonder een hand voor haar uit te steken of een woord in haar belang te spreken? Morgen zal er hier een dokter zijn, zeg ik u, of mijn naam is nooit geweest Jacob Müller.”

Niemand verwachtte een goeden uitslag van deze onderneming; maar men wist uit ondervinding, dat geen overredingen den ouden man van zijn plan zouden kunnen afbrengen. Allen verkeerden nu in zekere spanning; en zelfs de held, die het stoute stuk zou ondernemen, gaf, toen het avond werd, teekenen van onrust. Hij keek gedurig op de klok, stond van tijd tot tijd van zijn stoel op, en wandelde dan peinzend door de kamer heen en weer.

Eindelijk, toen de huisklok tien geslagen had, deed zich de welbekende langzame krakende stap op de trap hooren. De heer Muller stond op en vatte post in het portaal.

Met stijven, statigen groet wilde de heer Van Evelingen zijn buurman voorbijgaan, maar de woorden: „Een oogen-

blikje, mijnheer Van Evelingen!" deden hem stilstaan.

„Mijnheer!" begon de heer Muller op den deftigen toon, die hem eigen was, wanneer hij tot zijn patroon sprak, „ik heb in den laatsten tijd met opmerkzaamheid uw jongste nichtje gadegeslagen en bespeurd, dat zij niet meer dezelfde is, als toen u hier kwaamt." Hij trachtte zijn stem te verheffen en een meer indrukwekkenden klank daaraan te geven, toen hij voortging: „Uw nichtje hierboven is ernstig ziek; het is hoog noodig, dat haar geneeskundige hulp verleend wordt. Waarlijk, Mijnheer, dat is hóóg noodig. Neem het mij niet kwalijk, dat ik u dit zeg. U zult het zelf ook wel gemerkt hebben. Nógmaals, neem het mij niet kwalijk; mijn medelijdend hart geeft mij deze woorden in."

De heer Van Evelingen, zoo plotseling aangevallen, raakte inderdaad een weinig met zijn houding verlegen, maar toch slechts voor een oogenblik. Een toornige gloed kleurde zijn gelaat donkerrood, en zijn oogen flikkerden onheilspellend. Toch hield hij zijn gramschap in, daar hij begreep, dat hij door het aannemen van een trotsche houding zijn buurman eer zou vernietigen, dan door de fiolen van, zijn toorn over hem uit te storten.

Op denzelfden trotschen toon, waarop hij zijn tegenstander de eerste maal zoo spoedig had verslagen, antwoordde hij: „Mijnheer Muller, u hebt u niet te bemoeien met zaken, die u in het minst niet aangaan." Zonder af te wachten, wat zijn buurman hiertegen zou inbrengen, wilde hij hem voorbijgaan.

Doch de heer Muller, alles op het spel zettend om zijn doel te bereiken, ging niet op zij, maar plaatste zich vlak vóór den trotschen man. „Het moge mij aangaan of niet," zei hij op stoutmoedigen toon, „maar als er morgen geen dokter bij het meisje is geweest, laat *ik* er een op *mijn*

kosten komen; verstaat u, Mijnheer? Het arme kind zal niet sterven, zonder dat er naar haar omgezien is."

"Sterven?" Was er dan sprake van *sterven*? Deze gedachte hield den geweldigen toorn terug, die in het hart van den heer Van Evelingen opbruiste, en die hem in staat had gesteld, den in zijn oog verachtelijken burgerman, die hem de wet wilde stellen, een slag in het gezicht te geven.

Hij gaf geen antwoord; duwde met een krachtigen stoot zijn buurman op zij en stapte met opgericht hoofd de trap op. Een onaangenaam gevoel drukte hem, toen hij boven was gekomen. De meisjes waren naar gewoonte reeds ter rust. Hij voelde zich beleedigd; maar nog iets anders dan gekrenkte trots bracht hem in dat uur tot nadenken.

Van „sterven” had die man gesproken; zou daar inderdaad mogelijkheid op bestaan? Hij had weinig acht geslagen op de ongesteldheid van het kind zijns broeders. Het eenige, dat hij gedaan had, toen hem de zaak wat lang begon te duren, was geweest, dat hij de school had opgezegd. Hij ware wel dwaas geweest, wanneer hij dat schoolgeld noodeloos had weggeworpen. Neen, hij had niet de minste notitie van Clara's ongesteldheid genomen; zelfs niet, toen Aleida hem minder gunstige berichten bracht. Aleida sprak altijd over den toestand van haar zusje op min of meer vroolijken toon: dus *sij* scheen er ook geen bezwaar in te zien.

In geen weken had de heer Van Evelingen zijn jongste nichtje gezien: hij kon dus niet over haar toestand oordeelen.

„Wat ben ik begonnen!” mompelde hij in zichzelf. „Wat heb ik me op den hals gehaald! Ik had vóóruit moeten weten, dat er zooveel aan vast zat, een paar kinderen bij mij in huis te nemen. Ik had veel verstandiger gehandeld, wanneer ik hen in een weeshuis had doen opnemen; dan ware ik van alle moeite af geweest. Men moet maar goed

zijn! En nu worden ze nog ziek ook, en anderen gaan zich daarmee bemoeien. Zoo'n vent!" Een verachtelijke glimlach krulde zijn lippen, en hij balde zijn vuisten. „Hij moet me nòg eens de wet komen stellen! Laat hij zich bemoeien met zijn eigen huishouden en met zijn koffieboonen.

Sterven?.... Och wat.... zulke gemeene lui gebruiken altijd zulke groote woorden; maar.... als het eens waar was, dat zij gevaarlijk ziek was,.... dat de dood er mee gemoeid was,.... dan moest ik toch een dokter bij haar laten komen.... daar kun je toch niet buiten. Maar ik laat me niet door zoo'n kerel terechtzetten,.... verbeeld je.... Ik zal hem.... In elk geval ga ik verhuizen. Ik verkies niet meer onder één dak te wonen met zulk slag menschen. Ik zal nu eens beter uit mijn oogen kijken. Beledigingen wil ik niet meer aanhooren. Morgen zal ik zelf Clara gaan zien, en dan.... dan zal ik wel weten, wat mij te doen staat."

Deze overleggingen schonken den heer Van Evelingen zijn rust en kalmte weder, en een uur daarna was hij in den slaap al die wereldsche onaangenaamheden vergeten.

HOOFDSTUK XII.

De uitkomst van de bemoeiingen van den heer Muller.

„Aleida!”

„Wat blijft u, oom?”

„Kom eens hier, ik moet je spreken.”

Aleida snelde naar beneden. Oom was wat vroeger opgestaan dan anders. Het ontbijt stond in zijn verwarmd voorkamertje reeds gereed. Aleida was daarna weer naar boven gegaan, om Clara gezelschap te houden, tot de klok den tijd zou aanwijzen, waarop gewoonlijk het ontbijt werd gebruikt.

Aleida was niet geheel gerust; zij vreesde, dat haar buurman zijn woord zou gehouden en daardoor natuurlijk den toorn van oom opgewekt hebben. Niet wetende wat haar te wachten stond, trad zij het voorkamertje binnen. Ooms gelaat stond zeer ernstig. Aleida rekende er reeds op, dat elk oogenblik de storm kon losbarsten. De storm kwam dan ook, maar op een andere wijze, dan waarop zij hem verwacht had.

„Hoe is het met Clara?” vroeg de heer Van Evelingen. Deze belangstellende vraag stelde Aleida een weinig gerust.

„Nog altijd hetzelfde, oom,” antwoordde zij; „vannacht moest ze weer hoesten en sliep daardoor weinig, maar overdag haalt ze gewoonlijk de schade wel weer in.”

„Zoo, zoo! Voor ik wegga, wil ik haar eens zien. Is ze waarlijk ernstig ziek, dan spreekt het vanzelf, dat er een dokter moet komen. Ik verzoek je evenwel, wanneer je me iets te vragen hebt, dit voortaan niet meer te doen door bemiddeling van anderen; allerm minst door bemiddeling van dien verwaanden snoeshaan hier beneden, maar daarvoor je eigen mond te gebruiken. Je moest je schamen, met zulke menschen, die verre beneden onzen stand zijn, om te gaan en hun je vertrouwen te schenken. Om te voorkomen, dat ik ooit weer op dergelijke wijs door mijn bureu beleedigd word, zeg ik vandaag de huur van deze woning op. Zoodra de winter voorbij is, gaan we verhuizen; je zult me echter genoeg doen, wanneer je met dat volk je niet meêr inlaat.”

„Ik heb niemand verzocht, u iets te vragen,” stamelde Aleida. Zij was verslagen door deze aantijging, maar vooral door het vooruitzicht haar goede bureu weldra te zullen missen.

„Zooveel te schandelijker voor hên, om zich te bemoeien met dingen, die hun niet aangaan,” gaf de heer Van Evelingen ten antwoord, „en zooveel te noodzakelijker voor òns, dat wij ze, hoe eer hoe beter, kwijtraken.”

Zwijgend werd het ontbijt gebruikt. Aleida kon niet eten; slechts met de grootste moeite at zij een enkele boterham op. Allerlei gedachten kampten in haar hart. Had oom ooit naar haar geluisterd, als zij in Clara's belang hem iets verzocht? En nu verweêf hij haar, dat zij zich niet tot hêm gewend had. Hoe zou zij na zoo menige teleurstelling dit opnieuw hebben durven doen? Alleen de hoop, dat haar

wensch vervuld zou worden, omdat nu toch een dokter zou geroepen worden, die Clara spoedig zou beter maken, gaf haar kracht om kalm te blijven.

Onmiddellijk na het ontbijt stond oom op en zei, dat hij thans Clara wenschte te zien.

Sedert hij in het vroege voorjaar zijn nichtjes door het huis had rondgeleid, was hij niet meer boven geweest. Het was daar koud en tochtig; maar de onaangename rilling, die hem over de leden ging, schreef hij toe aan den plotse-lingen overgang uit zijn warm vertrekje in het niet verwarmde zolderkamertje. Clara's bleek gezichtje werd door een blos overdekt, toen zij haar oom zoo onverwachts vóór zich zag staan. Daardoor maakte haar toestand in de eerste oogenblikken geen ongunstigen indruk op den heer Van Evelingen; maar toen de blos verdween, en hij haar gelaat vergeleek met dat van vroeger, en zij hem op zijn vraag, hoe het haar ging, antwoord gaf met een benauwde hoestbui, keerde hij zich haastig om en zei alleen: „Ik zal straks om elf uur met den dokter hier komen.”

Verrast keek Aleida haar zusje na ooms vertrek aan.

„Hoor je dat, Clara?” vroeg zij blijde. „Er zal een dokter komen, die je beter zal maken.” De gedachte, dat er hulp zou opdagen, verbande voor dat oogenblik het schrikbeeld van te moeten verhuizen.

„Wat nood,” dacht Aleida, „als de zomer in het land, en Clara weer beter is, en ik goed geld verdien, dan zijn alle bezwaren wég en gaan we zoo dikwijls de familie Muller bezoeken, als we willen.”

„Zorg, dat het vuur in het voorkamertje tot elf uur blijft branden!” riep oom nog luide aan de trap, voor hij wegging. Met een vroolijk: „Ja, oom,” beantwoordde Aleida dit bevel.

„Nu spoedig de handen uit de mouw gestoken,” sprak Aleida tot zichzelf. Zij ruimde haastig de kamers op en

zorgde, dat Clara, gekleed in een helderwitte nachtjapon, de komst van den vurig begeerden geneesheer kon afwachten.

Clara deelde echter niet in de zenuwachtige opgewondenheid van haar zuster. Integendeel, toen het uurtje van elf naderde, werd zij onrustig en riep met een zucht: „Ik vind het toch niet prettig, Leida, dat er een dokter komt.”

„Waarom niet, liefje?” vroeg Aleida met ongeveinsde verbazing.

„Och, ik weet het zelf niet,” antwoordde Clara met een bevënd lipje, „ik wou het eigenlijk voor *jou* niet, Leida.” Zij keerde toen het hoofd naar den muur, opdat Aleida de tranen niet zou merken, die in haar oogen opwelden.

„Voor *mij* niet? Kom, je bent een dom kind, en een beetje zenuwachtig. Houd je nu flink, als die dokter komt, en wees niet bang voor hem. Hij komt je geen kwaad doen, hoor!”

Precies elf uur verschenen beide heeren. Zoodra Aleida den dokter zag, die een man was met grijze haren en vriendelijk gelaat, dacht zij: „Clara zal wel niet bang voor hem zijn.”

Ernstig en zwijgend begon de geneesheer de zieke te onderzoeken; en toen dit afgeloopen was, tikte hij haar op de wang en zei: „Geduld maar, mijn kind; ik zal uw oom zeggen, wat we doen moeten, om u weer op te knappen.” Daarna gingen beide mannen naar het voorkamertje, waar het volgend gesprek plaats greep:

„Waarom zijn de ouders van dat meisje gestorven, mijnheer?”

„De vader aan longontsteking, en de moeder . . .” De heer Van Evelingen aarzelde eenige oogenblikken. Hij herinnerde zich de moeder zijner nichtjes eenmaal in haar ziekte bezocht te hebben, eenige maanden vóór haar dood. Zoodra hij op het zolderkamertje die kleine gedaante in de bedstede had zien liggen, was hij er door getroffen

geworden, hoe sprekend zij geleek op de lijdende gestalte zijner schoonzuster.

„En de moeder?” herhaalde de geneesheer op dringenden toon.

„De moeder aan tering,” sprak de heer Van Evelingen langzaam.

„Hm, ja, dat dacht ik wel. Het meisje is er niet goed aan toe. Er had wel wat eer iets aan haar gedaan mogen worden. Mijnheer Van Evelingen, ik geloof dat alleen met de meest zorgvuldige verpleging er eenige kans bestaat, dat ze tegen den zomer opknapt.”

„Acht ge haar toestand levensgevaarlijk?”

„Ja, zeer zeker, levensgevaarlijk,” antwoordde de dokter met een ernstigen hoofdknik. „Kunt u haar geen andere slaapplaats geven dan dat zolderkamertje? Het tocht daar verbazend; men voelt er den Noordoostenwind waaien; het is daar geen goede atmosfeer voor een zieke. Versterkend voedsel en frissche, maar toch verwarmde lucht zijn de allereerste geneesmiddelen; misschien vermogen die nog wat uit te werken; misschien . . .” herhaalde hij nogmaals, „maar . . . ik geloof het niet.”

„Als de kinderen dan toch de kwaal der moeder hebben, wat kan ik daaraan doen?” dacht de heer Van Evelingen. „Laat ik nu maar een paar maanden de kosten van een dokter dragen, dan ben ik er daarna voorgoed af.”

Er stond echter op zijn gelaat niets te lezen van de ongevoelige gedachten zijns harten, toen hij op welwillenden toon zei: „Ik wist niet, Dokter, dat haar toestand eenige zorg opleverde. Zeg me nu maar precies, wat de zieke behoeft; alles zal geheel naar uw voorschriften geschieden. Wees zoo goed, en wijs u zelf de kamer aan, die u het meest geschikt voor het meisje lijkt, dan zullen wij die voor ziekenkamer inrichten.”

De huizen eener nieuwe wijk zijn meestal zeer gehoorig; dit was ook met de woning van den heer Van Evelingen het geval. Hoewel beide mannen op gedempten toon hadden gesproken, zoo was toch elk woord door Aleida gehoord geworden, en wel met ontzetting en schrik.

Haar gelaat werd doodsbleek, en haar hart kromp ineen, toen zij het woord „levensgevaarlijk” uit den mond van den dokter vernam. Zij poogde er zich een voorstelling van te maken, wat het zijn moest, als dat dierbaar leven werkelijk ten einde zou zijn gespoed, maar dit was haar ten eenen male onmogelijk. Het was of zij het woord „levensgevaarlijk” in alle mogelijke tonen in haar ooren hoorde gonzen. Zij had behoefte, haar angst uit te schreeuwen, maar bezat toch bewustzijn en wilskracht genoeg, om zich niet door eenig geluid te verraden. Met wijd opengesperde oogen en met wit bestorven lippen, bleef zij in luisterende houding achter de deur staan. Zij merkte niet, dat de stemmen daarbinnen zwegen, en dat de deur geopend werd. Ook toen de beide mannen vóór haar stonden, en de een haar met bestraffenden blik, en de ander met medelijdende verwondering aanzag, gaf zij nóg geen geluid.

„Aleida,” sprak haar oom, „de dokter heeft mij goeden raad voor je zuster gegeven; we zullen een andere slaapkamer voor haar in orde brengen.”

„Bent u haar zuster?” vroeg de geneesheer met medelijden.

„Hebt u niet gesproken van levensgevaarlijk?” vroeg Aleida op hartstochtelijken toon, in haar angst geheel verzuimend, op de vraag, tot haar gericht, antwoord te geven.

De dokter, vertrouwd met den aanblik van smart en lijden in alle mogelijke vormen, begreep onmiddellijk de oorzaak van Aleida's heftige ontroering.

„We zullen doen, wat we kunnen,” antwoordde hij op

vertroostenden toon, „er bestaat nog geen rechtstreeksch gevaar.”

Deze woorden brachten Aleida een weinig tot kalnte. „Geen rechtstreeksch gevaar; geen rechtstreeksch gevaar,” herhaalde zij, om zich zelf gerust te stellen. „Geen rechtstreeksch gevaar!” Werktuiglijk volgde zij de beide heeren door de verschillende kamers en hoorde, dat de groote voorkamer tot ziekenvertrek voor haar zusje zou worden ingericht, daar deze op het Zuiden lag.

HOOFDSTUK XIII.

„Heere, behoud mij, ik verga!”

De eerste oogenblikken na het vertrek der beide heeren voelde Aleida zich niet in staat, naar boven te gaan. Zij vreesde haar zuster aan te zien; zij meende zich onmogelijk goed te kunnen houden, en dat Clara's blik, die vooral den laatsten tijd zoo scherp was, haar heftige ontroering zou merken. Zij wilde eerst tot bedaren komen. Zij liep de kamer op en neer en poogde al de woorden van den geneesheer tot één geheel samen te voegen. „Reeds veel vroeger had zijn hulp moeten worden ingeroepen; de koude, tochtige zolder had haar ziekte verergerd; haar toestand was levensgevaarlijk, maar toch . . . niet zonder hoop,” — dat alles had hij gezegd. Was dat het éénige geweest?

Aleida peogde nog méér woorden van den geneesheer in haar herinnering terug te roepen; maar maar in elk geval was dat toch het voornaamste geweest. Krampachtig klampte zij zich vast aan de laatste woorden van den dokter: „Er is nog hoop” Gode zij dank! en als nu alle dingen wilden medewerken; als het lieve voorjaar kwam met zijn warmen zonneschijn en levenwekkende kracht, dan zou alles gaan leven en bloeien. De bladeren zouden aan de boomen uitspruiten, de bloempjes in het gras hun kopjes opsteken, de Zuidenwind liefelijk waaien; en dan dan zou ook Clara weer opleven, ja, gewis, dat zou ze! De sluipkoortsen, die haar krachten ondermijnden, en de folterende hoest, — dat alles zou wijken voor de lieve, genezing aanbrenge lende lente. Zij zou het aan den Heiland vragen, dat alles mocht medewerken, om Clara de vurig begeerde herstelling aan te brengen; ja dat zou zij doen, telkens en telkens opnieuw. Zij zou Zijn heilig Woord opslaan en lezen van die groote scharen, die tot Hem kwamen, overal waar Hij Zijn gezegende voeten zette. Die scharen waren niet alleen begeerig, naar Zijn woord te luisteren; neen, zij kwamen* toch óók uit groot verlangen, dat Hij al de kranken, die zij vóór Zijn voeten neerlegden, zou genezen. „En zoo velen Hem aanraakten, werden gezond.” Deze woorden herhaalde Aleida verscheiden malen en haar hoop werd weer levend. Zij zou niet voor zich alleen, maar ook voor Clara deze heerlijke geschiedenissen lezen, en herlezen. Zij kon Hem wel niet met haar hand aanraken; maar in het geloof kon zij toch tot Hem roepen, daar Hij aan alle plaatsen tegenwoordig was: „Jezus! Zoon van David! ontferm U mijner.” Dat was toch even goed. En waarom zou Hij nú niet meer Zijn wonderen verrichten? Honger, koude, gebrek, moeite, vernedering, — alles, alles zou zij gewillig kunnen dragen, maar alleen dat ééne niet. Neen, Clara’s leven mocht niet

in gevaar verkeerem; haar geheele ziel kwam daartegen in opstand. Zag de Geneesmeester der kranken niet op haar neder met een liefde, zóó groot, dat zij deze nooit in al haar omvang zou kunnen begrijpen? Zijn eigen leven had Hij niet gespaard, om het hare te redden. Hij kende haar en wist ook, dat haar zusje haar eenige schat was, die haar was overgebleven. Zou Hij nu dien schat haar willen ontnemen? Zou Hij haar deze smart kunnen aandoen en haar doemen tot een leven, zoo eenzaam en ledig: zonder doel, zonder liefde? Neen, neen, dat kon Hij niet; zóó wreed, zóó onbarmhartig zou Hij niet zijn. Deze en dergelijke gedachten doorkruisten Aleida's hart.

Terwijl zij zich zoo geheel in de toekomst met al haar verborgenheden verdiepte, werd zij door een zacht getik gestoord. Haar grootste vrees was voor het oogenblik geweken, en met een kalm, hoewel nog bleek gelaat opende zij de deur. Buurvrouw Muller stond vóór haar en zag haar met deelnemenden, vragenden blik aan.

„Wel, lieve Aleida, wat zegt de dokter?” vroeg zij op gedempten toon.

Aleida, blijde dat zij het vriendelijk gezicht van haar buurvrouw zag, greep haar hand, trok haar met zachten drang naar binnen en vertelde haar alles.

Het gelaat van juffrouw Muller stond ernstig onder dit verhaal. Zij durfde het niet te zeggen, dat zij de woorden van den dokter allesbehalve moedgevend vond. Haar hart beefde, als zij aan de toekomst dacht. Deze twee liefhebbende zusters van elkaar gescheiden!? Ook zij kon zich dat niet voorstellen. Toen Aleida haar geloof en hoop uitsprak, kon zij toch niet laten te zeggen, dat God niet alle wenschen vervult en alle gebeden verhoort naar ons verlangen, daar Hij Zijn kinderen liever *Zijn* weg doet gaan, dan *den hunnen*. Een ongeloofig lachje van Aleida was haar eenig antwoord.

„Neen, niet altijd verhoort God de gebeden,” stemde Aleida toe, „maar *nu* zal Hij het zeker doen. Zou Hij mij alles, alles willen ontnemen? Dat kan Hij toch niet doen.”

Juffrouw Muller gaf geen antwoord. Het was haar niet mogelijk, den eenigen lichtstraal uit te dooven, die nog in het hart van haar jeugdige vriendin scheen.

Eindelijk zei ze, dat zij naar beneden moest, maar dat ze spoedig terug zou komen.

Toen juffrouw Muller was heengegaan, ging Aleida naar boven, om Clara te vertellen, dat zij den kouden, tochtigen zolder vaarwel mocht zeggen, én dat de voorkamer voor haar in gereedheid zou worden gebracht.

„Zegt de dokter,” vroeg Clara, terwijl zij een onderzoekenden blik op haar zuster wierp, „dat ik beter zal worden?”

„O ja, hij zegt, dat dit makkelijk kan, liefje!” antwoordde Aleida op geruststellenden toon; „en al zei hij dat niet, dan zou de almachtige God je nog wel kunnen herstellen.”

„O ja, dat geloof ik ook,” sprak Clara, terwijl haar gelaat verhelderde; „maar, Leida, luister eens en kom eens dicht, heel dicht bij me.”

Aleida boog haar gelaat naar dat van haar geliefde zuster en vroeg: „Wat wou je mij zeggen, Clara?”

„Leida, lieve Leida, ik wilde je zeggen, dat ik niet verlang, weer beter te worden; en” — dit voegde zij er bij op zóó zachten toon, dat het nauwelijks te verstaan was — „... ik zal ook niet herstellen... ik ga naar den hemel.”

Aleida sprong van schrik op. „Waarom denk je dat?” vroeg zij kort en scherp.

Bedroefd keerde Clara het hoofdje naar den muur.

„O, ik „wilde,” gaf zij ten antwoord, „ik wilde, dat je er niet boos om werdt. Eerst vond ook ik het vreeselijk, lieve Leida, maar nu is de vrees voorbij, en verlang ik niet

anders; hoewel ik begrijp, dat jij me missen zult; maar de Heer zal je troosten, Hij, tot wien ik heenga; en je zult me de zaligheid van bij mijn Heiland te zijn, toch niet misgunnen? Ik wil je zoo graag vertellen, hoe alles gegaan is; maar dan moet je rustig bij me zitten, en mij aanzien.”

Clara trachtte haar zuster aan te zien, maar deze hield het gelaat afgewend, om haar ontroering te verbergen. Met geweldige inspanning van al haar krachten bedwong zij het hevig kloppen van haar hart. Zij voelde dat de opstand, dien de woorden harer zuster in haar ziel teweegbrachten, het zwakke schepseltje moest smarten. Ook wilde zij wel weten, hoe Clara over zulke dingen zoo kalm kon spreken. Het lukte haar ten slotte haar aandoeningen te bedwingen. Met schijnbaar kalm gelaat zag zij haar zusje aan. — Wat zag deze er lief uit, en waarlijk niet zoo slecht! Zie maar.... haar oogen schitterden, en het gezichtje was rood gekleurd. Hoe kon de dokter dan spreken van levensgevaar!?

„Lieveling,” zei ze, „je vergist je; je bent wat opgewonden, maar je *sult* herstellen.”

Tot antwoord stak Clara haar hand uit, welke Aleida zenuwachtig in de hare klemde, terwijl zij zich inspande, naar haar zuster te luisteren.

„Het is een lang verhaal, Leida,” begon Clara, „maar je moet het tot het einde aanhooren, opdat je alles goed weten moogt.”

Hoewel Aleida's hart zich nog met alle kracht verzette tegen Clara's woorden, die vol overtuiging werden uitgesproken, zoo zou toch het van geluk stralend gezichtje, het innig geloof, de vurige liefde, de vaste hoop en de ongekunstelde blijdschap harer zuster haar levenslang bijblijven.

„Weet je nog wel,” begon Clara, „hoe we samen dien Zondagmorgen naar de kerk gingen? Het was de eerste

maal na onze komst hier in Rotterdam, dat wij daarheen gingen. In die stille morgenure kwam de begeerte in mij op, den Heiland te mogen toebehooren. De beschrijving van den hemel, waar God woont; waar geen droefheid, geen scheiding, geen dood, geen zonde meer zullen zijn, deed mij verlangen er verzekerd van te worden, dat ook mij daar een plaats was bereid. Hoewel ik nooit in het oog vallend slechte daden had gedaan, en een braaf kind werd genoemd, zoo voelde ik toch, dat mijn hart vol zonde en ongerechtigheid was, en ik daardoor geheel en al ongeschikt moest zijn om die heerlijke plaats, waar de heilige God woont, en waar alles rein en heilig is, binnen te gaan. Ik begon toen te vragen, of ook ik, verlost van alle zonden, een plaats in Zijn koninkrijk mocht krijgen, evenals die blinden en kreupelen, die door Zijn dienaren tot het bruiloftsmaal werden geleid. Dat vroeg ik onophoudelijk, en toen ik pas ziek was en zoo dikwijls alleen hier lag, deed ik dat nog veel ernstiger en dringender. Ik hoopte, dat mijn gebed verhoord zou worden op bijzondere wijze; ja, dat er iets buitengewoons met mij zou geschieden. Daar wachtte ik maar steeds op. In het begin van mijn ziekte dacht ik, evenals jij, dat mijn krankheid slechts eenige dagen duren zou; maar nu voel ik, dat ik zwakker word, en dat er voor mij op aarde geen beterschap meer is. Dikwijls slaap ik 's nachts niet, en dan lig ik te denken aan al wat met ons gebeurd is, en aan wat nog met ons gebeuren kan."

Hier zweeg Clara enkele oogenblikken.

„Weet je wel, Leida, dat we laatst er nog zoo lang en druk over spraken, hoe het verder met ons in de toekomst zou gaan?" vroeg zij daarop plotseling. „O, *jij* zult wel door de wereld komen, want je bent zoo knap, en kent van alles; maar *ik* . . . ik zou . . . als ik nog langer ziek bleef . . ."

„Jij,” viel Aleida haar in de rede, „jij zoudt mij tot last *zijn, meen je? Neen, denk toch niet, Clara, dat het mij ooit te veel zou worden, dag en nacht voor je te werken; dat zou mijn hoogste levensgeluk zijn.”

Zij dreigde in snikken los te barsten; maar ziende, dat Clara van haar schrok, drong zij haar tranen terug en zei op schorren toon: „Vertel maar verder.”

„Nooit had ik kunnen denken,” vervolgde Clara, „dat God *sulk* een toekomst voor mij weggelegd had, zulk een *heerlijke* toekomst! Ik behoef mij nooit meer ongerust te maken, hoe het in dit leven met mij zal gaan. Reeds vroeg word ik voor de koninklijke bruiloft gereed gemaakt. Sedert gisternacht weet ik zeker, dat mijn gebed verhoord is, en dat ik het eigendom des Heeren ben. Ik lag wakker, en jij, Leida, slipt zoo rustig als je in vele nachten niet gedaan hadt. Door het zolderraampje kon ik naar buiten zien; ik zag den donkeren hemel en de vele, ontelbare sterren, en toen peinsde ik: „Daar is het Vaderhuis, waar onze moeder reeds jaren geleden is heengegaan, en waarnaar ook ik zoo smacht.” Ik vouwde mijn handen en smeekte: „O mijn God! ik heb geen rust, voor ik U gevonden heb; mijn hart verlangt naar U. O, ik wensch zoo te weten, dat mijn zonden door U vergeven zijn.” En Leida, er gebeurde niets bijzonders; de hemel bleef donker, de sterren bleven schitteren; maar ik dacht toen plotseling aan de woorden: „Vrees niet, geloof alleenlijk!” Dat zijn de eigen woorden van onzen Heiland, die voor onze zonden is gestorven, nietwaar? en ik weet zeker, dat het *Zijn* stem was, die ze in die ure tot mij sprak. Ik antwoordde alleen: „Ik geloof, Heere!” en toen ik dat gezegd had met geheel mijn hart, toen ontving ik de verzekering, dat God mij aangenomen had als Zijn kind. Nu herhaal ik die woorden gedurig; ze leven in mijn hart, en ze zullen daarin

blijven, en ik zal niet vreezen, geen oogenblik meer, zelfs dan niet, Leida! als, als . . .” Hier ging haar stem in een zacht gefluister over. „Zelfs dan niet, als mijn einde komt, want *Hij* zal immers bij mij wezen?”

Maar nu kon Aleida zich niet langer goed houden. Van den goddelijken troost, die de ziel harer zuster vervulde en zelfs de bitterheid des doods van haar wegnam, voelde *zij* thans . . . niets. In dit oogenblik beschouwde zij de scheiding van haar en haar zusje als een besliste zaak, die misschien spoedig zou plaats hebben; maar al wat in haar was, verzette zich tegen dat vreeselijk verlies, want al de zonnenschijn haars levens zou daardoor weggenomen worden. De dood haars vaders; het verlaten van het ouderlijk huis, met al zijn overvloed en rijkdom; de liefdeloosheid van haar oom; de veranderde levenswijs; — o, dat alles te zamen was niets, in vergelijking met dit ééne. Waarom wilde God haar niet haar zuster laten behouden? Waarom moest nu ook het eenig dierbaar pand, dat zij nog bezat, waarvoor zij werken en zwoegen wilde dag en nacht, haar worden ontnomen? Het was hard, wreed, onrechtvaardig. Zóó iets kon geen God doen, die haar liefhad. Hij, die de harten kent, wist, dat deze slag haar zou dooden, en dat zij daarna nooit meer blijmoedig het hoofd zou opheffen. Neen, neen, Hij had haar niet lief; Hij had geen medelijden met een arme wees. Het gansche gebouw van haar zwak geloof stortte op dit oogenblik ineen. Zij wilde niet, dat Clara haar wanhoop zou merken. Zachtjes trok zij daarom haar hand uit de omklemming van die zwakke vingertjes los, drukte haastig een kus op het lieve bleeke gezichtje en snelde zonder een woord te zeggen de trap af, om alleen te zijn met haar duldelooze smart.

Alle veerkracht was gebroken, nu de laatste troost was gevloten. De handen krampachtig tegen haar borst gedrukt,

liep zij, evenals een uur tevoren, onrustig door de voor-kamer heen en weer.

Wat zou het leven voortaan voor haar zijn? Niets.

Zij trachtte ze voor den geest te roepen de lange, eindelooze dagen, die zij na den dood van haar zuster in eenzaamheid zou moeten doorbrengen. Lessen zou zij niet meer behoeven te geven; met borduurwerk zich niet meer behoeven te vermoeien. Waartoe dat? Geen dankbaar lachje van haar zusje zou haar daarvoor beloonen. Nooit meer zou zij haar vluggen stap op de trap of in de gang vernemen. Nooit meer zouden zij samen keuvelen over verleden en toekomst. Zij zou niet meer moedertje behoeven te spelen over het kind, dat al haar liefde bezat. Haar leven zou een leven zijn zonder liefde, zonder vreugde. En dat had *God* de Vader over haar beschikt; *dieselfde God*, die eens haar ziel verblijd had; dien zij zoo menigmaal voor Zijn weldaden had mogen danken! Ja, *Hij* had haar dat vreeselijk lot beschikt, want Hij had immers het leven van Clara kunnen sparen? Andere meisjes van haar leeftijd mochten zich baden in weelde; genoten van al de heerlijkheden, die de wereld biedt, waren omringd van liefhebbende ouders, broeders en zusters. Hoevelen, die zulk een liefde niet eens op prijs stelden! Maar *zij* . . . *zij* zou het *éénig* voorwerp harer liefde zien wegwijnen, zonder er iets aan te kunnen doen? *Zij* zou dat moeten aanzien in machteloze wanhoop, haar eenig ooilam zien sterven, zien wegbrengen — voor altijd? . . .

Haar arm hoofd bonsde. Zij poogde niet meer haar hart tot bedaren te brengen; integendeel, met een zekeren wellust verdiepte zij zich in haar smart, en trachtte zich alles zoo duidelijk mogelijk vóór te stellen. Zij riep den Hoorder der gebeden niet aan in haar nood, maar keerde zich van Hem af. Zij wilde niet vertroost zijn; zij zou in deze oogenblikken

onvatbaar geweest zijn zelfs voor den troost eens engels, gelijk Maria Magdalena weleer bij het graf van haar Zaligmaker.

Van ééne noodzakelijkheid was zij zich bewust: zij moest zich voor Clara groothouden. Tot het laatst toe moest zij haar steunen, hoe lang of hoe kort dit ook mocht zijn. Door haar zou geen schaduw over dat lief gezichtje komen; zouden die zachte, vriendelijke oogen niet verduisterd worden. Bedaard, kalm, opgeruimd, zichzelf in alles beheerschend, wilde zij haar verzorgen, en haar zóó het lijden en sterven verzachten. Dit was de eenige, maar zware taak, die haar nog wachtte. Het zou een bovenmenselijke inspanning kosten die te vervullen, maar zij *sou* het doen. Als Clara in den hemel was en haar moeder wederzag, zou zij haar moeten kunnen zeggen, dat haar oudste kind haar taak had overgenomen en volbracht, ten einde toe. En wanneer haar lieveling door den wreeden dood zou zijn aangegrepen, door vreemde handen naar het koude, donkere, sombere graf gedragen, dan zou nog maar één wensch in haar hart leven . . . dat ook *sij* spoedig naast haar zusje zou mogen rusten van al haar moeite en verdriet.

HOOFDSTUK XIV.

De wateren des doods.

Den volgenden dag lag Clara in een ledikant in de voorkamer. Het vuur brandde en verspreidde een zachte aangename warmte. Clara zag zich thans omgeven door al wat men in een ziekenvertrek van welgestelde menschen gewoonlijk aantreft. De dokter kwam dien morgen weer een bezoek brengen. De goede man werd, hoewel hij dit niet openlijk Aleida zeide, er meer en meer in bevestigd, dat de ziekte van het jonge meisje zou eindigen in den dood. Hij verwachtte zelfs een zeer snel verloop. Toen de heer Van Evelingen, die hem naar beneden vergezelde om de deur voor hem te ontsluiten, er op aandrong, dat

hij de volle waarheid zou zeggen, gaf hij onbewimpeld zijn meening te kennen. Oom achtte het nu raadzaam, er voor te zorgen, dat het der kranke aan niets ontbrak, daar hij natuurlijk door den geneesheer op de vingers zou worden gekeken.

Hij had den dokter ingelicht omtrent het lot der beide weezen, die zonder eenig fortuin hem door zijn broeder waren nagelaten, en voor welke hij als een vader, zoover zijn geldelijke omstandigheden dit toelieten, — dit voegde hij er uitdrukkelijk bij — zou blijven zorgen.

De dokter prees hem in zijn hart om deze edelmoedigheid en maakte het plan, wel dikwijls zijn bezoeken te herhalen, maar geen hooge rekening te schrijven.

De beide zusters, vroeger één in denken en gevoelen, leefden nu ieder een afzonderlijk leven. Aleida vermeed angstvallig, haar zuster een blik te laten slaan in haar hart, zoo verscheurd door smart en ongeloof. De lippen der kranke echter vloeiden over van lof en dank jegens Hem, wiens liefde en genade zij in haar hart mocht ervaren. Aleida luisterde dan wel, en het werd haar daarbij soms wonderlijk te moede, maar zij kon zich in Clara's heil toch niet zó verheugen, dat haar smart daardoor werd verzacht.

Zoo gingen de winterdagen voorbij. Men kon zien, dat de krachten van Clara van dag tot dag afnamen, en het jonge, teedere lichaam langzamerhand werd gesloopt.

Aleida zorgde onvermoeid. Dag en nacht was zij bij haar zuster; slechts zelden gunde zij zich eenige rust. Haar lessen wilde zij alle opzeggen. Het was haar schier onmogelijk, ook maar eenige uren te onttrekken aan het bijzijn van haar, die weldra voor altijd van haar zou zijn heengegaan. Bovendien had zij ook den lust verloren, haar jonge leerlingen te onderwijzen. Zij kon moeilijk haar aandacht bij de lessen houden. Zij wilde evenwel eerst het geld ver-

dienen, dat de heer Muller haar had voorgeschoten. Voor Clara behoefde zij immers niet meer te werken, want deze ontving nu al wat zij noodig had; maar helaas! veel te laat.

Langzamerhand was het Maart geworden. Het was zoo ongeveer een jaar geleden, dat de heer Van Evelingen Aleida en Clara tot zich genomen had. De tijd, dien beide meisjes in het huis van haar vader hadden doorgebracht, scheen haar reeds zoo lang geleden toe, zoo dikwijls zij daaraan terugdachten. Zeker, in het laatst verlopen jaar had Aleida ook wel aangename oogenblikken gekend: hoe heerlijk waren voor haar de uurtjes geweest, waarop zij Clara van school ging halen, om met haar een wandeling te doen door de Plantage of het Park of langs de Singels. Maar ook dát genoeg was nu voor altijd voorbij. Als zij alleen was, gaf zij zich geheel aan haar droefheid over; maar zoodra zij bij het ziekbed van Clara kwam, wist zij zich te beheerschen, en met geweld haar smart te bedwingen. Voor Johanna stortte zij haar hart somtijds uit. Zij kon haar leed niet alleen dragen; zij meende, dat haar hart bersten zou, wanneer zij niet eens aan anderen mocht zeggen, hoe onuitsprekelijk de zwaarte zou zijn van het verlies, dat haar dreigde; en ook.... hoe hard en liefdeloos haar lot door God werd bestuurd.

Johanna schrok van deze laatste woorden. Zij had gehoopt, dat Aleida's hart geheel geopend was voor Gods liefde, en nu zag zij, hoe deze ééne zware storm haar geloof blijkbaar had weggerukt. Tevergeefs trachtte zij Aleida te doen begrijpen, dat God niet hèn het meest liefheeft, die vreemd blijven aan het leed dezer wereld, maar dat Zijn kinderen juist door lijden moeten worden gelouterd. Tevergeefs bracht zij haar de geschiedenissen in herinnering van Jacob, van Jozef, van David en van zoovele anderen, die door smart en verlies, door moeite en verdrukking ge-

vormd waren geworden tot helden Gods. Hardnekkig verzettede Aleida zich tegen al die troostredenen. Na elk gesprek schudde zij droevig het hoofd en herhaalde met strakken blik en klanklooze stem: „Hij, die alles weet, weet ook wat zij voor mij is. Indien Hij mij liefhad, dan zou Hij haar mij niet kunnen ontnemen.”

Snel en zeker namen de lichaamskrachten der kranke af. De hevige, dagelijks terugkeerende koorts deed haar zichtbaar verminderen. Uren lang lag zij soms stil, met gesloten oogen, terwijl alleen een hoestbui haar van tijd tot tijd uit haar sluimering deed ontwaken. Toen zij steeds zwakker werd, verliet haar bewustzijn haar somtijds geheel in die uren, waarin de koorts het hevigst was. De anders zoo sterke geest was niet bestand tegen die geheimzinnige macht, die in haar lichaam woedde. Dan waren haar denkbeelden verward en sprak zij woorden, die voor vreemden onverstaaenbaar klonken, maar die haar zuster tot een schoon geheel wist saam te voegen, daar zij reeds uit een enkel woord begreep, wat de zieke bedoelde.

Zoo gingen de dagen voorbij, de een na den ander. Oogenschiijnlijk kwam er niet veel verandering in Clara's toestand. Doch langzaam maar zeker werden de zwakke krachten gesloopt en naderde het oogenblik, waarop de ziel het broze lichaam zou ontvluichten. Los van al het aardsche, verwachtende de zaligheid, die God Zijn kinderen heeft toegezegd, werd aan haar de waarheid bevestigd van het lied des geloofs:

„'k Rijp al vast voor de eeuwigheid,
'k Staar reeds op die groene kusten,
Waar mij 't hoogst geluk verbeidt.”

Het was op zekeren schoonen lentedag in het midden van Maart, dat Aleida weer zwijgend neerzat en luisterde naar de droomerige stem van hare zuster. De lentezon wierp haar vroolijk licht in het vertrek; de gouden stralen beschenen het ledikant en hulden het als in een lichtglans.

„Prachtig licht,” fluisterde de kranke, „alles goud, alles blinkend en schoon. Wie had kunnen denken, Leida, dat ik zoo gauw.... zoo gauw....” Hier zweeg de zwakke stem, en de bleeke mond glimlachte.

Er heerschte eenige oogenblikken stilte. Tot Aleida's schrik zag zij opeens den glimlach verdwijnen en plaats maken voor een uitdrukking van angst; en op gejaagden toon klonk het nu....: „Leida, Leida! waar ben je?”

„Hier, lieveling, hier!” antwoordde Aleida en knielde bij het bed.

„O zoo, ben je er werkelijk?”

Alsof zij daarvan zeker wilde zijn, opende Clara de oogen en vestigde die met een onbestemde vreemde uitdrukking op haar zuster.

„Geloof me, ik ga nooit van je weg; dat weet je toch wel,” verzekerde Aleida op dien gedwongen rustigen toon, die haar in de laatste weken eigen was geworden.

„Ja, ja, dat weet ik ook wel,” sprak Clara weer, terwijl zij met haar zwakke hand Aleida vastgreep; „ik weet het wel; maar ik zag daareven straten van goud; en daarin wandelden engelen en zaligen; en ik hoorde zingen. Onder de menigte, die daar was, zag ik Vader en Moeder, maar mijn lieve Leida zag ik niet.”

Opeens keerde Clara zich om en vroeg weer op dien gejaagden toon: „Waarom was je er niet bij?”

Aleida kon geen antwoord geven. Hoewel het duidelijk was, dat de geest van haar zuster op dat oogenblik niet

helder was, gevoelde zij toch, dat haar een vraag gedaan werd, die zij beantwoorden moest.

Had Clara -- zoo vroeg Aleida zich af -- dan een blik in haar hart geslagen, en daarin dat groot ongeloof ontdekt, niettegenstaande zij zoo goed mogelijk de deur van haar hart voor elken bespiedenden blik had trachten te sluiten? Verkeerde de lieve kranke dáarom in zulk een angst, omdat haar zuster, die haar God had losgelaten, geen plaats zou innemen onder die groote schare, die niemand tellen kan, en die gereinigd is door het bloed des Lams?

Nimmer zou Aleida die uitdrukking van angst op Clara's gezichtje vergeten. Die groote, donkere, schitterende oogen staarden haar zoo doordringend aan en smeekten om antwoord, nog meer dan de zwakke stem, die zich ten tweeden male verhief: „Antwoord me toch, Aleida, waarom was *jij* er niet bij?”

Wat moest Aleida antwoorden? Zou zij haar stervend zusje met een leugen geruststellen? Neen, dat kon zij niet. Verder dan ooit voelde zij zich van den hemel verwijderd. Het uitgeput hijgend wezentje, dat zij reeds als een prooi des doods zag neerliggen, kon zij nog niet gewillig overgeven in de handen des Heeren. De Almachtige in den hemel kon toch Zijn macht ook aan háár openbaren; waarom wilde Hij dit dan niet doen?

Clara's angst en onrust namen echter zóózeer toe, dat Aleida vreesde, haar toestand te zullen verergeren, indien zij bleef zwijgen.

„Ik hoop daar toch zeker te komen,” antwoordde zij daarom op vasten helderen toon; en zachtjes voegde zij er bij, met een geluid, dat veel op een snik geleeek, „als God mij ten minste niet geheel en al verlaat.”

De strakke blikken van het ingevallen gezichtje ontspannen zich; de zware oogleden sloten zich, en op

fluisterenden toon vroeg de kranke dringend: „Zul je daar zeker komen? Leida, beloof het mij!”

„Wat zingen ze?” vroeg zij eenigen tijd later in zichzelf, nadat zij een tijdlang stil gelegen had, als luisterde zij naar iets.... „O Leida! zing, zing mee; ik hoor ze allen zingen, maar *uw* stem hoor ik niet. Waarom toch niet? Waarom toch niet? Waar ben je dan?”

De vroegere onrust werd weer op het uitgeteerd gezichtje zichtbaar. Schooner en schooner schenen de melodieën te weerklinken, maar zij voldeden Clara blijkbaar niet, want die ééne dierbare, welbekende stem werd gemist; die lieve stem, die haar zoo dikwijls had getroost.

Met brandende oogleden staarde Aleida haar zusje aan. Haar keel was als toegenepen. Zou Clara verlangen, dat zij in deze oogenblikken zingen zou?

Zie.... de onrust verdwijnt, en voor den verwarden geest der kranke vertoont zich in duidelijke omtrekken de voorkamer der onderburen. Beide zusters komen uit de kerk en hebben geluisterd naar de boodschap des heils: „Nog is er plaats; plaats in de vele woningen van het Vaderhuis.”

Aleida staat bij het klavier, en de tonen daarvan begeleiden de klankvolle stem, die vol van de blijdschap der eerste liefde haar geloofsbelijdenis zingt. Zij staat daar, en haar oogen schitteren van blijdschap, en zij, Clara, staat vlak naast haar en luistert, en de woorden dringen diep in haar hart door.

„Nu weet ik het!” riep Clara opeens zegepralend uit. „We kwamen uit de kerk, en het was een lied van een zondaar, die gered werd, en van engelen, die verblijd waren; ja, dat was het. Leida, zing het nog eens, nog eens, zooals toen.”

„Ach Clara, lieveling! waarom juist dat?”

Al te pijnlijk herinnerde die ure haar aan wat vroeger was, maar nimmermeer zou zijn. Ja, *toen* had zij die woorden gezongen, en de waarde en de blijdschap er van aan haar hart ervaren. Toen stond haar zusje naast haar, en was er nog niets aan haar te zien, dat haar verontrustte; maar nú . . . was dat dezelfde Clara, die nu daar nederlag, afgetobd door lijden en reeds worstelend met den dood? Die tegenstelling was al te grievend.

„Toe, Leida!” klonk weer de zwakke, smeekende stem, maar op dringender toon, „zing het nog eens . . . dan zal ik kunnen rusten . . . ik word . . . zoo . . . moe.”

Het was de gedachte, dat dit wellicht de laatste wensch harer zuster was, die Aleida nieuwe kracht schonk. Zacht en bevend klonken de eerste woorden:

Wat blijde hymne rijst uit 's Hemels Engelenrij?
 Wat heerlijk lofaccoord, wat zoete harmonij?
 Hoe gaan de zaalge scharen,
 Op klank van stem en snaren,
 Dus, wuivend met den palm, Gods glorietroon voorbij?

„Een zondaar is gered!” herhaalt het juichend koor;
 „Een afgedwaalde zoon, die rust en lust verloor,
 „Kwam tot den Vader weder:
 „In tranen boog hij neder,
 „In vreugde rees hij op, en koos het rechte spoor!”

Mijn ziel! om uwentwil dat heerlijk harpgeruisch!
 Voor ù, die lust en rust in God hervond bij 't kruis,
 Voor ù die jubelgalmen,
 Voor ù die zegepalmen,
 Voor ù dit vreugdefeest in 't zalig Vaderhuis!

O God, wat zijt Gij goed, Gij hebt mijn angst gestild,
 Gij hebt mijn schuld gedelgd, Gij hebt mijn heil gewild,
 Waar woorden mij ontbreken,
 Laat daar mijn tranen spreken,
 En 't juichen van dit hart, dat van verrukking trilt!

Allengskens was haar stem vaster geworden, want onder het zingen zag zij den trek van pijn en onrust van het gelaat harer zuster verdwijnen en den blijden glimlach er op terugkeeren. Haar lied begeleidde de scheidende ziel tot aan de poorten van het Nieuwe Jeruzalem:

Ook mij dat Paradijs aan 't einde der woestijn!
 Ook mij een plaats in 't Licht, waar zonde woont noch pijn!
 Ik zal den Hemel erven,
 En de ure van mijn sterven
 Zal mijn geboortestond voor 't Eeuwig Leven zijn.

Die woorden klonken helder en krachtig door het vertrek en overstemden het ruischen in het duizelig hoofd der kranke.

Geen woord van dank vermocht Clara meer te stamelen; maar de uitdrukking van onuitsprekelijke blijdschap en grooten vrede, die op haar gelaat bleef rusten, bevatte dank genoeg. Aleida wist, dat zij haar taak volbracht had.

.

Toen Aleida er zich van overtuigd had, dat de gevreesde slag gevallen was, ontstond er een korte strijd in haar binnenste.

Het lied, dat het sterfbed van haar zuster zacht en licht gemaakt had, was ook op de zangster niet zonder invloed gebleven. Het machtig gevoel der eeuwigheid, dat een iegelijk overmeestert in de tegenwoordigheid des doods, deed zich ook bij haar bespeuren. Zij besefte voor een oogenblik

volkomen de nietigheid en korthed des levens, en daartegenover het groote gewicht van het eeuwige leven. Zij wist, dat er Eén was, die den dood had overwonnen. Zij wist, dat Hij dezelfde was, bij Wien alleen troost en kracht te vinden waren, om deze groote smart te dragen. Zij wist, dat haar lieve Clara alleen door Hém behouden was; dat Hij de vreeze des doods voor haar had weggenomen en haar dien vrede en blijdschap had geschonken, waardoor zij haar lijden makkelijk had kunnen dragen. Zij wist, dat Hij haar zuster verlost had van al haar zonden, en zij door Zijn gemeenschap een zaligheid had ontvangen, die zij op aarde nooit had kunnen droomen. Dat alles wist Aleida, maar het oefende in dit oogenblik toch geen kracht op haar uit. Zij hield nog steeds het mager handje harer zuster omkneeld; zij voelde het koud en stijf worden. Toen legde zij het zachtjes neer en wierp een langen blik op het gelaat, dat nu roerloos op het kussen lag. Het was het gelaat van een kind; nog had het de onschuldige kinderlijke trekken der eerste jeugd behouden. Het blond golvend haar krulde in ordelooze lokken rondom het blanke voorhoofd en de kleine ooren. Aleida staarde als in een droom op haar neer, als wilde zij dit beeld onuitwischbaar in haar hart prenten. Haar oogen . . . maar nu verhief zich weer haar droefheid in volle kracht bij de gedachte, dat die donkere wimpers zich nooit meer zouden opheffen, en die lieve oogen haar nooit meer zouden aanzien, nooit . . . nooit meer.

Met geweld verdrong zij de troostvolle gedachten, die terstond na het ontslapen van haar lieveling door Gods Geest in haar waren opgeklimmen, en de oude opstand kwam weer in haar boven.

„Indien Hij mij waarlijk liefhad, dan zou Hij mij dit ééne hebben laten behouden!” riep zij uit. „Nooit meer die lieve welbekende stem te zullen hooren! Nooit meer iets voor

haar te kunnen doen! Het lange moeilijk leven weer in te gaan, dat eentonig doelloos leven, zonder liefde, zonder zorg!" Zij zag ze reeds in onbestemde beelden vóór zich, die lange, eenzame dagen van de toekomst. Hoe zou zij ze doorworstelen? Geen lichtstraal blonk door de duisternis. God had haar *alles, alles* ontnomen. Zij kon zich niet voorstellen, dat zij ooit weer zou lachen en vroolijk zijn. De laatste ademtocht harer zuster had alles meegenomen, wat voor haar het leven uitmaakte. Nu was zij voor altijd alleen, verlaten van God en menschen. Den onduldbaren last, dien dit gevoel in haar hart opwekte, vermocht zij niet langer te dragen. In haar smart snelde zij de kamer harer bureu binnen. Neen, zij behoefde niet te spreken. Duidelijker dan woorden hadden kunnen doen, spraken haar zwiigende gestalte en verwrongen trekken van wat geschied was.

Veel had Aleida aan de goede bureu te danken gehad in de dagen, die achter haar lagen. Niets was hun te veel geweest. Zij hadden haar geholpen met raad en daad. De moederlijke zorgen der oude vrouw en de vriendelijke hulpvaardigheid van Johanna hadden haar door menig moeilijk oogenblik heengeholpen; en ook nú waren zij aanstonds bereid, met liefderijke teederheid de laatste hulp aan de jeugdige ontslapene te verleen.

Aleida liet alles toe. Zij sprak geen woord; stortte geen traan; als een marmeren beeld zat zij zwiigend met strakken blik neder, tot moeder en dochter haar liefdewerk hadden verricht en haar kwamen uitnoodigen om eens te komen zien, hoe lief en kalm haar zusje in haar wit kleed nederlag. Gewillig liet zij zich daartoe overhalen.

De gordijnen waren nu neergelaten en hielden het schitterend zonlicht tegen, dat de doode daareven nog als in een lichtglans hulde. Geen lichtstralen vielen nu meer op de kleine roerlooze gedaante, die met gevouwen handen

neerlag. Een schok voer Aleida door de leden en zachtjes kreet zij: „Hij had haar kunnen behouden; ach, waarom, deed Hij het niet?” Weer klonken troostredenen haar in de ooren, maar zij luisterde er niet naar; onverstaanbare klanken waren al de woorden dier beide vrouwen voor haar. Als in een waas was alles om haar heen; alleen zag zij duidelijk het goudblond hoofdje, het [marmere] gezichtje met dien onverstoorbaren glimlach van zaligen vrede, en de gevouwen handjes van haar gestorven lieveling.

Toen verdween ook dat. Alles draaide met haar rond. Zij strekte, om in deze dwarreling staande te blijven, beide handen uit. Juist bijtijds greep Johanna haar, anders zou zij neergestort zijn.

„Ik geloof, dat we haar in bed moesten leggen,” zei Juffrouw Muller vol deernis. „We moeten haar wat doen rusten en tot zichzelf laten komen; dat zal het beste zijn.”

„Dat geloof ik ook, Moeder!” antwoordde Johanna. En daarop brachten zij Aleida naar boven, ontkleedden haar en legden haar op haar eigen bed.

Slaap zacht, arm, geschokt kind! Al is het donker om u heen, toch zal de dageraad eenmaal ook voor u aanbreken; maar niet eer, voor gij geleerd hebt u volkomen aan Gods wil te onderwerpen en evenals Zijn Zoon, uw Meester, te spreken: „Mijn Vader! niet *mijn* wil, maar *Uw* wil geschiede!”

.....

Het sterfgeval van zijn jongste nichtje deed den heer Van Evelingen hoogst onaangenaam aan. Vooreerst had hij een afkeer van den dood. Hoewel hij zich niet druk maakte met de vraag, wat daarna plaats zou hebben, zoo had hij toch een onbestemde vrees, dat na den dood wel eens sprake kon zijn van afrekening. Hij noemde dat gevoel een zwakheid, die hij moest trachten te boven te komen.

Hij slaagde daarin het best, door zijn gedachten in andere richting te leiden, maar in de tegenwoordigheid des doods viel hem dit niet zoo gemakkelijk. Hoe sterk en krachtig hij zich mocht voelen, zoo predikte hem toch elk sterfgeval, dat in zijn nabijheid plaats had: „Ook *u* is het gezet eenmaal te sterven.”

Het verwijt, dat hij de oorzaak zou zijn van Clara's vroegtijdigen dood, verwierp hij als al te dwaas. Het kind was met de kwaal, die ook haar moeder gehad had, ter wereld gekomen, en zoodra hij den ernst der ziekte had leeren kennen, had hij immers gedaan, wat de dokter had voorgeschreven.

Een andere oorzaak, waarom hij dit sterfgeval gaarne had willen voorkomen, was, dat hij daardoor weer in vele onaangename dingen gewikkeld zou worden, en onvermijdelijk met menschen in aanraking moest komen, die hij liefst, om verklaarbare redenen, op een afstand gehouden had.

De beleefdheid eischte, dat de meest bekende vrienden der beide meisjes in kennis gesteld werden met den dood van de jongste dochter van wijlen den heer Willem van Evelingen. Sommigen achtten zich, na het ontvangen van deze tijding, verplicht, persoonlijk den heer Van Evelingen en Aleida hun deelneming te komen toonen. Meer dan één Amsterdammer kwam alzoo aan de zwaar beproefde zuster en aan den menschlievenden oom zijn leedwezen betuigen; maar elke bezoeker was voor den heer Van Evelingen een kwelgeest vanwege de lastige vragen en klaaglijke uitroepen, die hij meestal hooren deed. Meewarig spraken eenige vrienden over de groote vermindering, waarin de meisjes hadden moeten leven; over het droevige van den dood der jongste en over het veranderd uiterlijk der oudste. Al die praatjes waren vervelend om aan te hooren, heel vervelend, vond de heer Van Evelingen. Het kostte

hem nu oneindig meer moeite dan vóór anderhalf jaar, toen hij rouwbezoek afwachtte na den dood zijns broeders, de rol te spelen van een belangeloozen weldoener.

En dan de begrafenis! Dat was het ergst van alles. Een begrafenis trekt altijd, meer of min, de aandacht. Iedereen weet en onthoudt daarvan de bijzonderheden: het aantal rijtuigen, den vriendenstoet, de vermoedelijke kosten en dergelijke dingen meer. In deze aangelegenheden moest hij dus vooral den schijn bewaren. Hij gevoelde, dat hij een goeden indruk moest maken op de Amsterdamsche vrienden; dat hij dien dag geen kosten mocht sparen, en zoo treffend mogelijk moest laten zien, hoe hij treurde als een vader, wien een kind ontnomen was, dat hij innig liefhad.

Wie zou hij al zoo uitnoodigen, om bij de begrafenis tegenwoordig te zijn? Den dokter, die Clara had bezocht; den notaris, die de verwarde en ontredde geldzaken zijns broeders na diens dood had beheerd, en die toen zoo vriendelijk over de meisjes had gesproken; voorts eenige goede vrienden van wijlen den heer Van Evelingen; en eindelijk, ook nog den heer Jacob Muller. Hij durfde dezen niet voorbijgaan. Hij wist, dat de meisjes veel te danken hadden aan de zorgen der benedenburen. Dit was hem nu wel een zeer onaangename gedachte, maar het geval lag er eenmaal toe; „en” — zoo redeneerde hij in stilte — „zoo’n man laat zich daar natuurlijk op voorstaan; dat is zoo burgerlui-manier. Vraag ik ook hem op de begrafenis, dan is zoo’n man daarmee verheerlijkt, en het maakt zeker een goeden indruk op die Amsterdamsche kennissen. Bovendien is de man dan voorgoed beloond. Het eerste, dat ik na al die drukte doe, is . . . verhuizen. Ik heb daarvoor een mooie aanleiding; ik kan zonder opspraak kleiner gaan wonen, daar er nu toch één persoon

minder is. Dat zal iedereen begrijpen, hoewel het anders geen mensch aangaat, wat ik doe.”

Zeer juist gezien, mijnheer Van Evelingen! Gij behoeft den menschen geen rekenschap te geven van uw daden; maar dat gij toch telkens weer naar de vermeende gedachten der menschen uw daden inricht, — zou de oorzaak daarvan niet hierin gelegen zijn, dat gij er u bewust van zijt, dat gij tóch eenmaal rekenschap zult moeten afleggen van al uw daden en van uw onrechtmatig verkregen schatten, die gij twee weezen ontroofd hebt? Dat zal geen rekenschap zijn voor kortzichtige menschen, die gij gemakkelijk kunt bedriegen, maar voor een heilig, alwetend God, die in het duister ziet, en hart en nieren proeft.

De dag der begrafenis was aangebroken. De heer Muller had reeds den vorigen dag alles daarvoor in gereedheid gebracht. Hij had een fonkelnieuwen hoed gekocht, met breeden rouwrand; keurige zwartzijden handschoenen, en een wit strikje. Geen mensch zou dien dag mogen zeggen, dat hij niet bij het gezelschap paste.

Halfelf begonnen de rouwkoetsen reeds te rijden. Vader Muller tuurde tusschen de franjes van zijn neergelaten gordijnen door, en zag met voldoening, hoe de buren zich reeds een goed plaatsje voor de ramen of op straat verzekerden, om toch getuige te zijn van het zeldzaam schouwspel, dat hun onaanzienlijke straat dien morgen zou vertoonen een rijkelui's begrafenis.

De koetsen rolden af en aan, telkens belangstellende vrienden van nabij en van ver naar het sterfhuis brengend.

Eindelijk waren allen, die verwacht werden, tegenwoordig, en de heer Muller bewoog zich in dit gezelschap zoo vrij en natuurlijk mogelijk. Het was zeer gelukkig voor hem, dat de droeve plechtigheid meebracht stil en bedaard te zijn.

Buiten werd het getrappel van paarden en het geratel van wielen gehoord; langzaam, heel langzaam kwamen zwarte koetsen aanrollen; maar sterker dan dit geluid klonk het gepraat, gejoel en gegons van een menigte ongevoelige toeschouwers op de straat. Aleida hoorde al deze geluiden, met een akelige folterende smart in haar hart.

Terwijl de kleine kist door de zwarte mannen, schier onhoorbaar en uiterst voorzichtig, naar beneden werd gedragen, verhief de leeraar, die uitgenoodigd was de plichtigheid te leiden, zijn stem en sprak over de gebogen hoofden een gebed uit. Daarna sloeg hij den Bijbel open en las eenige woorden voor uit de Openbaring van Johannes:

„En ik zag een nieuwen hemel en een nieuwe aarde: want de eerste hemel en de eerste aarde was voorbij gegaan, en de zee was niet meer.

En ik, Johannes, zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel, toebereid als een bruid, die voor haren man versierd is.

En ik hoorde een groote stem uit den hemel, zeggende: Ziet, de tabernakel Gods is bij de menschen, en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volk zijn, en God zelf zal bij hen en hun God zijn.

En God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen; en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste dingen zijn weggegaan.

En die op den troon zat, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. En Hij zeide tot mij: Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw.

En Hij sprak tot mij: Het is geschied. Ik ben de Alfa en de Omega, het begin en het einde. Ik zal den dorstigen geven uit de fontein van het water des levens voor niet.

Die overwint, zal alles beërven; en Ik zal hem een God zijn, en hij zal mij een zoon zijn."

Deze woorden, die reeds voor zoo menig gewond gemoed een zachte balsem zijn geweest, daar zij den eenigen voldoende troost aanbieden aan de nabestaanden van allen, die in Jezus Christus, hun Redder en Behouder, zijn ontslapen, misten ook in deze ure hun uitwerking niet. Alleen het arme meisje, dat als stom in het midden van haar vrienden nederzat, scheen van die troostwoorden niets te verstaan. Voorzeker hoorde zij wel de heerlijke woorden, die met luide, indrukwekkende stem werden uitgesproken, maar zij was er gansch en al ongevoelig voor. Alleen het woord „dood” had beteekenis voor haar, een verpletterende beteekenis. Als in een benauwd visioen hoorde zij de woorden des predikers, alsmeê de onaangename geluiden, die van de straat naar boven stegen; al die klanken vormden voor haar slechts één verward geheel. Zij zag den predikant het boek sluiten, en vervolgens alle gasten opstaan. Daarna voelde zij, dat haar hand gedrukt werd door allen, die aan het dierbaar overschot van haar lieveling de laatste eer wilden bewijzen, door het te vergezellen naar den akker der dooden. Zij drukten Aleida's koude hand, als wilden zij zwijgend betuigen, dat zij met haar medeleden. Zij zag ze langs zich heen gaan, en langs de trap verdwijnen. Weder hoorde zij het rollen van rijtuigen en het trappelen van paarden; daarna volgde een korte stilte. Het was, of het gezicht van den dood, die jeugd noch ouderdom spaart, toch zooveel indruk op de nieuwsgierige menigte maakte, dat zij even door stilzwijgen haar vrees en ontzag voor den Koning der Verschrikking aan den dag legde, maar die indruk was spoedig voorbij. Het gedruisch verhief zich opnieuw met grooter luidruchtigheid; schelle vrouwenstemmen klonken boven alles uit, en jongens schreeuwden

elkaar toe! Het schouwspel was afgelopen, en de stoet zette zich in beweging.

Hier en daar bleef een groepje mensen, die geen haast hadden, nog wat staan praten over de mooie begrafenis, welke de rijke „kom-af” van de jonge doode verried, en over andere onbeduidende onderwerpen, waarmee men gewoonlijk den indruk, dien een begrafenis op de harten maakt, bewust of onbewust tracht weg te redeneeren.

HOOFDSTUK XV.

Nieuwe toestanden.

De heer Van Evelingen volvoerde zijn plan. Reeds een week na de begrafenis hing boven de voordeur een bordje met het opschrift: „Een bovenwoning te huur.” Te gelijker tijd ging hij er op uit, om een andere woning te zoeken, die hem beter geschikt voorkwam. Keus was er genoeg. ¹⁾ Sedert de bouwwoede alom is losgebroken en onze groote steden uitbreidt, verrijzen de nieuwe straten als uit den grond. De oude heer vond het geen aangename bezigheid, om al die eentonige, lange straten, die alle op elkaar geleken, te doorkruisen, en tal van stoffige trappen te moeten op- en afgaan. Hij was verplicht, overal hetzelfde aan te hooren: van het doelmatige der woning, van het fatsoenlijke

¹⁾ In dien tijd bestond er geen woningnood.

der buurt, van het ruime uitzicht en van de billijkheid van den huurprijs. Met afkeer wendde hij zich af van allen, die op kruiperige dringende wijze hem trachtten over te halen, *hun* woning toch te huren, daar hij begreep, dat zij begeerig waren hem als huurder te hebben, omdat hij, naar zijn uiterlijk te oordeelen, in stand verheven was boven het volkje, dat deze buurt bewoonde. En juist die onderdanige vriendelijkheid hinderde hem, daar zij hem deed denken aan zijn tegenwoordige bureu, met wie hij niet meer onder hetzelfde dak wilde wonen, omdat zij zich met hem op één voet wilden stellen. Hij begeerde te wonen bij stugge, ongenaakbare menschen, met wie Aleida nooit als met vrienden zou verlangen om te gaan, zooals thans met de familie Muller; maar het was moeilijk ze te vinden. Overal ontmoette hij dezelfde nieuwsgierige blikken; overal dezelfde poeslieve vriendelijkheid; hetzij deze oprecht, of geveinsd was dat deed er niet toe — zij was hem hinderlijk.

Hij was reeds op het punt, den moed voor dien dag op te geven, toen hij aan het eind eener straat, waarvan de huizen nog niet eens alle geheel bewoonbaar waren, en waar de weg nog maar halverwegen bestraat was, een bovenverdieping ontdekte, die onverhuurd was. De ramen der benedenverdieping waren van gordijnen voorzien, wat hem een duidelijk teeken was, dat deze reeds bewoond werd. Het onderste deel van het huis was blijkbaar voor pakhuis ingericht. De heer Van Evelingen stak de morsige straat over, en richtte zijn schreden naar dat huis, met de stille verzuchting, dat hij nu toch eindelijk gevonden mocht hebben, wat hij zoolang zocht. Hij schelde aan. Een vrouw van ongeveer veertig jaren, stemmig, maar met zekeren smaak gekleed, opende hem de deur en vroeg hem, wat zijn verlangen was. Het gelaat van deze vrouw mocht bepaald

zeer knap genoemd worden; het vertoonde een gezonde kleur en regelmatige trekken, maar over het geheel lag een zekere stroefheid. Haar oogen, hoewel groot en fraai en door schoone wenkbrauwbogen overwelfd, hadden een ongevoelige en harde uitdrukking, terwijl haar kaarsrechte, stijve houding trots en eigendunk verried. Zij had juist over zich, wat den heer Van Evelingen bij den eersten oogopslag voor haar innam, en hem besluiten deed deze woning te huren. De dame toonde zich in het minst niet verrast of vereerd, toen haar bezoeker inlichtingen vroeg omtrent het bovenhuis. Bedaard en zonder veel woorden te gebruiken, leidde zij hem door de verschillende kamers rond en noemde hem ten slotte den huurprijs.

„Zijt u de eigenares van dit huis, mevrouw?” vroeg de heer Van Evelingen.

„Om u te dienen, mijnheer!” luidde het korte antwoord. Zij had een beschaafde uitspraak en goede manieren, zoodat het voor den heer Van Evelingen vaststond, dat zij iemand zijn moest van goeden huize.

Zij prees de woning volstrekt niet aan, maar bleef zwijgend in onverschillige houding op zijn beslissing wachten.

„Ik zal de woning huren,” sprak de heer Van Evelingen eindelijk, „we hebben nu half Maart; met April zullen we kunnen komen. Is dat goed?”

„Zeer goed,” antwoordde de dame.

„Het huis staat toch leeg,” vervolgde de heer Van Evelingen, „u zult me dus wel veroorloven, dat ik mijn nichtje zend, om vooruit het een en ander in orde te brengen.”

„Ziezoo,” mompelde de heer Van Evelingen, zeer voldaan over zijn welslagen, „dat is gelukkig in orde. Met dat mensch zal Aleida geen vriendin worden, dat staat vast. Zulke jonge meisjes zouden, als op haar niet gelet werd, zich met iedereen afgeven.”

Inderdaad bestond er niet veel kans, dat Aleida vriendschapsbanden sluiten zou met de weduwe Van Banen. De heer Van Evelingen kon in dit opzicht volkomen gerust zijn. Trouwens, zijn nichtje zelf gevoelde geen lust, met wie dan ook, meer te spreken dan hoognoodig was. Neen, Aleida was hetzelfde meisje van vroeger niet meer. Onverschillig en lusteloos verrichtte zij haar arbeid. Een doffe ongevoeligheid had zich van haar meester gemaakt, sinds haar lieve Clara van haar was heengegaan, en niets vermocht haar uit dien droomerigen toestand op te wekken. Er was geen enkel mensch, die haar troosten kon. Zij voelde, dat alleen gestadige arbeid het vlijmende der smart van haar zou kunnen wegnemen; maar al wat zij deed, had in haar oogen toch geen doel; voor haar bestond geen toekomst meer.

Wanneer haar gedachten terugdwaalden naar wat geweest was, maar nimmer zou terugkeeren, overmeesterde haar zóózeer het bange gevoel van verlaten te zijn van God en van de menschen; voelde zij zulk een namelooze pijn diep in haar hart, dat zij vreesde, dat er iets verschrikkelijks met haar gebeuren zou, als zij nog langer aan die gedachten toegaf. Dan drukte zij haar handen tegen haar kloppend hoofd en vocht tegen die gedachten, die zij niet verdragen kon, omdat ze haar zoo vreeselijk deden voelen, dat al haar geluk slechts een herinnering was „... en niets... niets meer.

„Wat een wonderlijk bleek schepseltje is toch dat nichtje,” dacht de weduwe Van Banen, toen Aleida in haar half versleten rouwgewaad, dat haar nu zoo slap om de leden hing, voor het eerst in het nieuwe huis kwam, om daar op ooms bevel het een en ander in orde te brengen. De weduwe Van Banen bood haar diensten niet aan; ook deed

zij geen nieuwsgierige vragen, maar toch verdiepte zij zich in stilte in allerlei gissingen omtrent haar nieuwe huurders. Zoo onverschillig, als waarvoor de heer Van Evelingen haar aanzag, was zij geenszins; maar zij had die eigenaardige gave, om zeer spoedig de menschen, met wie zij in aanraking kwam, van elkaar te onderscheiden, en te weten, hoe zij ze moest behandelen. Deze gave had zij altijd gehad. Met een kouden glimlach van zelfvoldoening op de lippen herinnerde zij zich, dat zij reeds als kind deze kunst had verstaan, en dat haar moeder meermalen had gezegd: „Josephine is een wonderlijk kind; ze heeft niets liefs over zich, en toch weet ze iedereen om haar vingers te winden en in te pakken.” Dit werd ook nog later van haar getuigd, toen zij als jongedochter, zonder zelfs naar liefde te verlangen of liefde in het hart te hebben, zich toch door iedereen het hof wist te laten maken.

Op dertigjarigen leeftijd huwde zij, maar werd reeds twee jaren daarna weduwe; een weduwe met een aardig fortuintje, juist groot genoeg, om er gemakkelijk van te kunnen leven. Zij woonde sedert enkele maanden heel alleen in deze nieuwe straat. Na den dood van haar man had zij van haar klein vermogen een stuk grond gekocht en een paar huizen daarop laten zetten; en nu schepte zij er het grootste behagen in, als een koningin van een klein rijk op haar eigen grondgebied te wonen en daarover te heerschen. Zoodra de heer Van Evelingen zich op haar weg vertoond had, kregen haar wenschen weer een andere richting. Wat een knap, deftig heer! Zou het een onmogelijke zaak zijn, zijn genegenheid te winnen? Waarom zou *hij* niet haar tweede man kunnen worden? Ja, waarom niet? Zooveel was zij van hem te weten gekomen, dat zij van haar kant het er best op durfde wagen. Slechts uiterst zeldzaam ontmoette zij op haar weg een man uit den aan-

zienlijken stand, met goed en degelijk karakter, die zulk een goeden indruk op haar maakte. Zijn goedheid bleek haar ten duidelijkste uit het feit, dat hij twee onvermogende weezen geheel belangeloos als zijn kinderen had aangenomen. Over het eene kind, waarvan hij niet veel last gehad had, kon zij niet oordeelen, daar zij het nooit gezien had; maar dat andere....

Neen, de weduwe Van Banen kon niet zeggen, dat het meisje, dat zij boven haar hoorde werken en stommelen, haar bijzonder aantrok; evenwel, als zij met den ouden heer trouwde, dan trouwde zij immers niet zijn nichtje. De lust kwam in haar boven, om, als vroeger, nog éénmaal een nieuw prettig huishouden op te zetten, echter zonder een derde „kijk-in-den-pot” er bij. Maar dat meisje was toch geenszins zulk een bezwaar; zij zou haar brood best waard zijn, zij was oud genoeg om ergens een betrekking te zoeken. Het was een dwaze weldadigheid van zoo'n ouden heer, zulk een nichtje bij zich te houden; geheel overbodig zou dit zijn, wanneer hij een eigen vrouw had, om voor de huishouding zorg te dragen. Doch dat zijn dingen van later orde — peinsde de weduwe Van Banen; het voornaamste was eerst zòover te komen....

Niet het minst vermoedend welke netten hem gespannen werden, betrok de heer Van Evelingen zijn nieuwe woning. De weduwe Van Banen trad hem nooit in den weg en was in haar omgang eer teruggetrokken dan toeschietelijk. Toch had er zoo nu en dan een kort gesprek plaats tusschen haar en haar nieuwen huurder. Er was gedurig iets te verzoeken of te bespreken over het huis, dat hij bewoonde. Zij zorgde er voor, dat zij bij die gelegenheden altijd eenvoudig, maar smaakvol gekleed was, en dat in haar kamer een gedistingeerde gezelligheid heerschte, waardoor hij zich behaaglijk moest thuis voelen en het gesprek

wel eens langer duurde dan noodig was. Langzamerhand kwam de heer Van Evelingen, zonder het zelf te weten, onder haar machtigen invloed. Wanneer hij haar woning moest voorbijgaan, becroop hem dikwijls de lust, het een of ander te verzinnen, waardoor hij gerechtigd was, om aan te kloppen en eenige oogenblikken in haar gezelschap te vertoeven.

Toen de heer Van Evelingen drie maanden in zijn nieuwe woning geweest was, had de verloving reeds plaats. Zoo werden deze twee verbonden, en deze verbintenis zou ook voor Aleida groote gevolgen hebben, die niemand had kunnen vermoeden. Maar als de nood het hoogst is, is de redding het meest nabij. De aanstaande lotsverwisseling zou haar, door de diepte heen, terugbrengen tot Hem, dien zij verlaten had, zoodat zij de waarheid zou leeren erkennen van de schoone dichtregels:

„Uit een nacht, hoe zwart, hoe dicht,
„Voert Hij mij in 't eeuwig licht.”

HOOFDSTUK XVI

Twee bruiloften.

Tamelijk onverschillig hoorde Aleida het groote nieuws van de verloving van haar oom aan. Zij meende, dat zijn aanstaand huwelijk niet veel verandering in haar levens-toestand zou brengen. Zij had die laatste vreeselijke smart kunnen doorstaan; zij leefde en ademde nog zonder die dierbare zuster naast zich, buiten welke zij gemeend had niet te zullen kunnen leven; zelfs voelde zij zich niet eens ziek of zwak; en daarom, wijl zij dit alles te boven was gekomen, meende zij, dat er niets meer zou kunnen gebeuren, dat haar nóg ongelukkiger kon maken, dan zij nu reeds was.

Haar gevoel zeide haar, dat het gezelschap van haar

nieuwe tante haar het gemis van haar zuster in het minst niet zou kunnen vergoeden, en dat zij in haar zelfs het tegenovergestelde van een deelnemende vriendin zou vinden, voor wie zij haar hart zou mogen uitstorten. Wanneer zij de verloofde van haar oom in de koude oogen zag, voelde zij zich steeds gedrongen, de hare terstond af te wenden. Hoewel deze vrouw haar altijd haar hulp aanbood en steeds beleefd voor haar was, zoo kwam het toch nooit in Aleida op, tegenover haar den naam van haar zalig gestorven zuster uit te spreken. Het was haar hetzelfde, of haar oom trouwde of niet; zij zou in elk geval geheel op zichzelf blijven leven. Van de groote verandering, welke het huwelijk van haar oom voor haar zou aanbrengen, had zij niet het geringst vermoeden, en zij dacht er ook niet veel over na.

„Wacht maar,” dacht de aanstaande tante meer dan eens, „zolang ik niet getrouwd ben, zal ik mij wel inhouden; maar geen veertien dagen daarna zul je het huis uit, zoo waar ik dan Josephine van Evelingen zal heeten. Ik duld je dan niet langer in ons gezelschap. Ik zal wel een middelkje verzinnen, om je netjes de deur uit te krijgen.”

Het huwelijk zou reeds in September worden voltrokken; maar vóór dien tijd zou nog een ander paar in het huwelijksbootje stappen, namelijk Johanna en haar verloofde. Johanna Muller was reeds enkele jaren verloofd, en nu was eindelijk de tijd aangebroken, waarop de lang gekoesterde verwachtingen der jongelieden konden verwezenlijkt worden.

Van tijd tot tijd ging Aleida de familie Muller nog wel eens opzoeken, en bij een van die gelegenheden verzocht Johanna haar, op haar trouwdag tegenwoordig te willen zijn. Met een zucht antwoordde Aleida, dat zij daarin geen lust voelde; maar terstond had zij groote spijt van haar weigering, toen zij merkte, welk een teleurstelling dit voor haar vroegere burens was. Zij bedacht, hoeveel zij en haar

zusje aan deze goede menschen te danken hadden gehad; en daarom vroeg zij aanstonds, nadat zij het verzoek had afgeslagen: „Zou je dat nu waarlijk zoo graag willen?”

„O, zoo gaarne,” antwoordde Johanna, en het was duidelijk aan den toon harer stem te hooren, dat zij dit van harte meende.

„Nu, dan zal ik komen,” beloofde Aleida.

Het was een warme dag in het laatst van Augustus, waarop Aleida zich gereed maakte, naar de bruiloft van Johanna te gaan.

„Moet ik naar een bruiloft gaan?” vroeg zij met een pijnlijken glimlach zichzelf af, terwijl zij zich met iets van de zorg van vroeger dagen stond te kleeden. Haar beste zwarte japon begon er nu wat versleten en ouderwetsch uit te zien, maar daarover bekommerde zij zich weinig. Zij borstelde haar netjes af en versierde haar met een frisch plooiseltje. Met zorg maakte zij het fraaie lange haar op, waarna zij geheel gereed was. Toen zij een laatsten blik wierp in den spiegel, weerkaatste het heldere glas een lief gezichtje vol uitdrukking, dat ongetwijfeld iedereen voor zich moest innemen. Aleida beschouwde evenwel haar beeld zonder de minste ingenomenheid. Haar verdriet bleef als een worm aan haar hart knagen, ofschoon niet meer met die duldelooze pijn van de eerste dagen. Op dit oogenblik voelde zij haar smartelijk gemis echter weer heviger dan te voren. Zij zou nu weder uitgaan; maar er was niemand, van wien zij een hartelijk afscheid kon nemen, en die met verlangen naar haar terugkomst zou uitzien; niemand!

Zij keerde zich van den spiegel af en zag met verlangenden blik in de kamer rond, als zocht zij naar de dierbare gedaante, die zij zoo dikwijls in den gemakkelijken leunstoel had zien zitten; en werktuiglijk herhaalde zij

enkele malen de woorden: „Ik kom gauw terug, liefje! zoo gauw ik maar kan.” Haar oogen werden door tranen beneveld; haar lippen beefden, en een droeve snik ontsnapte haar borst. „Ik naar een *bruiloft*? ik hoor daar niet,” kreunde zij, terwijl zij tevergeefs streed tegen haar nameloos wee. Eindelijk werd zij zichzelf weer meester; zij vreesde, dat, als zij toegaf aan haar smart, zij in 't geheel niet in staat zou zijn, naar de woning der vreugde te gaan.

Met snellen ruk opende zij de deur en haastte zich weg.

Het spreekt vanzelf, dat de vader des huizes, bij zoo gewichtige gebeurtenis als de bruiloft zijner dochter, al zijn aanzien wilde tentoonspreiden voor de verbaasde bureu en vrienden; en dat al de tegenwerpingen van de bruid, die den grootst mogelijken eenvoud had begeerd, tevergeefs waren geweest. Tegen Johanna's wil waren er huwelijkskaarten gedrukt, waarop dag en uur van de receptie en van de kerkelijke huwelijksvoltrekking stonden vermeld. En receptie *was* er, een echte receptie, zooals dat behoorde. Bloemengeur vervulde de kamer; huwelijksgeschenken stonden luisterrijk tentoongesteld; witte handschoenen droegen de leden der familie, alles naar het voorschrift van den ouden heer. Zelfs een portier, evenals zijn superieuren twee witte handschoenen rijk, was bij de receptie aangesteld, om de deur voor de bezoekers te openen en hun den weg naar boven te wijzen, hoewel zonder deze aanwijzing geen enkele bezoeker op een dwaalspoor zou zijn gekomen. Dit portiertje, niet ouder dan veertien jaar, scheen het zich tot plicht te rekenen, gedurende de plechtigheid met groote snelheid de eene sigaar na de andere op te rooken, waardoor hij het portaal en de trap en ook zichzelf in een dichten tabakswalm hulde. Dit was hem echter te vergeven, daar het de eerste gelegenheid

was, waarbij hij als portier dienst deed. Dit portiertje, gestoken in een zwart pak, dat hem allerpotsierlijkst stond en hem het aanzien gaf van iemand, die zich voor de grap verkleed had, opende met zijn vuil geworden witte handschoenen ook voor Aleida de deur. Tabakswalm woei haar in de oogen, zoodra zij op den drempel stond. Het portiertje dampte met een ernst en een volharding, of hij vast overtuigd was, dat door rookwolken de luister van het feest verhoogd werd. Met stijve buiging en brutalen kwajongensblik begroette hij ook deze nieuwe gast, die zich haastte uit die benauwde atmosfeer weg te komen.

Er waren nog niet vele gasten. In de feestelijk versierde kamers heerschte die eigenaardige stilte, die men meestal opmerkt bij het begin van zoo gewichtigen dag. Moeder Muller had een fonkelnieuwe zwarte japon aan. De goede vrouw zag er nog aantrekkelijker uit dan ooit te voren, met haar goedig rond gelaat, dat nu een weinig ernstiger stond dan gewoonlijk.

Het is voor de moeder eener bruid nooit een onverdeeld geluk, wanneer haar dochter, die haar tot steun en hulp en blijdschap was, van haar heengaat, al trouwt zij dan ook met den man harer keuze. Tevergeefs herhaalt zij, om zichzelf te troosten, in stilte de woorden: „Ik word vandaag een kind rijker.” Het is, of op zulk een dag het gansche leven der beminde bruid zich vóór haar geest vertoont: die eerste kinderlijke leeftijd, die blijde meisjesjaren, — zij ziet ze langzaam voorbijtrekken. Hoe kort nog geleden, dat zij haar kind glimlachend aanstaarde, wanneer het, naar moeders voorbeeld, huishoudstertje speelde en het dan op haar manier o zoo druk had! Hoe had zij dan in stilte gedacht: „Lief kind! gelukkig is die tijd nog ver af, waarop uw kinderlijke spelen werkelijkheid zullen worden.” Och, die jaren waren ook voor juffrouw Muller omgevlogen.

Het kleine dochtertje van vroeger stond nu op het punt van vrouw te worden, en haar eigen huishouden te beginnen. Hoe duidelijk prediken zelfs die hoogtijden in het menschelijk leven de onvolmaaktheid van alle aardsche vreugd. Zelfs tusschen de bloemen eener bruid bevinden zich doornen; zelfs onder het feestgezang mengt zich een toon van weemoed en smart.

De heer Muller voelde van deze dingen niet zooveel als zijn vrouw. Het was zijn grootste zorg, dat alles in de bruidsdagen vol staatsie zou afloopen. Zijn voorhoofd rimpelde zich alleen, wanneer er iets gebeurde, dat naar zijn meening niet in den haak was. Hij redeneerde druk met iedereen; gaf hoog op van de vooruitzichten der jongelieden, en was kwistig en gul in het laten rond dienen van ververschingen.

Het eenige, dat hem hinderde, bestond hierin, dat de bruid niet in het wit gekleed was. Hij had te veel en te heftige tegenwerpingen ondervonden van zijn vrouw en van het jonge paar, om ook de vervulling van dezen wensch met kracht te blijven eischen. Ten slotte had hij zich laten troosten door Johanna's verzekering, dat zij na de bruiloft niets meer aan een witte japon zou hebben, terwijl een zwarte haar nog jaren lang van dienst kon zijn.

Nadat Aleida haar gelukwensen uitgesproken en met ieder van 't gezelschap een woordje gewisseld had, zette zij zich in een hoekje van het vertrek neer en sloeg van daaruit alles zwijsend gade. Zij had geen lust, een levendig aandeel aan het feest te nemen; ook meende zij, dat haar tegenwoordigheid alleen reeds voldoende was, en zij niemands bijzondere aandacht tot zich zou trekken. Doch de oogen der bruid zochten haar onophoudelijk. Als Aleida dat merkte, poogde zij vriendelijk tegen haar te glimlachen; maar haar lachje was toch droevig en pijnlijk, zoodat het Johanna

denken deed aan een matten zonnestraal, die op een regenachtigen dag even door de wolken dringt, om terstond weer te verdwijnen.

Nadat de feeststoet tehuis was gekomen, na de plechtigheid van het trouwen op het stadhuis en in de kerk, ving de eigenlijke bruiloft aan. Telkens en telkens weder wijdde de bruid ook nu weder, zoo dikwijls zij slechts kon, haar aandacht aan Aleida. Zij was zelfs verscheiden keeren naar haar toegekomen om haar wat op te wekken uit haar verstrooidheid, hetgeen haar evenwel in die mate, als zij dat gewenscht had, niet lukte. Nu kwam zij op een oogenblik, waarop aan tafel eene kleine verwarring was ontstaan, zooals aan een feestdich na een toast wel meer het geval is, even naar haar toe en vroeg fluisterend: „Zou je niet straks, als je dit mogelijk is, wat voor ons willen zingen? Toe, Aleida. Dat hooren wij allen zoo graag.”

Op Aleida's gelaat vertoonde zich op deze vraag een trek van afkeer en smart, zoodat Johanna spijt voelde, dat zij daarover gesproken had.

„Zingen? De tijd van zingen is voor mij voorbij,” antwoordde Aleida somber. „God heeft mij te veel bitterheid aangedaan.”

Maar zulke woorden kon de bruid, wier hart vol was van lof en dank jegens haar God, niet zonder aandoening aanhooren. Er welden tranen op in haar oogen, en met ernst en nadruk ging zij voort: „Zóó mag je niet spreken; je doet zonde, door zoo toe te geven aan je smart.”

Zonde? Deed zij werkelijk zonde? Daaraan had Aleida nog nooit gedacht, en zij wierp die gedachte dan ook verre van zich. Er klonk zelfs iets verwijtends in haar stem, toen zij antwoordde: „Jij kunt gemakkelijk zoo spreken, Johanna! Jij ziet al je wenschen heden vervuld; je hebt nooit

iemand, die je dierbaar was, behoeven te verliezen; maar *ik* . . . ik zal niet eer aan Gods liefde kunnen gelooven, voordat Hij mij weder nieuw geluk schenkt; en dit zal nooit meer gebeuren. Dat kan nooit."

Het hopelooze dezer woorden en de droeve uitdrukking van Aleida's bleek gelaat wekten vernieuwd medelijden op in het hart der gelukkige bruid. Zij trachtte zich een oogenblik in haar plaats te stellen, en het in te denken, wat het voor haarzelf zijn zou, indien haar leven even eenzaam ware als dat van Aleida. Zij vreesde, dat zij te hard was geweest.

"Lieve, arme Aleida!" fluisterde zij zacht, „vergeef me, als mijn woorden je pijn hebben gedaan. Maar wanneer God ook mij alles ontnam, wat mij, evenzeer als jou, kan gebeuren, dan hoop ik mij toch aan Hem te blijven vasthouden en alles met Hem te dragen; en dan zal Hij er mij ook gewis door helpen: dit weet en vertrouw ik. Wanneer ik evenwel in zulke droeve omstandigheden deed, als *jij nu* doet, dan zou ik mij, niet minder dan jij, bezondigen."

Deze woorden sprak Johanna met vaste stem, terwijl zij Aleida met haar zachte oogen liefdevol aanzag. Het kort gesprek werd echter spoedig afgebroken, daar de bruidegom, zijn bruid missende, haar weer voor zich kwam opeischen. Een oogenblikje later zag Aleida haar vriendin weer vroolijk praten en schertsen, stralend van liefde en geluk; en in zichzelf mompelde zij: „Ja, *jij* kunt gemakkelijk zoo spreken."

Eindelijk was het uur gekomen, waarop het gezelschap uit elkaar zou gaan; maar voordat men afscheid nam, vroeg de bruidegom het woord. Terwijl hij steeds de hand vasthield der jonge vrouw, die nu de zijne was geworden, begon hij in krachtige taal zijn schoonouders en verdere bloedverwanten en vrienden te bedanken voor al de bewijzen van liefde en hartelijkheid, welke zij Johanna en

hem ten allen tijde, maar inzonderheid in de laatste weken, hadden betoond.

„Maar mijn grootste dank komt God toe,” vervolgde hij. „Ik moet en wil het zeggen, tot eer van mijn hemelschen Vader, hoe trouw en wijs Hij mij, van mijn jeugd af tot nu toe, geleid heeft; al Zijne wegen waren wegen van goedertierenheid, zelfs de moeielijkste en donkerste. Er was een tijd . . .” Hier hield de spreker even op en onderdrukte met geweld de aandoeningen zijns harten. „Er was een tijd, dat ik alleen, geheel alleen op de wereld stond. Ik was verlaten van God en de menschen, zoo meende ik; maar neen . . . niet van God. Hij zag op mij, verlaten wees, neder. Deze dag levert mij het duidelijkst bewijs, hoe God de meest eenzame ziel met goederen en vreugde kan vervullen. Maar wat ik nu ondervind, lieve vrienden! is slechts een afspiegeling van een anderen, nog veel grooteren zegen. Een hemelsch bruiloftsmaal heeft Christus ons bereid. Aan die hemelsche bruiloft zal geen einde komen, en niets zal ooit de vreugde daarvan verstoren. Hij zelf zal met ons aanzitten, en Hij zal onze gastheer zijn. Mijn vrienden, laat ons bij vernieuwing, of voor het eerst, ons aan dien Heiland toevertrouwen, die onze zonden heeft gedragen en ons zulk een heerlijke toekomst heeft geopend.”

Aleida hoorde deze woorden en zij zuchtte. Wat ter wereld zou in staat kunnen zijn haar vergoeding te schenken voor haar gemis?

Nooit zou zij zoo kunnen spreken als deze jonge man. God had hem gezegend, maar voor haar was geen enkel geluk weggelegd.

Het huwelijk van den heer Van Evelingen werd in alle stilte en zonder eenige feestelijkheid voltrokken. Hij wenschte

niet met bezoeken en gelukwensen te worden lastig gevallen; daarom had hij zoo weinig mogelijk ruchtbaarheid aan de zaak gegeven.

Zoo gingen de bruidsdagen stil voorbij, evenals alle andere dagen.

Terstond nadat het huwelijk voor den burgerlijken ambtenaar voltrokken was, reed het echtpaar naar het station, om zich voor eenige dagen naar het buitenland te begeven.

HOOFDSTUK XVII.

„Al uwe baren en golven gaan over mij heen!”

Mevrouw Van Evelingen had voorzichtigheidshalve vóór haar huwelijk zorgvuldig vermeden, ooit met haar toekomstigen echtgenoot over Aleida te spreken. Zij wist niet nauwkeurig genoeg, in welke meer of minder nauwe betrekking hij tot zijn nichtje stond. Zij beschouwde het als een zonderlinge gril van den ouden man, om zulk een stil, bleek meisje, waaraan „hoegenaamd geen aardigheid was,” in zijn woning te dulden, tenzij hij daarvoor een geldige reden had. Voor het werk behoefde hij Aleida niet te houden, want een werkster kon hetzelfde werk doen, en zeker veel beter en handiger. Voor de gezelligheid was zij evenmin noodig, want hij was bijna nooit thuis, maar zocht al zijn afleiding buiten. Indien het verblijf van Aleida te zijnen huize, zooals zij uit sommige woorden van haar verloofde meende te moeten opmaken, het gevolg was van de inspraak van zijn goed hart, dan was het toch een vreemde en misplaatste weldadigheid, die hij beoefende. Zoo'n meisje zou er veel

beter en gelukkiger aan toe zijn, wanneer zij in betrekking was bij een familie als hulp in de huishouding; dan zou in zulk een levendigen kring haar eenzelligheid wel langzamerhand verdwijnen. Zij had nog nooit een meisje ontmoet, dat haar zóó weinig aantrok. Die groote oogen zagen er zoo droomerig uit; het was, of zij nooit iets opmerkten van wat in hun omgeving geschiedde en of alles haar onverschillig liet. Nooit had zij Aleida hooren lachen of zingen, zooals andere jonge meisjes gewoonlijk doen. Zij had bepaald afkeer van zulke saaie, vroeg oude schepseltjes. Maar al ware Aleida ook vroolijk en aardig geweest, en al had zij al die deugden bezeten, welke jonge meisjes in haar oogen behoorden te bezitten, dan nóg zou zij niet verdragen hebben, haar voortdurend bij zich in huis te houden. Zij bleef bij haar gevoelen en werd daarin bij den dag versterkt. In een nieuwe huishouding moest geen derde persoon zijn. Aleida moest op de een of andere manier vertrekken. Zij wilde gaarne den heer Van Evelingen trouwen, maar in geen geval zijn nichtje. De weduwe Van Banen bezat, behalve de kunst van gemakkelijk te behagen, ook een groote mate van slimheid, en deze laatste hield haar er van terug, ooit over dit onderwerp te spreken, vóór de onverbreekelijke band des huwelijks was gesloten. Zij wist, dat „oude heeren”, hoe goed en makkelijk zij dikwijls in sommige netten te vangen zijn, toch somtijds in enkele dingen wel eens stijf op hun stuk kunnen blijven staan.

Spoedig na haar thuiskomst van de huwelijksreis begon zij haar echtgenoot zeer voorzichtig te polsen, om te weten te komen, hoe ver zij op dit punt zou kunnen gaan; maar steeds maakte hij er zich met een kort praatje af.

De heer Van Evelingen ging nu alleen 's morgens zijn zaken waarnemen, en 's middags naar de effectenbeurs; het verder gedeelte van den dag wijdde hij aan het gezellig

huiselijk leven. Aleida bleef natuurlijk den ganschen dag bij haar tante thuis. Van weerszijden werden geen pogingen tot toenadering in het werk gesteld. De oudere dame trachtte zooveel mogelijk van de jongere profijt te trekken door zich door haar te laten bedienen en haar al die werkjes op te dragen, waarin zij zelf geen lust had.

Beviel mevrouw Van Evelingen het samenwonen met haar nichtje niet, — de laatste schepte evenmin daarin behagen. Zij was nu eenmaal aan een groote mate van vrijheid gewoon, die terstond na de komst van de nieuwe tante tot het verleden behoorde. Wanneer 's avonds oom was thuisgekomen en bij zijn vrouw aan de tafel zat, dan voelde zij zich, hoeveel gezelliger de kamer er ook mocht uitzien, eenzamer en droever dan voorheen. Daarbij bezat zij het teeder gevoel, hetwelk aan alle fijnbewerktuigde naturen eigen is, dat ons zelfs zonder woorden zegt, of ons gezelschap anderen aangenaam is, ja dan neen. Meestal verzocht en verkreeg zij vergunning, vroeg naar boven te gaan; dan bleef zij op haar zolderkamertje lang naar buiten zitten turen in den donkeren nacht, of wanneer de najaarsavonden helder en schoon waren, zag zij geruimen tijd naar omhoog, waar duizenden sterren flikkerden met geheimzinnigen glans. Helaas, die ontelbare heerlijk schitterende lichten, waarop God reeds eeuwen geleden Abraham wees, en die sinds dien tijd voor zoovele godvruchtigen in den donkersten nacht huns levens krachtige getuigen zijn geweest van Zijn eeuwige trouw, — helaas, zij vermochten niet tot Aleida's hart zulk een taal te spreken, dat zij daardoor het oog richtte op Hem, die ze alle bij name roept, en zie, er wordt niet één gemist. O, als haar oor geopend ware geweest voor de taal, welke die sterren spraken, dan zou zij niet als Israël geklaagd hebben: „Mijn weg is voor den Heer verborgen, en mijn recht gaat voor mijn God voorbij.”

Zwijgend dwaalden Aleida's oogen dan van de eene ster naar de andere. Met een zucht sloot zij gewoonlijk eindelijk het venster, om in den slaap haar leed te vergeten.

Het was op zulk een avond, dat mevrouw Van Evelingen, na Aleida's vertrek, haar man een kop koffie inschonk. Hij was verdiept in het lezen van een nieuwsblad, toen de vraag zijner vrouw, op vriendelijken toon uitgesproken, hem even deed opzien.

„Zeg, lieve man!” begon zij, „we zijn nu al enkele weken getrouwd, maar nog nooit heb je mij de zaak toegelicht, waarom je toch Aleida altijd bij je in huis houdt. Toe, vertel mij dat toch eens.”

Een diepe rimpel vertoonde zich op het voorhoofd van den heer Van Evelingen, en zijn stem klonk stroef en onvriendelijk, toen hij antwoordde:

„Ik heb je al meer dan eens laten merken, dat ik daarvoor goede redenen heb.”

Maar mevrouw Van Evelingen was niet van plan, zich met een enkel woord te laten afschepen, en zich met zulk een antwoord te vergenoegen.

„Toe, leg nu eens even die courant neer, beste man!” vervolgde zij met vleiende stem, „en word niet boos op mij, als ik je iets vraag, waarop ik als je vrouw recht heb een antwoord te ontvangen; we moeten elkander toch goed begrijpen en in alles samen één zijn, nietwaar? En daarbij moet je toch ook bedenken, dat het niet prettig voor mij is, den heelen dag met zoo'n meisje te moeten omgaan, dat mij zoo onvriendelijk behandelt; ik verzeker je, heel onvriendelijk, wat ik toch niet aan haar verdien.” Bij die laatste woorden kreeg zij iets gemaakt droevigs in haar stem, want zij merkte, dat haar klachten haar echtgenoot een weinig begonnen te treffen.

De heer Van Evelingen gaf geen antwoord. Door zijn

stilzwijgen aangemoedigd, ging zij op denzelfden pruilenden toon voort: „Dat meisje is gewend, altijd haar eigen zin te volgen. Dat komt in alles uit. Het is dus lang niet aangenaam, met zoo iemand den ganschen dag te verkeerem. Als het je eigen kind uit een vroeger huwelijk was, zou ik er geduld mee moeten hebben; maar nu”

„Het is het kind van mijn eenigen broer, vrouw, en ik heb hem op zijn sterfbed beloofd, een vader voor haar te zullen zijn,” antwoordde de heer Van Evelingen. „Ik dacht, dat ik je dit al eens meer gezegd had.”

„O, edele man, die je bent!” riep zijn echtgenoot als in verrukking uit. „Hoe voortreffelijk is het van je, zóó te handelen; van nu af voel ik nog oneindig meer achting voor je dan reeds het geval was: maar gij mannen zijt zoo onpractisch door je groote goedheid verzuim je geheel de *waarachtige* belangen van je beschermeling te behartigen.”

„Hoe bedoel je dat?” vroeg hij, met een schuwen blik haar aanziende, en vrezende, dat zij de geldelijke zaken zou aanroeren.

„Wel, ik wil daarmee zeggen, dat, hoe goed je bedoelingen ook mogen zijn, je niet op *verstandige* wijze voor haar zorgt. Je stelt haar niet in de gelegenheid haar eigen brood te verdienen, wat zij vroeg of laat toch zal moeten doen. Zij is geen meisje, dat ooit zal trouwen: welk een man zou zulk een stug, stil schepsel tot vrouw begeeren? Zij spreekt geen woord meer dan noodig is en nooit hoor je haar lachen of zingen. Het is een vreemd, onaantrekkelijk meisje.”

Mijnheer Van Evelingen bleef nog steeds zwijgen

„Zij loopt maar doelloos rond,” ging zijn vrouw voort, „want je begrijpt wel, dat ik voor haar geen geregeld werk heb. Ik ben altijd gewoon geweest zelf mijn huis-

houden te doen, zoodat ik haar hulp niet noodig heb. Natuurlijk heb ik nu meer om handen dan vóór ons huwelijk, maar ik ben in de kracht van mijn leven en gevoel me volmaakt gezond; waarlijk, ik zou ziek worden, als ik minder te verrichten had. Wanneer een betrekking voor haar werd gezocht, waarin zij nuttig werkzaam kon zijn, dan zou er misschien nog iets van haar terecht komen. Het is in ons àller belang, zoowel in het onze als in het hare, dat we een goed heenkomen voor haar zoeken.”

De heer Van Evelingen gaf nog maar geen antwoord, en zijn vrouw vond het maar het wijste er nu ook niet verder op aan te dringen; zij had haar eerste pijl afgeschoten, en dit was voorloopig voldoende. Mocht het blijken, dat hij niet getroffen had, dan stonden haar nog wel andere wapens ten dienste. Eén ding was echter zeker: dat het met de rust van den heer Van Evelingen voorgoed was gedaan. Geen enkelen avond kwam hij thuis, waarop hij niet werd overladen met een stortvloed van klachten. Zijn vrouw klaagde, dat Aleida haar het leven zoo moeilijk maakte. Wanneer zij vooraf geweten had, dat zij gedoemd zou geworden zijn, met zulk een onhandelbaar wezen dag aan dag te verkeeren, en door haar eigen wettigen man achteruitgezet te worden, terwille van zulk een schepsel, dan . . . ja, dan ware ze maar liever — het speet haar dit te moeten zeggen — de weduwe Van Banen gebleven. En somtijds zuchtte en weende zij daarbij, maar zelfs ook deze middelen baatten haar niet. Met wrevel wendde haar echtgenoot zich steeds van haar af zonder haar antwoord te geven.

Zij was er echter de vrouw niet naar, om spoedig den moed te laten zinken. Zij ontzag zich zelfs niet, met Aleida twist te zoeken: zij zou den boog zóó strak spannen, dat hij eindelijk brak. Dàt nam zij zich stellig voor. Dat ging

echter niet zoo gemakkelijk. Aleida was veel te lijdelijk, om vuur en vlam te vatten op de onvriendelijkheden en de beledigingen, die zij van haar tante moest verduren. Het eenige, dat het onbetamelijk gedrag der nieuwe tante op haar uitwerkte, was, dat zij zich nog meer terugtrok en, als zij eenigszins kon, zich in haar kamertje opsloot.

Lang kon deze gespannen toestand echter niet duren. Tante ontzag zich eindelijk niet meer, ook onder den maaltijd, waaraan het gansche gezin vereenigd was, haar tegenzin tegenover Aleida te laten merken. Aleida zag duidelijk, dat haar tegenwoordigheid het groote *struikelblok* werd voor haar oom, en daarom maakte zij op zekeren avond in October haar verlangen kenbaar, hen te verlaten en een betrekking te zoeken. Zij dacht, dat dit besluit voor oom en tante beiden een ware uitkomst zou zijn; maar in welk een raadselachtig licht kwam de eerste voor haar te staan, toen hij kortaf zei, dat hij daar niets van wilde hooren, en dat het *zijn* uitdrukkelijke wil was, dat zijn vrouw en Aleida elkaar zouden trachten te begrijpen en te verdragen, en dat zij met zulke praatjes nooit meer bij hem moest aankomen.

Hoewel zij niets zei, was mevrouw Van Evelingen niet van plan, aan het verzoek van haar man te voldoen.... „Toch zal ze weg; ze *sal*, en gauw ook. Gaat het niet goedschiks dan kwaadschiks. Maar weg zal ze,” mompelde zij in zichzelf, waarna zij het verder gedeelte van den avond de houding aannam van verdrukte onschuld, en het stilzwijgen bewaarde.

Haar voorspelling, dat Aleida zou weggaan, en zeer gauw ook, zou inderdaad vervuld worden, spoediger dan zij zelf wel dacht.

Den volgenden morgen zeide de heer Van Evelingen,

dat hij uit de stad moest gaan, en den ganschen dag zou wegblijven. Hij had zaken in Amsterdam te verrichten.

Terstond na zijn vertrek beval mevrouw Van Evelingen Aleida, wanneer zij met haar andere werk gereed was, aan de voorkamer een groote beurt te geven. Zonder tegenspreken voldeed het meisje aan dat bevel. Zij was juist bezig om met veel zorg al de sieraden van den schoorsteen en van de tafeltjes met zeepsop schoon te maken, toen tante binnentrad.

„Wat voer je toch uit!” riep zij uit. „Heb ik het niet gedacht? Heb ik je gezegd, dat je alles in het zeepsop stoppen moest? 't Is mooi genoeg, als dat met de schoonmaak gebeurt.”

„Ik dacht dat het uw bedoeling was, Tante,” sprak Aleida, zoo zachtzinnig als haar dit mogelijk was.

„Zoo, dacht je dat? Nou, dan had je het mis. Al die zeep bederft mijn spullen maar.”

Aleida beet zich op de lippen en iets, dat op een spottende uitdrukking geleek, flikkerde in haar oogen, toen mevrouw Van Evelingen sprak over „haar spullen”, die toch alle afkomstig waren uit Aleida's ouderlijk huis en in het laatste jaar door geen andere dan door hare handen gegaan waren.

„Schei er dadelijk mee uit! En sta me niet zoo aan te kijken!” riep mevrouw Van Evelingen met toenemende drift, want Aleida bleef met de grootste zorg een kostbare reukflesch van geslepen kristal afdrogen.

„Onmiddellijk! Je verstaat me toch!” En zij wond zich zoo op, dat zij zich zelfs niet ontzag Aleida een duw tegen haar arm te geven.

Op zulk een ruwe behandeling was Aleida niet bedacht. Zij schrikte en haar handen, die toch al glad waren van het zeepwater, lieten de flacon los. Daar lag het kostbare,

fijne voorwerp in stukken op den grond! Nu kende de woede van mevrouw Van Evelingen geen grenzen meer. Alles, wat zij zoo lang had opgekropt, kwam nu in een vloed van scheldwoorden en verwijten los. Aleida kon ze in haar ontsteltenis niet volgen, alleen de woorden „bedelaarskind, opraapsel, genadebrood” klonken haar duidelijk in het oor.

Dat was te veel.

Een gloed van edele verontwaardiging tintelde in haar oogen. Zij richtte zich fier op. Zij voelde zich weder het onafhankelijk kind eens rijken vaders, en van voorname geboorte. Zij wilde zich niet langer krommen onder het juk van een zoo booze vrouw. *Nu* was het oogenblik gekomen, waarop zij het gehate juk zou afwerpen, en het genadebrood afwijzen. Onafhankelijk zou zij het leven verder doorgaan, en haar eigen brood eten. Snel nam zij haar besluit. Zij zou heengaan, zich niet langer laten beleedigen, en evenmin langer het struikelblok zijn, dat het huwelijksgeeluk van haar oom ten gronde zou richten. Zij zou heengaan, terstond. Zij zou dadelijk naar Johanna gaan; die zou haar wel helpen, om een betrekking te zoeken.

„Nu is het genoeg, tante!” sprak zij, zoo kalm zij dat vermocht. „De maat is vol; ik zal niet langer uw genadebrood eten, maar ook niet meer door u beleedigd worden.”

Ljings verliet zij de kamer, haar tante vol boosaardige blijdschap over haar heengaan, maar toch ook vol vrees voor de terugkomst van haar man achterlatende. Haar vrees verdween evenwel spoedig, want met een zegevierend lachje herhaalde zij in zichzelf de woorden: „Ze is weggelopen, weggelopen uit eigen vrije beweging; het is zoo mooi, als het maar kan. Ik zal hem dat wel vertellen, en hij zal mij moeten gelooven. Ik kan haar toch moeilijk vasthouden!”

Terwijl zij zoo sprak, gebeurde er nóg iets bijzonders. Er kwam een telegram voor den heer Van Evelingen. Zijn vrouw durfde het niet openen, hoewel zij brandend nieuwsgierig was te weten, van wien het kwam.

In allerijl had Aleida zich inmiddels gekleed. Zij verkeerde in een te zenuwachtige opgewondenheid, om over de mogelijke gevolgen van haar stap te kunnen nadenken.

Zij zou maar niets meenemen, omdat zij bevreesd was iets te kunnen meenemen, dat haar misschien niet wettig toekwam; voorts, omdat zij niet wist, hoë zij het zou vervoeren. Later, als zij een goede betrekking had, zou zij oom vragen al haar kleederen en kostbaarheden te willen nasturen. Zachtjes sloop zij de trap af, ontsloot onhoorbaar de buitendeur, en wendde haar schreden naar de herbergzame woning van haar jonge vriendin.

Maar o, wat teleurstelling: zij vond de deur gesloten! Toen zij enkele malen aan de schel getrokken had, kwam eindelijk een buurvrouw naar buiten en zei haar, dat de familie dien dag in 't geheel niet of misschien heel laat zou thuis komen, omdat zij naar de bruiloft van een neef waren, buiten de stad.

Aleida herinnerde zich, dat zij kort geleden Johanna over die bruiloft had hooren spreken. Tegelijk viel het haar in, dat dan ook de oude heer en juffrouw Muller waarschijnlijk afwezig zouden zijn. Toch ging zij ook nog naar hùn woning, maar ondervond daar dezelfde teleurstelling: ook zij waren naar de bruiloft. Wat zou zij nu doen?

Zij wandelde eerst enkele straten door, tot het geheel donker was geworden. Langzaam liep zij steeds verder, zich er van bewust, dat zij nu op dit oogenblik een zwerfeling was, zonder dak, zonder vooruitzicht. Onwillekeurig verlangend naar meer licht en naar het gewoel van menschen, kwam zij in drukker gedeelten der stad, waar achter groote

winkelramen, en in een zee van licht, fraaie uitstallingen te zien waren. Niettegenstaande het tegen het vallen van den avond was gaan regenen, en de wind opgestoken was, waren de straten toch vol vroolijke bedrijvigheid. Hoe pijnigend was het voor haar, te moeten denken, dat zij misschien de eenige was onder al die wandelaars en kijkers, die lachend en pratend voorbijgingen, welke dien nacht geen dak boven zich zou hebben. Niemand kon zij haar angst vertellen; niemands aandacht trok zij, terwijl zij in haar donker kleedje met trage stappen voortliep, van de eene straat in de andere. Hoe later het werd, des te meer ging zij het vreeselijke van haar toestand inzien en gevoelen. Met schrik merkte zij, hoe het gehalte van het publiek, dat zich op straat bevond, ongemerkt veranderd was. Het levendig verkeer van den vooravond was verdwenen; mannen, wier arbeid afgeloopen was, en die zich nu naar vrouw en kinderen spoedden; jonge meisjes en knapen, die van de avondschool naar huis gingen; dienstboden, die boodschappen deden, werden nu niet meer gezien; geen fatsoenlijke vrouw liep meer alleen langs den weg. Luidruchtige troepjes, schreeuwende en zingende lieden kwam Aleida nu telkens tegen, en dan gevoelde zij een vreeselijke angst en verborg zich, zoo goed zij kon, in het portaal van een deur, of in den donkeren ingang van een steegje. Inmiddels begon het harder te regenen, en dreigde de wind in een storm te zullen overgaan. Het werd ook steeds donkerder, want bijna overal werden de lichten uitgebluscht, en de winkels gesloten. Zij zag ook uit menig huis heeren en dames komen, die daar den avond gezellig hadden doorgebracht, en hoorde vriendelijke stemmen elkaar toeroepen: „Goeden nacht, wel te rusten!” Met een bons werden daarna de deuren gesloten; het knarsen van het nachtslot werd gehoord en het dichtschuiven van grendels.

Al deze geluiden vernam zij, en het was haar alsof zij haar toeriepen: „*Gij* blijft buiten, voor *u* nergens plaats.” Als zij naar boven, naar de huizen zag, merkte zij het flauwe schijnsel van nachtlichtjes, en schaduwen gleden langs de gordijnen heen; schaduwen van gelukkige menschen, die onbezorgd in hun veilige, rustige slaapkamer den kouden donkeren nacht tegemoet gingen.

De straten werden steeds stiller. Aleida voelde thans een ontzettenden angst, dien zij niet meer van zich af kon zetten. Waarheen zou zij zich wenden? De nacht was aangebroken. Zij was doornat van den regen, en werd gekweld door honger en dorst; zij beefde op haar voeten en rilde over al haar leden. Kom, nòg eens Johanna's woning opgezocht, om te zien, of zij soms thuis gekomen was vóór den nacht. Maar zij bemerkte geen licht aan het venster en durfde ook niet aanschellen, omdat zij zich voor de burens schaamde. Met slependen tred verwijderde zij zich weer. Hoewel zij wist, dat het huis van haar oom nu voor haar gesloten was, zoo richtte zij, uit kracht der gewoonte, haar schreden toch dáarheen; zij dacht, dat zij dicht bij dat huis zich toch nog veiliger zou gevoelen dan in die onbekende straten; doch vóór zij zoover was gekomen, zonk zij, uitgeput van vermoeidheid en overspanning, op een stoep neer. Dáar zat zij nu en verborg het hoofd in de handen. De regen bleef onmeedoogend neervallen en doorweekte haar kleederen, en de koude nachtwind deed haar huiveren. Zij trachtte na te denken, wat zij beginnen moest, waar zij blijven moest gedurende dezen éénen langen vreeselijken nacht. Maar wat deed het er ook eigenlijk toe, wat er van haar terecht kwam? Nam God ook haar maar weg, nog in dezen zelfden nacht; doch neen.... daar herinnerde zij zich plotseling de woorden van haar stervende zuster: „Aleida, ik zag zoo-even de straten van goud; ik zag de heilige engelen Gods;

ik zag Vader en Moeder, maar u, Aleida, zag ik niet.”

Zij geloofde het, dat de hemel de plaats was voor Gods kinderen; voor hen, die in den Heer Jezus hun Verlosser hadden gevonden, en die zich geheel aan Hem hadden overgegeven; maar zij . . . zij gevoelde zich zoo ver van Hem verwijderd. Zij had Hem verlaten; waarom? . . . Uit innerlijken wrok, uit opstand tegen Zijn heiligen wil, omdat Hij goed gevonden had, haar zuster tot Zich te nemen.

„Wat God doet, dat is wèlgedaan;” — het was haar, of zij in duidelèk leesbaar schrift die woorden vóór zich zag staan, nièttegenstaande haar oogleden gesloten waren. „Wat God doet, dat is wèlgedaan.” O, wat zou het zijn, als Clara nù nog leefde en met haar langs de straat zwierf en daarna in dezen kouden nacht op die kille stoep moest zitten? Al haar zusterlijke liefde had Clara zulk een lot niet kunnen besparen. Moest zij zich niet van harte verblijden, dat haar lieveling veilig en wèlgeborgen was, bevrijd van al het leed dezer wereld?

Zij hoorde Johanna's stem zacht en verwijtend spreken: „Je doet zonde, door zoo toe te geven aan je smart.” Ja, nù zag zij in: Johanna had gelijk; zij had gezondigd, door in opstand te komen tegen Gods wil, die altijd heilig is en goed. Ook Johanna's man had, naar zijn eigen zeggen op zijn trouwdag, het juk in zijn jeugd moeten dragen; ook hij was eenzaam en verlaten geweest van de menschen, maar hij had zijn God vastgehouden, ook al was alles hem ontnomen; en daarom was hij nooit zoo ongelukkig geworden, als *sij* nu was. Hij had verstandig en goed gehandeld, maar zij . . . zij had zwaar gezondigd, en haar eigen ongeluk bewerkt.

Een harde rukwind deed het glas van een lantaren dicht bij haar rinkelen. Dit geluid deed haar even opzien, maar het volgend oogenblik zag zij weer vóór zich. Het drukkend

Plotseling werd een zware hand op haar schouder gelegd. blz. 185

gevoel van den last harer zonden was zwaarder voor haar te dragen dan eenige andere last en bezwaarde haar meer dan kou en wind. Zij moest van dien last bevrijd worden. Met een kreet van smart sprong zij op; waar moest zij met haar zonden heen? Zij stond nu rechtop en staarde met haar groote donkere oogen in de flikkerende gasvlam . . .

Plotseling werd een zware hand op haar schouder gelegd. Zij zag den helm van een politiedienaar vlak vóór haar en hoorde een zware stem vragen: „Wat doe je hier, meisje? Ga naar huis; je moogt niet op straat blijven.”

„Ik zal gaan,” stamelde Aleida, het gebaarde gelaat met schrik aanziende. Het kostte haar moeite voort te gaan; zij voelde zich stijf en half verlamd, maar de angst gaf haar voeten vleugelen en deed haar voortloopen tot ver buiten het bereik van den strengen dienaar der aardsche gerechtigheid.

De agent zag onverschillig de wegvluchtende donkere gedaante na en mompelde: „Niet veel bijzonders.”

Niet lang duurde Aleida's snelle vlucht. Het gevoel van loomheid kreeg opnieuw de overhand over haar. Door een onweerstaanbaar verlangen naar rust aangegrepen, zonk zij wederom op een stoep neer.

Zij hoorde niet meer den regelmatigigen stap van een paar late wandelaars; zij hoorde zelfs hun stemmen niet, toen zij reeds vlak bij haar gekomen waren, en een der twee op fluisterenden toon vroeg: „O Jan, wat zullen we dóen? Zie je wel, dat daar iemand op die stoep ligt?”

Jan antwoordde niet, maar bukte zich, om het diepgezonken hoofd op te heffen, terwijl hij nadacht, wat hij kon doen voor het arme ineengedoken schepseltje, dat als levenloos aan zijn voeten lag. Zoodra zijn hand haar aanraakte, kromp Aleida ineen, als onder een gevoel van pijn; daarna poogde zij, onder het slaken van een luiden kreet, op te staan en weg te vluchten, ver weg, buiten het bereik van dien

gehelmden politiedienaar met zijn dreigenden blik, dien zij in haar ontstelde verbeelding weer vóór zich meende te zien.

Maar in hetzelfde oogenblik, waarin zij zich trachtte op te richten, was zij door de beide wandelaars herkend.

„Aleida! Hoe komt *gij* hier, zoo laat, en . . . zoo alleen! Wat is er gebeurd? Laten wij je naar huis brengen,” riep Johanna uit, terwijl zij haar vriendin van den grond trachtte op te heffen. „O Jan, hoe gezegend, dat we toch nog met den laatsten trein naar huis zijn gegaan!”

De angst was op eenmaal uit Aleida's hart verdwenen, daar zij in haar rustverstoorders geen vijanden, maar vrienden herkende; doch met haar angst ook al haar kracht. Haar hoofd viel weder neer, en met flauwe, klanklooze stem kreunde zij: „Ik kan niet meer thuis komen; nooit meer, ik ben wegeloopen.”

„Arme Aleida, hoe kwam je daartoe? Waarom ben je niet terstond naar ons toegekomen?”

Maar geen verstaanbaar antwoord ontving de jonge vrouw.

„Ik weet niet,” mompelde het arme meisje, „ik dacht, dat Clara . . .”

„Kom, Johanna, het is thans geen tijd om vragen te doen; laat ons haar meenemen naar huis.”

Met vereende kracht beurden zij het krachteloze meisje op. Half bewusteloos wankelde Aleida voort, tusschen het jonge echtpaar in. Hun woning was gelukkig nabij. Spoedig werd Aleida door Johanna ontkleed en te bed gebracht. Dien ganschen nacht werd met de teérste liefde over haar gewaakt en vurige gebeden werden opgezonden, maar van dat alles wist zijzelf niets. Met gesloten oogen lag zij neer, en elke poging, om haar lijden te verzachten, bleef door haar onopgemerkt; even onopgemerkt als de liefdevolle zorgen van haar Hemelschen Vader zoo langen tijd door haar gebleven waren.

HOOFDSTUK XVIII.

„Maar de Heer zal uitkomst geven.”

De morgen, die op dien vreeselijken nacht volgde, was het begin van een zeldzaam schoonen herfstdag, waarop de zomer met al zijn liefelijkheden nog even scheen teruggekeerd te zijn, om de harten der menschen te verblijden en te versterken, met het oog op den winter, die hun misschien veel lijden en ontbering zou brengen.

De boomen, die reeds veel van hun bladerdos verloren hadden, toonden de prachtigste schakeeringen, de grootste verscheidenheid van tinten. De lucht was helder donkerblauw; de zonnestralen vielen niet meer verzengend neer, maar koesterden weldadig door hun zachten gloed mensch en dier, terwijl een frissche wind door zijn adem alle schadelijke dampen verjoeg en kleur aan de wangen en veerkracht aan de leden gaf.

Op dezen heerlijken najaarsmorgen kronkelde zich, als

een reusachtige slang, een sneltrein van den Noorderspoorweg door Frankrijks schoone en vruchtbare dreven. Hij had zoeven Parijs verlaten en bewoog zich, door de reuzenkracht van den stoom gedreven, met de grootste snelheid voort langs zijn ijzeren baan. Voort, voort ging hij, altijd maar voort, als werd hij achtervolgd door een vijandelijke macht, die hem zou kunnen grijpen en terugvoeren; voort, door velden en bosschen, langs bergen en dalen, langs steden en dorpen. Voor niets had hij oog; alleen voor den weg, dien hij vóór zich zag, en hij scheen niet van plan te willen rusten, eer hij het kleine, hem welbekende Holland had bereikt.

Vóór een raampje van een coupé eerste klasse zat een jong meisje, dat met verrukking het oog gevestigd hield op het lachende, aan afwisseling rijke landschap. Zij had geen tijd om alles, wat zij zag, in zich op te nemen en in haar herinnering te bewaren, want haar oog had nauwelijks iets schoons opgemerkt, of het was haar reeds weder voorbijgevlogen. Een heer en dame van rijpen leeftijd zaten tegenover haar. Ook deze beiden wierpen wel van tijd tot tijd een blik naar buiten, maar de trein ging hun te snel; zij schenen beiden meer behagen te scheppen in een gesprek.

Het jonge meisje werd eindelijk toch vermoeid van al dat scherpe toeren naar buiten; maar vóór zij haar hoofdje, omlijst door een schat van blonde krullen, voorgoed van het raampje afwendde, riep zij in vervoering uit: „O Papa, Mama! daar zie ik een grooten toren, nóg een, en nóg een; kijk, twee stompe torens naast elkaar. Zijn we nu al zoo dicht bij Rotterdam?”

„Wel neen, dom meisje!” antwoordde haar vader, terwijl hij zich over zijn dochttertje heenboog, „we zijn pas in België. De hoofdkerk van Rotterdam heeft ook wel een

stompen toren, maar die twee stompe dáár dicht bij elkaar zijn van de St. Gudule van Brussel. Het zal nog wel enkele uren duren, eer wij Rotterdam in het gezicht krijgen.”

„Nog drie uren?” vroeg het meisje ongeduldig en zuchtte daarbij zoo droevig, of haar vader van even zooveel weken had gesproken.

„De laatste loodjes wegen het zwaarst, nietwaar, Clara?” sprak haar moeder, met een glimlach naar het pruilend gezichtje ziende.

„Och, Mama! ik verlang zoo erg, o zoo erg,” verzekerde Clara. „Heerlijk, om nicht Aleida te ontmoeten, die voor mij een zuster zal zijn. Mama, u kunt niet begrijpen, hoe ik naar haar verlang, en wat het voor mij zijn zal, een zuster te bezitten.”

„Ik geloof wel, dat ik het begrijpen kan,” antwoordde haar moeder met zulk een weemoed in haar stem, dat Clara haar verwonderd aanzag; maar daarna riep zij haastig uit: „O ja, u kunt het wel begrijpen; u hebt ook een zuster gehad, waar u erg veel van hieldt. Ik dacht daar zoo gauw niet aan.”

De trein verminderde allengskens zijn vaart, en hield stil in het groote station van Brussel.

Clara verkeerde in voortdurenden angst, dat er reizigers in de coupé zouden komen. Zij wilde in de laatste drie uren nog veel met haar ouders bespreken en allerlei plannen maken voor de nieuwe toekomst, die haar in haar geboorteland wachtte. Van dat beminde land kon zij zich wel niets meer herinneren, maar haar ouders hadden met haar zóó dikwijls er over gesproken, dat zij het meer liefhad dan Indië, waar zij was opgegroeid. Met haar gansche hart had zij altijd verlangd naar Holland te mogen gaan, waar zij en haar beide ouderlooze nichtjes als zusters in hetzelfde huis zouden wonen. O, hoe heerlijk zou dat voor haar zijn!

Clara liet geen dierbare vriendinnen achter in het schoone Insulinde. Haar vader was aan een suikerplantage in het binnenland verbonden geweest, zoodat zij maar zelden kennis had gemaakt met een meisje van haar stand en leeftijd. Tot de Europeesch-Indische meisjes had zij zich nooit aangetrokken gevoeld. Het veranderlijke in die half Oostersche naturen had haar een zekere vrees ingeboezemd. Dikwijls had zij gezien, hoe zulke meisjes, vaak in een allerliefste stemming verkeerende, in ongelooflijk korten tijd, en meestal zonder ernstige oorzaak, plotseling overvallen werden door toemeloze drift, zoodat zij meer dan eens sidderend voor haar was weggekropen, en zij eindelijk niet meer te bewegen was geweest met kinderen van zulk een heftige en veranderlijke natuur te spelen. De twee onbekende Hollandsche nichtjes zouden daarentegen gansch anders zijn. Aleida en Clara waren in haar gedachten en droomen versierd met alle mogelijke Hollandsche deugden en lieftalligheden. Ja, die beiden zou zij hartelijk liefhebben.

Een donkere wolk had het vroolijk vooruitzicht gedeeltelijk verduisterd, toen het doodsbericht van haar jongste nichtje, vergezeld van een kort briefje van den heer Van Evelingen, waarin de aard en het verloop der ziekte vermeld werden, haar ouders op zekeren dag bereikte; maar dat verdriet had daarna weer plaats gemaakt voor groote vreugde, toen de heer Van Goens weinige weken later de tijding ontving, dat hij door den dood van een verren bloedverwant erfgenaam was geworden van een aanzienlijk vermogen. Hij vroeg en verkreeg eervol ontslag, waarna de familie zoo spoedig mogelijk op reis ging naar het lieve Vaderland. De trein bracht hen in korten tijd te Batavia en van daar vertrokken zij met een van de snelvarende mailbooten naar Marseille. Te Marseille hadden zij alleen een dag en nacht doorgebracht, en te Parijs waren zij slechts één dag gebleven.

Hoe meer zij het Vaderland naderden, des te sterker werd het verlangen, den dierbaren grond te betreden . . . Nu waren zij al te Brussel . . . over een uur zouden zij te Antwerpen zijn, en dan een half uur later . . . in Nederland.

Tot aller genoegen namen geen reizigers plaats in hun coupé. Zoodra de trein weer in beweging kwam, slaakte Clara een zucht van verlichting, en deed terstond daarop den uitroep hooren:

„O, o, wat zal ze blij zijn! Wat zal ze wel zeggen? Wij nemen haar dadelijk mede, nietwaar Papa?”

„Wie bedoel je, Claartje?”

„Wel natuurlijk Aleida, Papa! Ze weet het nu zeker al, dat wij spoedig bij haar zijn. Gisteren reeds moet haar oom ons telegram gekregen hebben, nietwaar? Zou ze aan het station zijn, om ons af te halen? Me dunkt, dat ik haar aanstonds zal herkennen.”

„’t Is maar te hopen, dat de heer Van Evelingen haar aan ons wil afstaan,” opperde mevrouw Van Goens.

„Hij *moet!*” antwoordde Clara met beslistheid. „Ze is even goed *ons* nichtje als het *sijne*; en hij heeft haar nu al zóó lang bij zich gehad, dat het eindelijk *onse* beurt wordt, om haar eens in *ons* huis te hebben, vindt u ook niet, Papa?”

„Ja, kleine advocaat, je moet deze zaak maar met mijnheer Van Evelingen afhandelen; je zult het zeker winnen,” sprak de heer Van Goens lachend.

De trein naderde nu de grenzen, en de reizigers maakten zich gereed voor de visitatie in ’t station te Roosendaal. Dit was opnieuw een oponthoud, dat Clara veel te lang duurde; maar zij liet zich troosten door Vaders verzekering, dat haar oogen het beloofde land reeds aanschouwden.

Na het vertrek uit Roosendaal werd Clara’s ongeduld zóó sterk, dat er van een geregeld gesprek geen sprake meer kon zijn; en ook de harten van beide ouders waren

te veel van allerlei overdenkingen vervuld, dan dat zij veel zouden hebben kunnen spreken. Enkele uitroepen en vragen werden nog slechts van tijd tot tijd gedaan; maar eindelijk rees Clara overeind en riep in verrukking uit: „O, daar is, daar is hij; kijk maar, daar is de vierkante stompe toren. O Papa, Mama! ziet u hem wel?”

„Ja, Gode zij dank!” stamelde mevrouw Van Goens, terwijl haar oogen zich met tranen vulden.

„Daar is de vreemd'lingschap vergeten,
„En wij, wij zijn in 't Vaderland.”

„Dát zal nog een andere aankomst zijn, lieve!” sprak haar echtgenoot.

„O ja, maar oogenblikken als deze geven er ons reeds een voorsmaak van,” antwoordde mevrouw Van Goens, (die wij reeds vroeger hebben leeren kennen onder den naam van tante Betsy) terwijl zij, haar tranen afwisschende, evenals haar dochter een blik sloeg op den breeden stompen grijzen toren, die telkens verdween en dan weer duidelijk zichtbaar werd.

O, nu zag zij zelfs de gouden cijfers op de wijzerplaat, in den helderen najaarszonnenschijn, van verre flikkeren. Hoe was alles haar van vroeger bekend! Nog enkele minuten . . . en de trein reed over de Maasbrug. Hoewel het gezelschap een lange, schoone reis had afgelegd, zoo kon toch geen van hen het oog afwenden van het prachtig riviergezicht, dat zich thans aan hen vertoonde. Zij stonden aan het portier en staarden nù eens omlaag in het golvend water, waar allerlei vaartuigen de rivier op- en afvoeren, dan weer naar de overzij, waar trotsche gebouwen zich verhieven. Slechts kort duurde dit schouwspel. Geen drie minuten later hield de trein stil aan het Beursstation.

Op denzelfden tijd, dat de familie Van Goens uit Parijs te Rotterdam aankwam, maakte de heer Muller zich gereed, met zijn vrouw het middagmaal te gebruiken. Het was iets later dan gewoonlijk, toen zij zich aan tafel zetten, want zij waren te zamen naar Johanna geweest, om naar den toestand van Aleida te vernemen en hun dochter raad te geven, hoe zij in dit geval moest handelen. Man en vrouw waren over hun bezoek in een druk gesprek gewikkeld. Zij verdiepten zich in allerlei gissingen, zoodat de maaltijd niet zoo snel en geregeld afliep als gewoonlijk. Juist had de huisvader het „Amen” van zijn dankgebed uitgesproken, toen een rijtuig vlak vóór hun deur stilhield.

„Hoor je wel: dat rijtuig houdt warempeltjes hier stil,” riep de heer Muller verwonderd uit.

„Och, wel neen,” antwoordde zijn wederhelft, „wie zou ons per rijtuig een bezoek komen brengen? ’t Is zeker het koetsje van den dokter, die bij een der burens moet zijn.”

Maar als om haar woorden te logenstraffen, werd op datzelfde oogenblik hard aan de schel getrokken; het klappen van een zweep werd gehoord, en het rijtuig reed weer weg. Man en vrouw ijlden naar het portaalje en trokken aan het touw; de deur ging open, en nu namen zij de onduidelijke omtrekken waar van een drietal personen, die van de straat naar binnen kwamen.

„Zijn we hier terecht bij den heer Van Evelingen?” vroeg een forsche mannenstem onder aan de trap.

De heer Muller ging naar beneden en antwoordde op zijn gewonen deftigen toon: „Mijnheer Van Evelingen heeft hier gewoond, maar hij is in het voorjaar verhuisd naar de B . . . straat.”

„Och, hoe jammer, dat we nu het rijtuig hebben laten wegrijden,” sprak een lieve vrouwenstem.

„Ja, dat is dwaas van ons geweest,” gaf haar echtgenoot toe.

„Is de B . . . straat ver hier vandaan, Mijnheer? Ik weet in mijn eigen stad den weg niet meer; er is ook zooveel veranderd,” klonk opnieuw de vriendelijke stem der dame.

„O, als u even boven wilt komen, Mevrouw! dan zal ik er u gaarne aanstonds brengen. Het zal niet verder dan een kwartiertje zijn,” antwoordde de heer Muller.

„Wacht even,” hernam de dame, beurtelings den heer Muller en zijn vrouw aanziende, wier rond, goedhartig gelaat zich thans ook op de trap vertoonde, „bent u misschien mijnheer en juffrouw Muller, over wie Aleida ons zulke goede dingen schreef?”

„Om u te dienen, Mevrouw, om u te dienen,” gaf de heer Muller ten antwoord. „En dan . . . wel, u moet die Indische tante zijn, over wie de jonge dames altijd zoo druk spraken.”

„Och, deden die lieve kinderen dat?” vroeg mevrouw Van Goens.

„Wel, wel, als ik het niet gedacht had!” riep juffrouw Muller uit. „Neen maar, ik schrik er waarlijk van: dat meisje daàr is sprekend de lieve Clara, die naar den hemel is gegaan; hetzelfde gezichtje, dezelfde oogen, dezelfde blonde krullen. Ach, ach, en dat u nu zoo Aleida . . . maar kom toch, als 't u blijft, even boven.”

„Wat is er met Aleida?” vroeg mevrouw Van Goens, terwijl zij aan het verzoek van juffrouw Muller voldeed. „Toch geen zwaarigheid?”

„Ach, Mevrouw! het zal ons niet baten, het te verbergen; neen . . . ze is er niet goed aan toe.”

„Vrouw, vrouw, wat versta-je toch nog weinig de kunst, verstandig met fatsoenlijke menschen om te gaan,” sprak de heer Muller verwijtend. „Zie je niet, hoe je Mevrouw doet schrikken? Moet je nu zoo met de deur in huis vallen? Daar kunnen zulke menschen niet tegen.”

Juffrouw Muller zweeg. Zij ontstelde inderdaad van de uitwerking, die haar woorden op de vreemde dame hadden. Deze herstelde zich echter spoedig en zei: „Vertel ons vrij *alles*; wat God doet, is toch altijd wèl gedaan. Wanneer het *Zijn* wil is, dat ik hier op aarde niemand meer terug mag zien, die mij aan mijn lieve zuster herinnert, het zij zoo. Hij weet, wat goed voor ons is.”

Juffrouw Muller zweeg nog steeds, bevreesd voor haar onhandigheid opnieuw een berisping van haar echtgenoot te ontvangen. Haar man nam dadelijk het woord en zei: „Juist, Mevrouw, wat *u* daar zegt, zeg *ik* óók altijd. Wat God doet, dat is wèl gedaan. Dat heb ik ook mejuffrouw uw nicht meer dan eens voorgehouden na haar zusters dood; maar ze luisterde niet naar mijn woorden en bleef maar, als ik het zoo eens noemen mag, treuren en dat is dan ook de oorzaak geworden van haar ongeluk, weet u.”

„Welk ongeluk bedoelt u dan toch?” vroeg de heer Van Goens ongeduldig.

„Och, een ongeluk is het eigenlijk niet, maar het had een ongeluk *kunnen worden*. Ze is nog tijdig door mijn dochter en haar man gisteravond gevonden. Zij beiden hebben haar naar hun huis meegenomen, en nu ligt ze daar en spreekt in haar koorts allerlei wartaal, precies als iemand die zijn verstand verloren heeft.”

„Het arme meisje was geheel verslagen over het sterven van haar zuster. Ze kon het maar niet te boven komen,” had juffrouw Muller de stoutmoedigheid hierop te laten volgen; „maar ik geloof zeker, dat uw terugkomst haar geheel zal opknappen.”

Mevrouw Van Goens, die bij de woorden van den heer Muller teekenen van angst en schrik had gegeven, kreeg weer hoop, toen zij de goede vrouw zoo hoorde spreken.

„Ik verlang erg naar Aleida, goede menschen!” sprak

zij. „Vroeg zij in den laatsten tijd niet meer naar mij?”
„Na Clara's dood was ze letterlijk voor alles ongevoelig, Mevrouw! Ze was van dien dag af een ander meisje; ik noemde haar altijd „levend dood”; maar wie weet, of ze nu niet weer heel en al zal opleven; ik ben daar wel haast zeker van.”

De heer Muller en zijn vrouw maakten zich gereed om de familie Van Goens naar Aleida te brengen en vertelden hun onderweg, hoe Aleida 's nachts had rondgezworven en hoe Jan en Johanna uit de enkele woorden, die zij sprak, hadden opgemaakt, dat zij was weggelopen van haar oom en tante; en dat zij tevergeefs den vorigen dag aan de deur van de familie Muller had aangeklopt, omdat zij van huis waren.

„We waren naar de bruiloft van een zekeren mijnheer Van Pelt, weet u,” ging de heer Muller al wandelend voort. „Kent u die familie soms?”

„Ik heb niet het genoegen haar te kennen,” gaf de heer Van Goens ten antwoord.

„Maar, lieve man! Mijnheer komt immers regelrecht uit Indië,” zei juffrouw Muller zachtjes; en iets luider liet zij weer de oude verzuchting hooren: „Dat we nu ook juist gisteren van huis moesten zijn; het gebeurt anders nooit, maar het heeft zeker zóó moeten wezen.”

Niemand sprak nu meer. De spanning nam toe, hoe dichter men bij de woning kwam, waarin het eenig kind van tante Betsy's zuster krank en buiten bewustzijn neerlag.

HOOFDSTUK XIX.

Tante Betsy.

Onbewust van het groot geluk, dat haar Hemelsche Vader bezig was haar te bereiden, bevond Aleida zich onder het gastvrij dak der jeugdige echtelieden. De overspanning der laatste weken en maanden; de ontbering en angst van den vorigen dag en afgelopen nacht; — dat alles had saamgewerkt, om het arme meisje aan den rand van het graf te brengen. Zware koorts en teisterden haar teeder lichaam, en bonte, verwarde droombeelden woelden door haar kloppend hoofd. Nù eens was zij druk bezig, om met haar zuster allerlei huishoudelijke zaken te bespreken; dan weer lag zij, met haar lippen vast op elkaar geklemd, doodelijk stil. Nù eens glimlachte zij tevreden, als voelde zij zich zeer gelukkig, maar het volgend oogenblik maakte

die liefelijke stemming plotseling plaats voor wilde, woeste vlagen; dan zag zij zichzelf aan het ziekbed harer zuster, en vocht zij als met bovenmenselijke kracht tegen een onzichtbaren vijand, die haar van Clara wilde scheiden. O, het was vreeselijk, die machteloze wanhoop in een zoo zwak lichaam aan te zien. Johanna trachtte de kranke te kalmeeren, door haar van tijd tot tijd een vertroosting uit Gods Woord te doen hooren.

„Komt allen tijd tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven,” fluisterde Johanna Aleida in de ooren op een oogenblik, dat deze stil en rustig lag. Dit woord scheen de kranke te verstaan, want het was, of de nevel verdween en de verwarde geest tot helderheid kwam. Zij sloeg op eenmaal de oogen op en vroeg vrij kalm: „Zou ik werkelijk nog tot Hem kunnen komen; ik, die Hem verlaten heb?” Toen verhief zich haar stem weer tot dien akelig gillenden toon, die Johanna reeds telkens verontrust had. „Weet gij, *wanneer* ik komen zal? Als ik het eens ondervind, dat Hij mij liefheeft; maar dat zal ik nooit.... nooit.... neen, neen, nooit!.... Geen geluk is er meer voor mij. Alles is mij ontnomen. Alles.”

Hoewel, zooals juffrouw Muller tot mevrouw Van Goens had gezegd, Aleida slechts wartaal sprak, zoo kon iemand, die alles van haar verleden wist, toch duidelijk merken, dat zij in hoofdzaak alles doorleefd had, wat haar nu als verwarde droombeelden door het hoofd woelde.

Soms scheen zij zichzelf weer te zien als kind aan den schoot harer moeder; dan klonk haar stem vroolijk als van een onbezorgd, levenslustig meisje; maar daarop scheen zij haar moeder weer plotseling van het tooneel te zien verdwijnen; dan snikte zij het uit en legde op gejaagden toon de belofte af, dat zij altijd voor Clara als een moedertje zou zorgen. „Ja, Moeder! ik zal, ik zal het doen; maar

waarom blijft ze niet bij me? Kind, waar ben je? Kom toch hier!"

„O!" riep zij sidderend en smeekend een oogenblik later, terwijl zij ineenkromp, alsof een ruwe hand haar aanraakte en pijn deed, „ik doe heusch geen kwaad op deze stoep; ik rust maar wat, en wil gaan slapen, alleen maar slapen." Haar smeekende stem werd vol angst, terwijl zij de armen beschermend uitstreckte in de ijle lucht en kreet: „Maar blijf van mijn Clara af.... mijn arme, kleine Clara.... Ze wordt nat en koud van dien regen en wind, zoo koud; maar *ik* zal haar wel warm houden."

Wanhopige smart scheen de grondtoon van haar droombeelden te zijn; al haar gedachten keerden steeds tot hetzelfde terug: tot haar vroeg gestorven moeder en zuster. Zelfs als zij zich verbeeldde pianoles te geven aan Eduard Koopmans en met de hand de maat sloeg, riep zij op eens: „Ja lieveling, ik kom; ik verdien nu veel geld, o zoo veel, nu kun-je alles krijgen, wat je hebben wilt; maar dan moet je ook beter worden, hoor! Dan zullen we samen"

Doch wat was dat?

De groote, schitterende oogen sperden zich wijd open. Aleida strekte verlangend beide armen uit. Dàar, in de geopende deur, stonden de twee dierbare gestalten uit haar droomen. Haar eigen moeder, met dien welbekenden glimlach op het gelaat, en met haar zachte oogen, die zij nu vol liefde op haar oudste dochter gevestigd hield;.... en vlak naast moeder.... haar dierbare zuster, maar nu niet meer bleek en vervallen; neen, bloeiend van gezondheid en stralend van levenslust. Een oogenblik staarde de kranke vol verrukking naar de deur; toen greep een siddering haar aan en riep zij met trillende lippen: „Moeder! Clara! heeft God u beiden gezonden, om mij te halen? Ach, ik

mag niet komen; ik heb Hem verlaten; ik heb . . .” Toen daalde haar stem en prevelde zij: „Is dat nu sterven?”

Nu kon tante Betsy zich niet langer inhouden. Door Clara gevolgd, snelde zij naar het ziekbed van haar nichtje, nam haar in haar armen en fluisterde met een stem der teederste liefde:

„Aleida, mijn arm, lief kind! God heeft aan u wèl gedaán; Hij heeft geen lust in uw dood, maar daarin, dat ge u tot Hem bekeert. Ge zult voortaan in Hem gelooven, en voor Hem leven. Neen, Hij heeft u niet verlaten; Hij heeft ons tot u gezonden, opdat wij te zamen voor Hem en voor elkaar zouden leven en gelukkig zijn.”

Een zalige glimlach verhelderde voor het eerst na langen tijd Aleida's vervallen gelaat. Tante Betsy ging toen zachtjes heen, meenende dat het voor haar nichtje beter zou zijn, als zij eenigen tijd aan zichzelf werd overgelaten.

Nog drie dagen en nachten van angstige spanning volgden op deze treffende ontmoeting. De koorts verhief zich telkens weer en dezelfde verschijnselen, als in het begin der ziekte, deden zich opnieuw bij de kranke voor. Maar eindelijk . . . het was op een vroegen morgen . . . eindelijk keerde haar volle bewustzijn terug. De dokter had thans alle hoop op herstel, daar zij de crisis achter den rug had.

Stil en kalm lag Aleida nu neer. De koortsachtige visioenen waren verdwenen. Haar hoofd, dat in de laatste dagen zooveel geleden had, trachtte tot helderheid van denken te komen. Zij poogde al wat met haar gebeurd was, voor haar geest terug te roepen, maar dat vermocht zij niet geheel. Ze lag niet op het zolderkamertje in de B . . . straat, maar in het huis van Johanna: dat merkte zij aanstonds bij haar ontwaken. *Hoe* kwam ze echter hier? O ja, nu wist ze het:

ze had op straat gezworven in den nacht; in dien kouden, donkeren nacht. Het was ver met haar gekomen: zij was een zwerveling geworden. Zij wendde zich op haar andere zijde, als wilde zij daarmee tegelijk zich van die droeve gedachte afkeeren Daar zag ze Johanna vóór haar bed staan. Met vochtige oogen, vol verwondering, maar zich volkomen er van bewust, wie daar stond, zag zij haar lieve, trouwe vriendin aan en fluisterde met zwakke stem:

„Johanna! God is goed; Hij heeft mij lief. Ik heb dit van nacht ondervonden. O, ik had het niet verdiend, want ik heb zwaar gezondigd. Ik had Clara gewillig moeten afstaan, ik had mij aan Hem moeten vasthouden, die eenmaal Zijn eigen dierbaren Zoon voor mij in den dood overgaf. O, Johanna! Hij gaf Hem over in dien vreeselijken kruisdood, en ik ik weigerde Clara aan Hem af te staan; ik ik stond tegen Hem op, toen Hij Clara in de armen Zijner liefde nam en haar bij Zich thuis haalde. Maar hoe-wel ik mij zoolang tegen Hem verzette en Zijn liefde miskende, zoo heeft Hij mij tòch weer opgezocht.

Weet je, Johanna, *wat* Hij gedaan heeft? Hij heeft van nacht mijn moeder en Clara tot mij gezonden. Ik heb ze gezien in den droom; een heerlijke, schoone droom; ze hebben mij zelfs beiden aangeraakt. Zij hebben tot mij gesproken, ja, ze hebben mij gezegd, dat God in den hemel in liefde aan mij denkt, en dat ik tot Hem moest wederkeeren. Johanna, hoe vind je dat? Het was slechts een droom, dit weet ik wel; maar hoe goed van Hem, dat Hij me zulk een droom deed droomen.”

Afgebroken kwamen deze woorden over Aleida's lippen. Johanna luisterde er naar met groote vreugde. Zij vreesde echter; dat het voor Aleida in haar zwakken toestand na-deelig zou kunnen zijn, als zij haar reeds op dit oogenblik meedeelde, dat haar droom werkelijkheid was geweest, en

dat een nieuw leven vol geluk en liefde h aar wachtte, aan de zijde van haar tante.

„Ze waren niet in het wit gekleed,” ging Aleida voort, „en zagen er ook anders dan engelen uit. Ze waren gekleed als aardsche menschen. Dat was vreemd, nietwaar, Johanna?”

„Ja lieve, wel vreemd,” antwoordde Johanna, „maar spreek nu niet meer. Ik ben bang, dat het je te veel zal vermoeien; beproef eens een poosje te slapen, dan zul je spoedig beter zijn, en weer sterk als voorheen.”

„En dan, Johanna, zal mijn leven ook anders zijn. Ik wil leeren berusten in Gods wil. Johanna, hoe luidt het lied, dat ik in de kerk wel heb hooren zingen? Het begint:

„God heb ik lief”

Op zachten toon zei Johanna enkele verzen uit Psalm honderd zestien voor Aleida op. Met aandacht luisterde deze daarnaar, en sliep toen met een tevreden, gelukkig trek op haar gelaat in. Zij sliep lang; en door Gods goedheid was het een slaap, die genezing bracht.

Reeds den eersten dag na zijn komst in Nederland begaf de heer Van Goens zich naar den heer Van Evelingen. Hij trof dezen in een stemming aan, geheel verschillend van die, waarin hij gewoonlijk verkeerde. De verdwijning van Aleida had hem zeer vertoornd, en dat deze had moeten plaats hebben juist op den dag, waarop hij het telegram ontving, dat hem de overkomst der Indische familie aankondigde, maakte voor hem de zaak dubbel verdrietig. Wel had zijn vrouw een verontwaardigde houding aangenomen, toen zij hem, met de gebroken flacon als bewijsstuk, verteld had, hoe ondeugerd Aleida was geweest; hoe zij was

opgestoven en brutale, beleedigende uitdrukkingen tegen haar gebezigd had en hoe zij eindelijk als een onwijze was weggelopen. Mevrouw Van Evelingen mocht de zaak zoo mooi voorstellen, als zij wilde, haar echtgenoot hoorde haar met minachtend ongeloof aan. De heer Van Evelingen had zijn vrouw in den korten tijd van zijn huwelijk te goed leeren kennen, dan dat hij zich door haar om den tuin zou hebben laten leiden; hij was er van overtuigd, dat, welke gebreken Aleida mocht hebben, zij zoo geduldig als een lam was, en dus niet in staat om eensklaps zoo onhebbelijk te handelen, als zijn vrouw hem liefde te doen gelooven. Hij wist dit bij ondervinding, want hoe dikwijls had hijzelf niet het geduld van zijn nichtje op een zware proef gesteld.

„Spreek geen woord meer,” had hij met toornige stem gesproken, terwijl hij zijn zware wenkbrauwen had gefronst. „Ga weg, ik weet, dat je liegt.”

Met het telegram in de hand had de heer Van Evelingen in de kamer heen en weer geloopt, peinzend over wat hem te doen stond. Natuurlijk was Aleida naar de familie Muller gevluht; waarheen anders? Een geluk was het nog, dat deze geschiedenis geheel buiten hem om had plaats gehad. Aleida zou zelf erkennen, dat hij haar altijd tegenover haar tante had beschermd en er nooit van had willen hooren, dat zij zijn woning verliet; maar niettemin was haar vlucht een noodlottige zaak, een allerongelukkigst einde van zijn voogdij. Hij begreep wel, dat deze Indische familieleden, die zoo onverwachts waren komen opduiken, Aleida gaarne tot zich zouden nemen, en op zichzelf had hij daar niets tegen. Hij zou van veel last en ongenoegen bevrijd worden, wanneer deze nieuwe oom en tante haar als kind aannamen; maar hoeveel eervoller zou het geweest zijn, indien alles in vrede ware afgelopen, en hij, in hun oogen niet zonder opoffering, zijn nichtje hun had afgestaan, voor wie

hij zoo lang had gezorgd. En dan de geldzaken? Natuurlijk voelde hij zich verplicht, dienaangaande eenige verklaringen af te leggen. De groote effectentrommel was al menigmaal van inhoud verwisseld, en het aanteekenboekje van zijn broeder was al lang verbrand. Daar het gerucht algemeen verspreid was, dat de zaken van den heer Willem van Evelingen bij zijn overlijden in geen gunstige omstandigheden verkeerden, had geen mensch eenig kwaad vermoeden.

Het kleine vermogen, dat hij, Jan van Evelingen, den kinderen zijns broeders had laten behouden, had hij trouw beheerd en van alles aanteekening gehouden. De helft van de rente was niet toereikend geweest voor het onderhoud van beide meisjes. Toen Clara gestorven was, had haar zuster natuurlijk ook *haar* aandeel geërfd. Dat alles zou hij den heer Van Goens met de stukken aantoonen; maar toch bleef het waar, dat zonder het ongelukkig geval van gisteren zijn edelmoedigheid meer boven alle verdenking zou verheven zijn gebleven, dan thans het geval was. Hij kon zijn vrouw in deze zaak onmogelijk sparen, en dat zou hij dan ook niet doen. *Zij* was de bewerkster van dat onheil geweest; *zij* had Aleida genoodzaakt, zijn huis te ontvluchten. Driftig had hij met zijn voet op den grond gestampt en met een vloek het uur verwenscht, waarop hij die vrouw had leeren kennen. In deze onaangename stemming trof de heer Van Goens hem aan.

Na een korte begroeting en het doen van de gewone vragen naar de gezondheid van wederzijdsche familiën, herkreeg de heer Van Evelingen zijn kalmte, en vertelde nu naar waarheid het wedervaren van Aleida. Hij maakte melding van zijn huwelijk en verzocht dringend, op een toon, die zijn bezoeker vertrouwen inboezemde, geheimhouding, toen hij hem met droef gelaat verhaalde, hoe zijn ongelukkig huwelijk eigenlijk oorzaak was, dat Aleida's

leven vergald was geworden. *Hij* had haar altijd de hand boven het hoofd gehouden, en betreurde het ten zeerste, dat zij twee dagen geleden, tijdens zijn afwezigheid, zóó door zijn vrouw was getergd geworden en tot het uiterste gedreven, dat zij de vlucht had genomen. Had hij zulke dingen kunnen voorzien, dan zou hij, uit liefde tot de eenige dochter van zijn overleden broeder, zich niet in het huwelijk begeven hebben. Hij deed daarna opening van zaken. Hij legde zijn zwager de rekening en verantwoording der laatste jaren voor; en deze, ziende hoeveel hij jaarlijks van zijn eigen middelen had moeten bijpassen voor de verzorging van beide weezen, kon niet anders dan den man, die daar tegenover hem zat, eeren en prijzen voor zijn belangelooze zorgen.

„Maar nu,” sprak de heer Van Goens, „is het *onze* beurt, om iets voor onze nicht te doen. U wilt haar zeker nu wel aan *ons* afstaan, te meer daar volgens uw eigen zeggen uwe vrouw met haar niet goed over weg kan. *Mijn* vrouw is er bijzonder op gesteld, haar als eigen kind aan te nemen. Het is te hopen, dat zij geheel moge herstellen, wat mijns inziens nog niet zoo zeker is.”

Met een diepen zucht bewilligde de heer Van Evelingen in het brengen van dit zware offer. Hij verzekerde evenwel, dat hij niets daarvan zou hebben willen weten, indien zijn vrouw anders ware geweest. Het beheer van het kleine kapitaal wilde hij nu ook maar liefst aan den heer Van Goens opdragen, en deze vond dat goed. Daarna namen beide heeren vriendschappelijk van elkaar afscheid.

De heer Van Evelingen was zeer verheugd, dat hij zoo met eere van alles was afgekomen; en dit voorval werkte er ook toe mede, dat zijn vrouw hem tot een verzoening kon overhalen. *Zij* had nu ook *haar* zin en het rijk in huis alleen; nu zou zich zeker geen enkel struikelblok meer opdoen, dat haar huwelijksgeluk in den weg lag.

Aleida ontwaakte verkwikt en versterkt. Zoodra zij de oogen had geopend, begon zij weer tot Johanna te spreken over haar liefelijken droom.

„Johanna, hoe nederbuigend goed is God toch voor mij,” zeide zij, „dat Hij, nog voordat ik mijn zonden ingezien en vergeving gevraagd en ontvangen had, mij zulk een goede boodschap liet brengen. Hoezeer had ik verdiend, dat Hij nooit meer naar mij omzag; want o, welk een zonde was het, zóó te handelen als *ik* deed. Ik heb mij tegen Hem verzet; ik verwierp allen troost en had volstrekt geen oog voor het vele goede, dat Hij mij nog schonk. Was dat niet slecht van mij?”

„Zoo ver het West verwijderd is van 't Oosten,
„Zoo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
„Van ons de schuld en zonden weggedaan,”

antwoordde Johanna op zachten toon.

Deze woorden deden de oogen van Aleida voor het eerst na vele maanden schitteren van blijdschap, van heilige blijdschap, en haar vriendin, ziende hoe Aleida's ziel daarvoor verkwikt werd, zei ook het voorafgaand Psalmversje met zachte stem voor haar op:

„Hij zal zijn volk niet eindeloos kastijden,
„Noch eeuwiglijk zijn gramschap ons doen lijden;
„Hij is het, die ons zijne vriendschap biedt.
„Hij handelt nooit met ons naar onze zonden;
„Hoe zwaar, hoe lang wij ook zijn wetten schonden;
„Hij straft ons; maar naar onze zonden niet.”

Thans was het oogenblik aangebroken, waarop Johanna, met vergunning van den dokter, Aleida wilde voorbe-reiden op het nieuwe aardsche geluk, dat haar ten deel

was gevallen, en dat in haar eenzaam leven zou brengen liefde en zonneshijn.

„Aleida,” begon zij daarom, „je moogt wèl zeggen, dat je oogen gesloten waren voor wat God je nog had laten behouden.”

Aleida was vol schuldgevoel, maar toch begreep zij niet, wat Johanna bedoelde met deze opmerking.

„O zeker; ik had jullie toch,” zei ze zacht, „je ouders, die altijd zoo goed voor mij waren, en die zoo vriendelijk trachtten mij te troosten. Ik had voorzeker daarvoor wel dankbaarder mogen zijn; ik was jegens u allen al zeer ondankbaar; je hebt wel gelijk.”

„Dát bedoel ik niet,” haastte zich Johanna te zeggen. „We hadden je zoo oprecht lief, en liefde handelt vanzelf. Wat wij voor je deden, is ons nooit zwaar gevallen. Gewillige arbeid valt immers niet zwaar, is het zoo niet? Maar wij zijn toch niet de eenigen die je liefhebben in de wijde wereld, zooals je wel weet. Je hebt toch nog andere familieleden dan je oom.”

Onmiddellijk vlogen Aleida's gedachten ver weg over landen en zeeën naar het verwijderd Indië.

„O ja, tante Betsy!” riep zij uit. . . . „Maar, Johanna, die is zoo ver weg. Of heb je soms een brief van haar voor mij ontvangen?” vroeg zij eensklaps, haar vriendin vorschend aanzien, omdat zij in enkele weken geen tijding uit Indië had gehad. Johanna's opgeruimd gelaat zei haar, dat iets dergelijks wel het geval kon zijn. Aleida's hart begon nu van blijde verwachting heviger te kloppen.

„Neen, ik heb geen brief ontvangen,” antwoordde Johanna, „maar heb je mij niet lang geleden eens verteld, dat je tante Betsy, zoodra zij daartoe in de gelegenheid zou zijn, wilde overkomen?”

Aleida richtte zich nu op en zag de spreekster strak aan,

alsof zij in haar ziel wilde lezen. „En,” bracht zij er hijgend uit, „heeft zij nu bericht gezonden, dat ze spoedig zal komen?”

Zij las de blijde waarheid op Johanna's verheugd gelaat. „O, Johanna!” riep zij uit.

Snikkend verborg zij bij dezen uitroep het gelaat in haar handen en juichte: „Dát is te veel; dát heb ik niet durven hopen.”

Haar teeder lichaam trilde door de hevigheid der blijde aandoening, zoodat Johanna een oogenblik vreesde, dat het verrassend nieuws haar kwaad zou doen. Gods goedertierenheden en teedere liefdeblijken evenwel kunnen een verbrijzeld hart wel heelen, maar geen schade doen.

„O Johanna,” vroeg Aleida eindelijk, terwijl haar lippen nog beefden, „was het dan geen droom, was het dan werkelijkheid? Heb ik tante en Clara reeds gezien?”

Nauwelijks had zij deze vraag gedaan, of op den drempel der kamer verscheen wederom het tooneel uit haar droom: dezelfde twee gedaanten, die door gelaatstrekken en houding haar het beeld in de herinnering hadden gebracht van de twee geliefde dooden. Wederom strekte zij in vervoering de armen uit en . . . werd in het volgend oogenblik overladen met de teederste liefkoozingen.

„Kom, lieve, laat ik je toch eens goed aankijken,” sprak tante Betsy door haar tranen heen. Zij hief Aleida's hoofd op en staarde lang in het lieve, maar nog zoo bleek en vervallen gezichtje. „O, mijn kind, geprezen zij Gods Naam, dat Hij ons je heeft doen wedervinden!”

Aleida trachtte te spreken, maar de zwakte en de aandoeningen van de laatste oogenblikken beletten haar dit. Met de eene hand hield zij de hand van tante Betsy vast, en met de andere die van haar nichtje. Met oogen stralend van geluk zag zij beurtelings nu naar de een en dan naar

de ander. Afgemat zonk zij eindelijk in haar kussens terug, nog steeds de beide dierbare handen omkneld houdende, als bevreesd, dat dit nieuwe geluk haar zou kunnen ontvlieden.

„Als Clara *dat* eens had mogen beleven,” fluisterde zij in zichzelf, maar zonder eenige bitterheid.

„Clara beleeft thans veel heerlijker dingen en veel verrassender ontmoetingen dan wij,” sprak tante Betsy, die Aleida's woorden toch gehoord had.

Voor het eerst kon Aleida zich thans verheugen in de zaligheid harer zuster; daarom antwoordde zij:

„Ik geloof het met u, tante!”

Er werd verder niet veel gesproken. Het drietal vergenoegde zich, met elkaar aan te zien. Het was Aleida in haar vreugde, alsof zij een schoonen, heerlijken droom droomde, waaruit zij straks weer zou ontwaken.

De goedheid van haar God, waarvoor zij thans oogen had gekregen, en die haar zulk een buitengewone verrassing had bereid, had haar hart verteederd en als geheel vernieuwd. Zij was gelijk een bloem, die, vroeg in de lente ontloken, zóó van de voorjaarsstormen en kille regenvlagen geleden heeft, dat zij, van allen glans beroofd, als geknakt ter aarde ligt; maar die weer opleeft, zoodra de hemel opnieuw blauw wordt, de wolken vol regen en hagel wegdrijven, en de liefelijke zon haar warme stralen over haar uitstort. Koesterende warmte en vroolijk licht hadden zich ook over dit terneergeslagen bloempje ontfermd en beurden het zachtkens van de zwarte aarde op. Een nieuw en krachtig leven ontwaakte weer in stengel en blad. Schooner en sterker dan te voren verhief het bloempje zich en vervulde de lucht met haar zoetste geuren. Aleida was als uit de dooden herleeft.

HOOFDSTUK XX.

Wat zal ons scheiden van de liefde Gods?

Wat vele bezoeken van den dokter en tal van drankjes en poeders niet zouden vermocht hebben, deed de komst van tante Betsy en van Clara, die haar zooveel aan haar eigen Clara herinnerde. Binnen zeer korten tijd kreeg Aleida haar verloren krachten weder, en bloeiden de rozen van gezondheid op haar wangen.

„Lieve tante,” riep zij op zekeren morgen, terwijl zij in een gemakkelijken stoel zat, „ik geloof niet, dat ik ooit uitgepraat zal raken. Een jaar is een korte tijd; hoe spoedig is het voorbij, maar wat kan toch in één enkel jaar ontzaglijk veel veranderen! Verleden jaar, in het begin van den zomer, begon Clara te sukkelen. Eerst zag ik in haar ongesteldheid niet het minst bezwaar, en vond haar te onbeduidend, om er mij ongerust over te maken. Ik verbeeldde mij, dat Clara kou had gevat, die door rust en warmte wel verdreven zou worden; ik hoopte voor haar alle goeds van den liefelijken zomer, maar de zomer kwam

en ging voorbij, zonder herstel aan te brengen. Toen kwam die vreeselijke winter, dien ik nimmer zal kunnen vergeten. Het was wel hard voor mij, tante, dat ik Clara moest verliezen; maar dit verlies was niet zoo erg, als dat ik daarna mijn God verloor, en als een opstandeling tegen Hem leefde."

"Je hadt je zuster ook zoo lief, en zij was alles wat je bezat, Aleida," antwoordde mevrouw Van Goens. "Ik begrijp daarom zoo goed, hoe groot en bitter dit verlies voor je moest zijn. Zeker, door je morren en opstaan tegen God heb je wel zwaar gezondigd, maar bij Hem is veel vergeving, opdat Hij gevreesd worde."

"Ja," hernam het jonge meisje, "welke gezegende woorden heeft de Heer Jezus gesproken; woorden, die nu nog dezelfde waarde hebben als voorheen! En hoe heerlijk is het van Hem, dat Hij getrouw blijft, al worden *wij* ook ontrouw; en dat Hij ons blijft vasthouden, al laten *wij* Hem dikwijls ongeloovig los. O, tante! wat zou er van mij geworden zijn, als Hij mij aan mij zelf had overgelaten? Ik zou geheel en al in de golven der ellende zijn ondergegaan."

Aleida's oogen vulden zich met tranen, en zachtjes prevelde zij:

"De Heer wou mij wel hard kastijden,
"Maar stortte mij niet in den dood;
"Verzachtte vaderlijk mijn lijden,
"En redde mij uit allen nood."

Zij zweeg eenige oogenblikken. Toen ging zij voort:

"Tot den dag van Clara's dood heb ik, zooals u mij in uw brief hadt aangeraden, elken dag met haar den Bijbel gelezen. Al gevoelde zij zich nog zoo zwak, zoo verlangde zij toch elken morgen daarnaar, terwijl mijn hart koud en koel voor Gods woorden was. Den laatsten morgen las

ik haar den drie-en-zestigsten Psalm voor, denzelfden Psalm, dien Clara van morgen voorlas. Het is, of ik het nog zie, hoe zij met een zwakke beweging van haar hoofd mij wilde beduiden: „Die woorden doen mij goed.” Aleida herhaalde zachtjes in zichzelf de woorden, die zij Clara zóó dikwijls had voorgelezen, dat zij ze van buiten kende:

„O God! Gij zijt mijn God! Ik zoek U in den dageraad; mijne ziel dorst naar U; mijn vleesch verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water. Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uwe sterkheid en Uw eer. Want Uwe goedertierenheid is beter dan het leven; mijne lippen zouden U prijzen. Alzoo zou ik U loven in mijn leven; in Uwen naam zou ik mijne handen opheffen. Mijne ziel zou als met smeer en vettigheid verzadigd worden, en mijn mond zou roemen met vroolijk zingende lippen. Als ik Uwer gedenk op mijne legerstede, zoo peins ik aan U in de nachtwaken. Want Gij zijt mij eene hulp geweest; en in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vroolijk zingen. Mijne ziel kleeft U achteraan; Uwe rechterhand ondersteunt mij.”

„Diezelfde woorden, Tante, welke Clara sterkte gaven op haar ziek- en sterfbed, geven mij nu kracht, het leven verder in te gaan en te arbeiden voor Hem, die ook mij tot hulp is geweest. Ja, onder de schaduw Zijner vleugelen zal ik vroolijk zingen, al de dagen mijns levens.”

De oogen van het jonge meisje schitterden van heilige geestdrift, terwijl zij voortging: „O Tante, ik gevoel mij zoo veilig onder *Zijne* vleugelen; niets, neen niets zal mij ooit kunnen scheiden van *Zijne* liefde. Ik geloof dit, ja ik weet het zeker. Al waart *gij* zelfs niet teruggekomen, en al had ik levenslang bij oom Van Evelingen moeten blijven, dan zou ik thans tóch nog gelukkig zijn. Ik kan dit nu gemakkelijk zeggen, daar er geen sprake van is, dat ik

ooit van u zal weggaan; maar waarlijk, al stond ik gansch alleen op de wereld, dan zou ik nòg gelukkig zijn. Tante, zou het wel goed voor mij zijn, dat ik plotseling zulk een groot geluk verkregen heb, en dat alle strijd, moeite en verdriet voor mij verdwenen zijn als sneeuw voor de zon?"

„Als het niet goed voor je was, dan zou God je weg niet zoo bestuurd hebben:

Hij weet, wanneer in ons gemoed
Of smart, of blijdschap voordeel doet.

Stel je gerust, mijn kind, je hebt zelf vroeg ondervonden, hoe spoedig al het aardsch geluk in duigen kan vallen; en hoe zwaar het geloof soms beproefd kan worden, schier te zwaar voor onze van nature zwakke krachten," antwoordde haar tante.

„Ja, maar niet *te* zwaar, als *Zijne* sterke rechterhand ons ondersteunt," voegde Aleida daaraan toe, en herhaalde met volle overtuiging de woorden van den Apostel (Rom. 8): „Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die is in Jezus Christus, onzen Heere."

Aleida bevond zich nu niet meer onder het gastvrij dak van Johanna. De heer Van Goens had kort na zijn aankomst een fraai huis gehuurd aan den Maaskant. Met behulp zijner vrouw had hij dit smaakvol laten meubileeren,

en na ongeveer zes weken in een hotel te hebben doorgebracht, had hij met de zijnen, onder welke nu ook Aleida zich bevond, zijn nieuwe woning betrokken.

Aleida had met haar nichtje een der groote voorkamers tot haar bijzonder gebruik gekregen. Omringd als zij nu was door weelde en rijkdom; aan de zijde van haar oom en tante, die haar liefhadden als een eigen dochter, en van Clara, die haar telkens meer aan haar gestorven lieveling deed denken, en haar als een zuster aanhing, was het haar te moede, of zij, evenals vroeger, weer een kind was in het liefelijk ouderlijk huis. De dagen gingen gelukkig en in aangename afwisseling voorbij. Tante Betsy verstond de kunst om door middel van haar rijkdom niet alleen zichzelf te omringen met al de geriefelijkheden des levens, die voor geld te verkrijgen zijn, maar om dien ook aan te wenden tot hulp en heil van anderen. Zoo wist zij voor zichzelf en haar beide kinderen, zooals zij de twee meisjes in één adem noemde, allerlei bezigheden te verzinnen, waardoor zij armen en noodlijdenden te hulp konden komen.

De familie had nog niet vele vrienden. De Mullers, zoowel de ouders als de jonggehuwden, hadden steeds vrijen toegang, en het behoeft niet gezegd te worden, dat daarvan, vooral door den ouden heer, gebruik werd gemaakt en dat deze laatste met zelfbewuste waardigheid zijn vrouw en kinderen dikwijls in herinnering bracht, hoe hij door zijn verstandigen omgang en goede manieren hun allen den weg gebaad had tot dezen schitterenden kring, waarin hij zich zoo thuis voelde. Alsof hij levenslang een dierbare vriend van den heer Van Goens was geweest, kon hij met welgevallen uren achtereen in den prachtigen salon in een rijk gebeeldhouwden stoel zitten en, starende op het schoone Maasgezicht, tal van fijne sigaartjes rooken, terwijl hij met een vergenoegd lachje deelnam aan het

gesprek, en er was geen mensch, die den goeden man dat genoeg misgunde.

Zoo vloten drie jaren voorbij. Toen werd door een onverwachte gebeurtenis Aleida geroepen; om in daden haar woorden te bevestigen, die zij eens tot tante Betsy gesproken had: dat noch hoogte, noch diepte, noch iets anders haar zou kunnen scheiden van de liefde van Christus; en dat zij, gesteund door Zijne rechterhand, tot alles, zelfs het moeilijkste, in staat zou zijn.

HOOFDSTUK XXI.

Een nieuwe strijd.

Hoewel de familie Van Goens alle moeite deed, om met den heer Van Evelingen en diens vrouw vriendschappelijk om te gaan, zoo stuitten al die pogingen af op de teruggetrokkenheid van de laatsten. De liefde kan op den duur niet van één kant komen. De enkele malen, dat de beide families elkaar ontmoetten, heerschte er zulk een gedwongen stemming, dat alleen uit christelijk plichtsgevoel de heer en mevrouw Van Goens het niet aanstonds opgaven, met hen als vrienden te verkeerren. Maar eindelijk kwamen zij er toch toe, om het gezelschap van den heer en mevrouw Van Evelingen niet meer te zoeken. Het was hun toch zoo

klaar als de dag, dat deze beiden slechts met tegenzin in hun gezelschap verkeerden. Ware Aleida er niet geweest, dan zou het misschien beter gegaan zijn; maar de heer en mevrouw Van Evelingen voelden, ieder op verschillende wijze, een onverklaarbare, onaangename gewaarwording in hun hart, zoo dikwijls zij het jonge meisje in haar gelukkigen staat als een geheel veranderd wezen terugzagen. Iemand, die zich de moeite had willen getroosten, om dit onaangenaam gevoel te ontleden, zou daar wel een reden voor hebben kunnen opnoemen, doch ons echtpaar gaf zich daarvan geen rekenschap. Zij zeiden tot zichzelf en elkaar slechts, dat zij het „vervelend” vonden, in het gezelschap van de Indische familie te verkeerden.

Zonder verdere heftige tooneelen gingen de dagen voor hen voorbij. Aleida was de eenige groote hinderpaal geweest op den huwelijksweg van mevrouw Van Evelingen en hoewel deze het dikwijls zeer bejammerde, dat zij nog niet één enkel dagje langer geduld had bezeten, zoo had zij nu toch haar zin: zij was alleenheerscheres, en die alleenheerschappij zou zij nooit met eenig ander vrouwelijk persoon willen deelen.

De heer Van Evelingen voelde zich oud worden vóór den tijd. Vele dingen begonnen hem moeilijk en lastig te vallen, hoewel hij nog geen zeventig jaren telde. En hij was toch altijd zulk een krachtig, flink man geweest! Hij had zijn jaren zien klimmen, maar daarvan geen nadeelige gevolgen in zijn lichaam ondervonden. Dit was echter anders geworden van het oogenblik af, waarop hij zijn lot aan dat van een ander had verbonden. Het was hem gegaan, zooals het daarbuiten in de natuur met de jaargetijden dikwijls gaat. Lang kan de zomer duren, langer dan de almanak aanwijst; zoel en zonnig kan het najaar zijn, als ware er geen winter te vreezen; langzaam en

onwillig laten de blaadjes zich ter aarde vallen; de late bloemen prijken nog, alsof dat zoo behoort; maar . . . on-
verwachts komt de booze winter en buldert: „Hier ben ik!”
En al zuchten wij: „Zijt gij daar reeds nu, onbarmhartige
wintervorst? We vermeden ons nog zoo in het heerlijk
najaar,” — het baat ons niets. Met zijn machtige ijzige
handen grijpt hij velden en wouden, rivieren en meren
aan; nijdig rukt hij de laatste overblijfselen van den
vruchtbaren zomer en herfst weg; en in tijd van eenige
dagen zijn de boomen geheel kaal, de wateren gestold,
het aardrijk koud, hard en dood. — Arme mijnheer Van
Evelingen! Hoe spoedig en hoe plotseling was ook voor
hem de winter, de winter des levens, gekomen.

Zeker, oude menschen *moeten* sterven, doch jonge men-
schen *kunnen* sterven. Dit werd ook hier gezien. Nog
vóór het eind voor den heer Van Evelingen kwam, werd
zijn zooveel jongere echtgenoot, na een kortstondige
ziekte, weggenomen. Hij treurde niet hard over dit verlies;
integendeel, hij voelde zich bevrijd van een knellenden
band. Hij zette na dit sterfgeval zijn vroegere levenswijze
weer voort, met dit onderscheid: dat hij niet meer op
kamers ging wonen. Hij bleef het huis bewonen in de
B. . . . straat. Het dagmeisje, dat reeds enkele maanden
zijn vrouw in de huishouding geholpen had, bewilligde er
in bij hem te blijven.

Nog geen half jaar had de heer Van Evelingen dit leven
geleid, toen ook hij onverwacht werd nedergeworpen op
het ziekbed, waarvan hij niet weder zou opstaan.

De familie Van Goens bevond zich aan de koffietafel,
toen de meest ongunstige tijding over de ziekte van den

heer Van Evelingen haar bereikte. Het was merkwaardig, Aleida's gelaat bij het ontvangen van dat bericht gade te slaan. Het was het best te vergelijken bij een zwaar bewolkten hemel, dien de zon door haar vriendelijke stralen zoo goed mogelijk tracht te verlichten: een strijd tusschen licht en duisternis. Nu eens schenen de donkere wolken, en dan weer de zonnestralen de overwinning te zullen behalen; maar ten laatste was het toch duidelijk merkbaar, dat aan de machtige zon de zegepraal zou verblijven: de duisternis moest wijken voor het licht.

„Lieve tante,” sprak Aleida eindelijk, terwijl zij beide handen op de schouders van haar tante legde, „keurt gij het goed, dat ik oom ga oppassen? Nu is de tijd gekomen, waarop ik alles vergelden kan, wat hij voor Clara en mij gedaan heeft.”

Er was een kalme, ernstige beslistheid in haar stem, toen zij dit besluit meedeelde. Toch had zij in deze korte oogenblikken leeren zien, dat het nog iets anders is, te *belijden*, dat men uit gehoorzaamheid en liefde tot den Heer zichzelf verloochenen wil, dan dit werkelijk te *doen*. Haar vriendelijk, gelukkig tehuis vaarwel te zeggen, — wie weet, voor welk een langen tijd, misschien wel voor tal van jaren! — en weer als vroeger met haar hooghartigen oom te gaan samenwonen, dat was geen geringe zaak; het zou zijn een terugkeeren tot *dat* verleden, dat nog slechts nu en dan als een benauwde droom voor haar geest opdoemde. Eerst had zij aan de stem, die haar influisterde, om naar oom heen te gaan en hem in zijn lijden te helpen, waar het jonge dienstmeisje die taak niet kon vervullen, het zwijgen opgelegd, door te antwoorden, dat er ziekenhuizen waren, en pleegzusters, die dit werk gaarne op zich zouden nemen. Maar.... zij kende den man, die thans hulp noodig had; zij wist vast en zeker,

dat hij liefst in zijn eigen huis zou willen verpleegd worden, en dat vreemde aangezichten hem niet welkom zouden zijn. Hij moest in zijn eigen kamertje kunnen blijven liggen, en zijn bureau en zijn brandkast binnen zijn bereik hebben. Aleida herinnerde zich nog zoo goed, hoe zijn hart aan die voorwerpen gehecht was. Ach, hoe noode zou hij daarvan kunnen scheiden! Zij was naar haar vaste overtuiging de eenige geschikte persoon, die zijn lijden zou kunnen verlichten, en die hij in zijn nabijheid zou willen dulden. Haar oom had zich eenmaal, al was het dan ook op *zijn* wijze, voor haar en haar zuster groote opofferingen getroost: het was alzoo niet meer dan haar plicht, op haar beurt hetzelfde voor hem te doen. Het bedroefde haar alleen, dat zij zoo weinig lust en kracht voelde, om dezen schuldigen plicht te vervullen.

„Och, Heer! ik dacht, dat ik U liever had,” zuchtte zij, „help mij, o help mij, opdat ik het met blijdschap en van heeler harte doen mag!”

Vertrouwend op *Zijn* hulp, stond zij daarna op en deelde haar tante haar besluit mede.

Tante bracht óók eerst dezelfde bedenkingen in het midden, die in Aleida's hart waren opgekomen. Van den kant van oom en Clara brak echter eèn storm los, die haar weer aan het wankelen bracht; maar tante Betsy, die op Aleida's gelaat als in een spiegel las, wat in haar hart omging, deed dien storm bedaren. Door te verklaren, dat zij met Aleida naar den heer Van Evelingen zou gaan, om den toestand in oogenschouw te nemen, en dan naar bevind van zaken te handelen, stelde zij vader en dochter gerust.

Het trof Aleida in het diepst harer ziel, toen zij den man, die zich eens het lot van haar en haar zuster had aangeetrokken, zóó veranderd weerzag. Machteloos en met een

gelaat, waarvan alle trotschheid verdwenen was, maar waarvan de trekken verwrongen waren van smart en spijt, lag hij daar neer. Was die man met dat vervallen gelaat, met die slappe wangen en dien ingezonken mond, inderdaad die knappe, krachtvolle grijsaard van vroeger? Diepe deernis vervulde het hart der twee vrouwen, toen zij naast zijn leger stonden en hem gadesloegen. Daarna zagen zij elkaar aan en lazen in elkaars oogen, dat het besluit, hetwelk Aleida in haar hart had genomen, noodzakelijk ten uitvoer gebracht moest worden.

Terstond nam Aleida haar plaats in en deed, wat in haar vermogen was, om den machteloosen grijsaard te helpen. Er was echter niet veel aan hem te doen. Meestal lag hij stil, zonder dat zijn mond zich opende om eenig verzoek te doen of eenige klacht te uiten.

Als Aleida bezig was de kamers in orde te brengen, was het haar dikwijls te moede, of zij weer, als vroeger, bij haar oom inwoonde; maar o, hoe oneindig veel gelukkiger gevoelde zij zich thans.

„Kind van God te heeten,

„Zoudt ge iets zaalgers weten?”

Deze woorden, die zij eens in een gedicht van onzen grooten zanger Ten Kate gelezen had, weerklonken dikwijls in haar hart, als zij 's morgens door de verlaten kamers rondging, om ze met behulp van het dienstmeisje een beurtje te geven, en dan dacht aan den tijd, toen zij zonder hoop, zonder troost, zonder liefde zich voortsleepte door diezelfde vertrekken, welke getuigen waren geweest van haar jammer en vertwijfeling. O, hoe had de Heer in Zijn onbegrensde liefde voor haar, afgedwaald, ongelukkig schaaap, alle dingen

nieuw gemaakt! Nieuw leven, nieuwe vreugde, nieuwe liefde had Hij met volle stroomen uitgestort in haar neergebogen hart, en het was nog maar alleen de vraag: „Heb ik Hem wel waarlijk lief, om Zijns zelfs wil, en niet om Zijner gaven wil?” die haar somtijds nog in onrust bracht.

Elken middag kwam haar tante haar een poosje aflossen. In gezelschap van Clara ging zij dan een heerlijke wandeling doen; daarna gebruikte zij een warmen maaltijd en keerde vervolgens weer naar haar oom terug. Des avonds stuurde tante altijd een harer dienstboden, want zij wilde volstrekt niet, dat Aleida den ganschen nacht met den zieke alleen zou zijn; hoe rustig deze ook voor het oogenblik mocht wezen, men wist toch nooit, wat zich kon voordoen.

Dit had zoo een paar dagen geduurd, toen Aleida op zekeren avond tot haar blijdschap zag, dat er eenige ontspanning merkbaar was in de gevoellooze trekken van den ouden man; ook was haar niet ontgaan, dat zijn handen, die boven op het dek lagen, zich begonnen te bewegen. Terstond verzocht zij een der burens, den dokter te roepen; maar nog vóór deze verschenen was, opende de grijsaard de oogen en staarde verwonderd om zich heen. Langzaam scheen hij tot bewustzijn te komen; de starende uitdrukking verdween uit zijn blik, en met volkomen helderheid van geest zijn nichtje aanziende, vroeg hij: „Zoo, Aleida, kom je eens naar mij zien?”

„Ik ben ziek geweest,” sprak hij verder; „ik geloof heel lang en heel erg, maar nu gevoel ik mij veel beter. Me dunkt, dat ik wel eens kon opstaan.” Op hetzelfde oogenblik wilde hij zich oprichten, maar met een vreemd, nooit gekend gevoel van machteloosheid zonk hij dadelijk weer neer en riep, met oogen vol schrik, sidderend uit: „Wat is dat? Kan ik niet meer opstaan? Wat is er met mij gebeurd?”

„Och, oom,” antwoordde Aleida, „houd u kalm en wacht, tot de dokter bij u is geweest; hij zal zeker van avond nog komen. U bent ziek, weet u, oom! en nu ben ik gekomen, om u op te passen.”

Haar zachte warme hand rustte op zijn gerimpeld voorhoofd. Haar hart was vol medelijden voor den armen zieken man. Maar op eenmaal sprong zij verschrikt achteruit. Met een woeste beweging schudde haar oom het grijze hoofd en stootte vol afschuw de woorden uit: „Neen. Neen . . . dat niet, dat niet!”

Er lag zooveel weerzin in den toon zijner stem, dat Aleida een oogenblik verschrikte; maar terstond herstelde zij zich, daar zij dacht, dat zijn hoofd misschien nog wat in de war was. Wederom naderde zij daarom zijn leger en zei: „Ja, lieve goede oom, *ik* ben het, — wie anders? Hebt u het niet aan mij en mijn lieve Clara verdiend, dat ik u kom helpen in uw nood, en dat ik u alles vergeld, wat u voor ons gedaan hebt?”

Zonder dat Aleida er iets van vermoedde, drongen deze woorden als dolksteken in het hart van den ouden man. Ieder woord was een nieuwe steek, en elke steek wondde hem dieper en deed hem meer pijn.

„Ha! verdiend; vergelding!?” riep hij met heftigheid uit, terwijl hij zijn verpleegster onrustig aanzag.

Nu werd Aleida ten einde raad. Vurig begon zij naar de komst van den dokter te verlangen. Zij durfde niets meer tot den kranke zeggen, uit vrees dat haar woorden, die toch alleen ten doel hadden hem gerust te stellen, het tegenoverstelde zouden uitwerken. „Arme man!” dacht zij, terwijl ze, om hem weer tot kalmte te brengen, de gordijnen dichtschoof, en zich verwijderde. „Hij schijnt toch niet geheel bij kennis te zijn.”

De dokter verklaarde echter het tegendeel. Hij bevond

den patiënt wel zeer zwak en ingezonken, maar aan de werking van de hersenen mankeerde op dat oogenblik niets. Toen week Aleida's onrust. Zij beschouwde den afkeer, dien haar oom van haar scheen te hebben, als een gevolg van den bijzonderen ziekte-toestand, waarin hij verkeerde. Zij besloot dus haar tegenwoordigheid vooreerst zoo weinig mogelijk te verraden, en niet veel met hem te spreken.

Intusschen lag de kranke daar neer, overgelaten aan zijn eigen gedachten. Allerlei beelden kwamen hem voor den geest; zij verdrongen elkander; het een volgde op het ander. Hij zag weder zichzelf als knaap, vroegtijdig onderwezen in den eenigen weg des behouds. Onwillig en hardnekkig had hij zich verzet tegen de roepstemmen der groote liefde Gods; moedwillig verzet, daar hij zich er van bewust was, dat gehoorzaamheid daaraan gepaard ging met belijdenis van zonden en het verlaten van alle kromme wegen. De eisch: „De goddelooze verlate zijnen weg, en de ongerechte man zijne gedachten; en hij bekeere zich tot den Heere,” was hem te zwaar geweest, toen hij den eersten stap had gezet op den weg van onrecht en bedrog. Zoolang hij sterk en gezond was geweest, had hij al deze gedachten met geweld kunnen terugdringen; maar nu was het, of ze spotten met zijn zwakte; zij kwamen met onweerstaanbaar geweld en ijzingwekkende duidelijkheid voor zijn geest terug. Hij kon zijn legerstede niet verlaten en zich door beweging afleiding verschaffen, zooals hij vroeger gewoon was geweest. Een onzichtbare, sterke hand had hem neergelegd, en het was vergeefsche moeite, zich aan die hand te ontworstelen. — Eens had hij zijn broeder zien neerliggen, zooals *hij nu* neerlag, en toen . . . O, waartoe moest juist *dat* beeld voor hem oprijzen; het beeld van zijn stervenden broeder, die vol vertrouwen zijn kinderen aan hem had overgegeven? Dien blik vol innig

vertrouwen, o, had hij dien maar niet zoo diep in zijn hart geprent; dan had die hem nu niet kunnen benauwen. Hoe had hij zijn broeder gerustgesteld met een leugen; hoe hem bedrogen door meened en diefstal! Hoe schandelijk had hij dat vertrouwen geschonden, door de kinderen van een rijken vader in kommer en armoede te doen leven en hun te onthouden, waarop zij rechtens aanspraak hadden! En nu kwam één van hen brandende kolen vuurs op zijn hoofd hoopen. Verpleegd moest hij worden, dat voelde hij maar al te goed; maar waarom juist door *haar*? Waarom moest zij hem aanzien met diezelfde uitdrukking in de oogen, die hem deed denken aan zijn bedrogen broeder? Waarom moest zij spreken van liefderijke vergelding?

Om zich te bevrijden van al die benauwende gedachten, opende hij de oogen, en door een reet der gordijnen zag hij in het schemerachtig verlichte vertrek de gedaante van het meisje. Dat gezicht was niet in staat zijn onrust te doen verminderen; het was een onverdraaglijk levend verwijt.

Met een zucht sloot hij weer de oogen en poogde zijn gedachten op wat anders te vestigen.... Zijn geld!.... *Zijn geld?* Voor het eerst van zijn leven zag hij de nietigheid en waardeloosheid van zijn schatten in. Al gaf hij, al wat hij bezat, zoo kon hij zijn verloren krachten daardoor niet terugkrijgen, noch rust voor zijn ziel bekomen. Hij was een ellendig mensch, niettegenstaande al de schatten, die zich in zijn brandkast bevonden, en waarin hij zich in de laatste jaren zoo had verlustigd. Hij kon er zich nog wel eenige afleiding door bezorgen, als zijn vingers tenminste nog kracht hadden, om die harde koude schijven vast te houden, wat hij echter betwijfelde. Maar indien hij ze niet kon vasthouden, dan zou hij ze toch kunnen *sien*, zóólang tot zijn oogen, zooals die van zijn broeder, zich in den dood sloten; en dan.... natuurlijk zou Aleida alles

van hem erven; dan kreeg zij het hare terug, rente op rente. Hij had het kapitaal verstandig en zuinig beheerd; en zijn eigen kleine vermogen zou óók voor haar zijn; dat zou weer alles goed maken, zeker, zeker! Hij had het geld zijns broeders slechts eenige jaren onder zich gehouden, en nu kreeg zijn kind het vermeerderd terug.

„Arglistig is het hart, meer dan eenig ding. Wie zal het kennen?” In deze vreeselijke oogenblikken stelde hij zijn hart met deze onware overleggingen gerust; maar opnieuw werd hij opgeschrikt.

„Zult gij een vader voor haar beiden zijn?” Zoo had de smeekende zwakke stem van den vader van dat meisje, waarop hij wederom het oog had gericht, gevraagd. „Ge kunt ze van mijn geld een goede opvoeding geven.” En... hij had het beloofd; en zijn broeder had, vertrouwend op die belofte, het moede hoofd rustig neergelegd.

„Een goede opvoeding!” Het was, of hij deze woorden als een echo hoorde weerkaatsen, vergezeld van een sata-nischen schimpkreet: „Een goede opvoeding!” . . .

En het jongste meisje was gestorven door gebrek aan verzorging . . .

Haast had hij het luide uitgeschreeuwd: „Neen, neen! het was de kwaal harer moeder, die haar ten grave sleepte!” — Maar weer werd hem op duidelijken toon door die geheimzinnige stem toegefluisterd: „Wanneer zij omringd ware gebleven door den overvloed, waaraan zij gewoon was; wanneer aan haar *bijtijds* voldoende zorg ware besteed, dan zou misschien die kwaal gestuit zijn.”

En hoe had hij zijn gegeven woord verzaakt ten opzichte van het oudste meisje, dat hij daar zag zitten, telkens als hij zijn oogen opsloeg. Hoe had hij haar vernederd en verlaagd, alleen om zijn voordeel en gemak; hij had haar

meer geminacht dan hij de geringste dienstbode ooit zou durven doen. Hoe wreed had hij haar al de liefelijkheden en genoegens des levens onthouden, waaraan haar jeugd behoefte had; hoe vroeg en hoe diep had hij dat jonge hoofd doen buigen door kommer en harteleed.

„Zult ge een vader voor haar beiden zijn?”

Kòn die stem dan niet zwijgen? Wilde dat brekend oog dan nooit verdwijnen voor zijn ontstelden geest?

„Aleida!”

Met zulk een zielsangst werd haar naam uitgeroepen, dat het meisje niet wist, hoe spoedig zij zich haasten zou naar het leger der smarte. Dáár knielde zij neer en hoorde de sidderende vraag van den grijsaard: „Kind, kun je mij vergeven, al wat ik tegen je misdreven heb?”

Aleida dacht aan dien nacht, waarin zij op straat had gezworven; aan ooms onvriendelijke buien, die vroeger haar leven zoo moeilijk hadden gemaakt, maar die zij alle schier vergeten had voor de vele liefelijkheden, die daarna zoo ruimschoots haar deel waren geworden.

Op hartelijken en ernstigen toon verzekerde zij hem, dat zij hem niets te vergeven had; maar ziende, hoe zijn onrust hand over hand toenam, haastte zij zich er bij te voegen, dat het kleine onrecht, hetwelk hij haar misschien onwetend had aangedaan, door haar reeds lang vergeven en vergeten was.

„Maar je weet niet alles, Aleida! Ik heb je meer kwaad gedaan, dan je vermoeden kunt.” En nu volgde een volledige bekentenis van de misdaad, die hem folterde met duldelooze pijn. In afgebroken woorden en met onduidelijke stem bracht de grijsaard zijn verhaal er uit. Hij onderzond nu al het bittere van de zonde, en al het bedrieglijke van haar genot. Vriendelijk en begeerlijk had de zonde hem toegeschenen, maar die schijn had hem wreed bedrogen.

Toen hij den beker der ongerechtigheid had geledigd, had hij slechts een bitteren droesem op den bodem gevonden.

En Aleida? Schijnbaar kalm hoorde zij alles aan; maar diep in haar hart werd een strijd gestreden, bang en zwaar. Dat haar oom haar lieven vader bedrogen, en h  r bestolen had; dat hij, om zelf een onbekommerden ouden dag te hebben, h  r aan zooveel ontbering had blootgesteld; — o, dat alles kon zij hem spoedig vergeven: aardse schatten hadden nooit haar levensgeluk uitgemaakt. Maar . . . daar verrees weer het beeld van haar zusje, van haar lieve Clara. Gelijk een teere bloem er niet tegen bestand is, dat zij weggerukt wordt uit den vruchtbaren bodem en van haar zonnig plekje, waar zij bloeit en groeit, en overgeplant in schralen grond, op een onbeschutte open plek, waar zij blootstaat aan scherpe Noordenwinden, — zoo had ook Clara het niet kunnen dragen, dat zij zoo plotseling was weggerukt uit een omgeving van rijkdom en overvloed en overgeplaatst in eene, waarin zij zich allerlei ontberingen had moeten getroosten. Dat had haar, volgens Aleida's vaste overtuiging, den dood aangedaan. Had zij niet met eigen ooren gehoord, hoe de geneesheer haar oom onder het oog bracht, dat het meisje niet ontving, wat ze noodzakelijk behoorde te hebben? Weer zag zij haar zusje op het tochtig zolderkamertje rillen van koude; weer voelde zij die wanhopige smart, toen Clara huiverend en ziek uit school kwam, en zij haar niet geven kon, wat zij noodig had: een verwarmd vertrek, en overvloedig versterkend voedsel. Haar oom had haar dat onthouden, terwijl zijn brandkast gevuld was geweest met het geld, dat haar beiden wettig toekwam, en waarmee hoogstwaarschijnlijk Clara's leven had kunnen gered worden.

De gejaagde stem van den grijsaard zweeg; maar elke zenuw van hem was gespannen, z   verlangde hij het

antwoord van zijn nichtje te vernemen; het antwoord, dat hem rust zou geven. Nog steeds bleef Aleida onbewegelijk geknield liggen vóór het bed, met haar gelaat in haar handen verborgen Hij was dus nooit haar weldoener geweest! Dat zij en haar zuster zoo veel in zijn woning hadden moeten missen, moest dus aan zijn hebzucht geweten worden? De gedachte, dat haar oom zich om harentwil misschien moeite en opoffering getroostte, had haar gemoed, niettegenstaande zijn onvriendelijkheden, steeds zacht jegens hem gestemd. Een huichelaar was hij geweest, een ongevoelige huichelaar! Zijn boosheid had *haarself* lichamelijk niet geschaad; maar haar zooveel jonger en zwakker zusje had dat alles niet kunnen dragen: *zij* had het met *haar leven* betaald.

Toch was de smart, die door het openrijten van die oude wond veroorzaakt werd, niet het eenige, wat in haar fel bewogen ziel leefde. Neen, niet alleen smart; ook strijd, hevige strijd. Met schuwen blik zag zij naar het gelaat van den schuldigen ouden man, die op het punt stond van te verschijnen voor den rechtvaardigen Rechter van alle menschen. De gelijkenis van den schuldenaar, wien zijn groote schuld van tien duizend talenten genadig was kwijt gescholden, maar die nochtans den armen man, die hem slechts honderd penningen schuldig was, bij de keel greep en van hem betaling eischte, kwam haar in de herinnering; ook de bede: „Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren”; en ten laatste het zoo verheven smeekgebed van den Heiland aan het kruis: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen!” Zij dacht: Wat zou er wel van *haar* geworden zijn, wanneer God met *haar* naar goddelijk recht had gehandeld; wanneer Hij *haar* niet had opgezocht in Zijn nederbuigende liefde, en naar *haar* niet Zijn handen vol onverdiende gunstbewijzen had uitgestrekt, toen zij zich van Hem had afgewend? Als

Hij niet ook voor *haar* een vergevend en genadig God geweest ware, dan, ja dan zou *sij* reeds lang vergaan zijn in haar druk en ellende. Nimmer zou zij den hemel hebben kunnen binnengaan; nimmer haar geliefde dooden hebben kunnen wederzien, indien Hij haar op haar eigen pad had laten voortwandelen. Beladen met haar grooten zondenlast, en met een hart vol opstand en bitterheid zou zij dit leven hebben moeten doorworstelen en ten slotte evenals de man, die thans op zijn stervenssponde haar om vergeving bad, onverzoend met God hebben moeten sterven.

Evenwel . . . hij had toch *seer* tegen haar zuster gezondigd en tegen beter weten in; maar *sij* toch oneindig meer tegen haar God. Indien zij hem zijn misdaad niet vergaf, dan was het bovendien zoo goed als zeker, dat hij in den korten levenstijd, die hem nog gegund was, zijn ziel niet zou opheffen tot den Zaligmaker der wereld, die gekomen was om te zoeken en zalig te maken, wat verloren is; dan zou die ziel geen hoop voeden, dat zijn zonden ook door God vergeven mochten worden; dan zou hij, die nu aanvankelijk tot zichzelf leerde inkeeren en behoefte begon te voelen aan vergeving, niet leeren opstaan en tot zijn hemelschen Vader gaan met de belijdenis: „Vader! ik heb gezondigd.” Als zij echter hem deed zien, hoe een christen vergeven kan, zou wellicht nog de noodkreet uit zijn ziel opstijgen: „O God, wees mij zondaar genadig!”

Er bleef geen twijfel over, wat haar hemelsche Vader van haar verlangde; het smartte haar, dat het haar zoo veel moeite kostte, Zijn bevel terstond met een gewillig hart op te volgen. Beschaamd liet zij het hoofd nog dieper zinken. Voor zij het weder ophief, rees de bede uit haar ziel: „O God, treed niet met mij in het gericht; leer mij Uw wil blijmoedig te doen, en wees ook dezen armen man genadig!”

Toen stond zij op, raakte weder het hoofd aan van den bijkans bezwijmenden grijsaard, die met angstige spanning naar haar antwoord smachtte, en zei langzaam, maar op vasten toon:

„Moge God u vergeven, gelijk *ik* u vergeef!”

Geen antwoord volgde, alleen een dankbare blik.

Hij had haar verstaan, dat zag zij wel. Haar woord van troost en vergeving was het laatste, dat hij op deze aarde hoorde. Wat er verder omging tusschen God en zijn ziel in de uren, die nog volgden, *wie* kan dat zeggen? Hij kwam niet meer bij kennis, om het uit te spreken; maar Aleida zat bij hem tot zijn laatste ure toe, en bad om genade voor hem, totdat zijn hart ophield te kloppen.

HOOFDSTUK XXII.

Besluit.

De woorden van mevrouw Var Evelingen, dat Aleida volstrekt geen meisje was om ooit te trouwen, werden gelogenstraft. Reeds vóór, maar vooral ná den dood van haar oom, die een aanzienlijk vermogen aan haar alleen had nagelaten, viel meer dan één huwelijksaanzoek Aleida ten deel.

Gescherpt door het leed dezer wereld, bezat zij het fijne gevoel van onderscheiding, dat haar aanstonds zei, of een liefdesverklaring in de eerste plaats haar zelve gold of meer bepaald haar fortuin. Ook wilde zij zich niet verbinden aan iemand, van wien zij niet zeker wist, of hij een kind van God, een discipel van Christus was, en volkomen bereid met haar den smallen weg des levens te bewandelen:

Aleida bezat nog al de bekoorlijkheden der jeugd, welke

bij haar gepaard gingen met den ernst, gewoonlijk aan meer rijpen leeftijd eigen. In de laatste jaren had zij meer ervaring opgedaan en een ernstiger strijd gestreden, dan menigeen, die reeds een hoogen leeftijd heeft bereikt. Een trek van nadenken gaf aan haar jeugdig gelaat een edele en verheven uitdrukking, welke tot haar eigenaardige bekoorlijkheden veel bijdroeg. Het was daarom wel te denken, dat van de jonge mannen, wier aanzoek zij afsloeg, meer dan één er niet zoozeer over treurde, dat hem de kans ontging op gemakkelijke wijze rijk te worden, als wel, dat zulk een uitnemend meisje als Aleida haar lot niet aan het zijne durfde verbinden.

Eindelijk echter klonk een blijmoedig: „Ja” van haar lippen, toen de heer Arnold van Bergen, een jonge man van vijf en twintig jaren, haar hand en hart vroeg. Hij was een zoon van een vriend van oom Van Goens, en, zoolang deze in Holland woonde, een der trouwste huisvrienden. Hij kende Aleida's geschiedenis, welke hem steeds de grootste belangstelling had ingeboezemd. Zonder dat zij zelf het wist, was zij hem ten zegen geweest. Haar levenswandel had hem met heilige jaloerschheid vervuld, om, als zij, ook zoo te kunnen gelooven in den Vader, die in de hemelen woont, en zóó te kunnen leven voor Hem, die alleen onze liefde waardig is. De innigste sympathie bestond tusschen de twee jongelieden, zoodat het Aleida niet vreemd, maar zeer natuurlijk voorkwam, dat beider leven voortaan in één richting zich zou voortbewegen.

Zoo vinden wij Aleida terug als mevrouw Van Bergen, meesteres van Huize Rozenlust.

Mijn lezers zullen het dus beter begrijpen dan het dienstpersoneel, waarom de zachtmoedige, vriendelijke mevrouw zich zoo diep verontwaardigd had getoond, toen haar de

ontevredenheid van haar dienstmeisje ter oore was gekomen.

Zij was toch door haar eigen levenservaringen er van doordrongen geworden, dat onze hemelsche Vader de Gever is van alle goede gaven; dat niets ter wereld: armoede noch rijkdom, gezondheid noch ziekte, ons toekomt dan alleen uit Zijne wijze en zegenende handen, en dat alles geen ander doel heeft dan de zaligheid onzer ziel.

Er was een wonder geschied volgens het oordeel van al de dienstbaren op villa Rozenlust: een zachtmoedige meesteres was voor een oogenblik veranderd in een verontwaardigde boetprofetes. Wij deelen dat oordeel niet; integendeel, wij zeggen: „Het was de meest natuurlijke zaak der wereld, dat een vrouw, die in haar jeugd zooveel had doorgemaakt en zooveel had moeten ontberen, in haar dagen van overvloed een geopend oog bleef hebben voor al Gods goede gaven en er van terugschrikte, om vele of ook maar sommige daarvan als klein en onbeduidend te beschouwen; ja, als bijna niet der moeite waard, ze aan te nemen en den Gever er voor te danken. Dankt God in alles: dat had zij in haar jeugd geleerd, en dat prentte zij zoowel haar kinderen als haar dienstboden in.

Indien zij de woorden: „Er is een wonder met Mevrouw geschied,” gehoord had, dan zou zij zeker blij en dankbaar gezegd hebben: „Ja, inderdaad, dat is zoo Mijn hemelsche Vader heeft mij met liefde en wijsheid geleid langs steile en ruwe wegen, maar die alle eindigden in een effen baan; door menige duisternis, maar die ten slotte leidde naar het liefelijkst licht *Ik self* ben een wonder een wonder van genade. Arm was ik eenmaal: mijn lieve moeder en vader verloor ik, mijn geld en goed, mijn eenige zuster der wanhoop was ik nabij; maar Hij schonk mij — eeuwig zij Hem dank! — behalve lieve vrienden en een liefhebbenden

echtgenoot . . . *Zich zelf. Hij* werd mijn deel in eeuwigheid.
Kon ik vroeger slechts klagen :

„'k Schatte mij geheel verloren ;
„'k Mocht van geen vertroosting hooren ;
„Als mijn ziel aan God gedacht,
„Loosde ik niet dan klacht op klacht,
„Peinsde ik aan mijn vrucht'loos kermen,
Vrucht'loos roepen om ontfermen ;
„Dacht ik, hoe God anders helpt,
„Mijne ziel bleef overstelpt ;

nù zal voor eeuwig dit lied in mijn hart leven, en op mijn lippen zijn :

„'k Zal gedenken, hoe voor dezen
„*Mij* de Heer heeft gunst bewezen ;
„'k Zal *de wondren* gadeslaan,
„Die Gij hebt van ouds gedaan ;
„'k Zal nauwkeurig op uw werken,
„En derzelve uitkomst merken ;
„En, in plaats van bittere klacht,
„Daarvan spreken dag en nacht.”

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Een storm in de keuken	5
II. Verlaten	11
III. De meined	23
IV. Nieuwe bureu	29
V. De eerste kookproef	43
VI. Water op het dorstige land	50
VII. „En nog is er plaats”	63
VIII. Onweerswolken en lichtstralen	79
IX. Goed geslaagde pogingen	94
X. De eerste les	102
XI. Mijnheer Muller bemoeit zich met dingen, die hem niet aangaan	112
XII. De uitkomst van de bemoeiingen van den heer Muller	120
XIII. „Heere, behoud mij, ik verga!”	127
XIV. De wateren des doods	137
XV. Nieuwe toestanden	155
XVI. Twee bruiloften	162
XVII. „Al uwe baren en golven gaan over mij heen!”	172
XVIII. „Maar de Heer zal uitkomst geven.”	187
XIX. Tante Betsy	197
XX. Wat zal ons scheiden van de liefde Gods?	210
XXI. Een nieuwe strijd	216
XXII. Besluit	232
